

The European Agricultural Fund for Rural Development:
Europe investing in rural areas

Roczne sprawozdanie z wdrażania

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Roczne sprawozdanie z wdrażania	
Okres	01/01/2020 - 31/12/2020
Wersja	2020.0
Status – Bieżący węzeł	Gotowe do wysłania - Polska
Krajowy numer referencyjny	
Data zatwierdzenia przez komitet monitorujący	17/06/2021

Obowiązująca wersja programu	
CCI	2014PL06RDNP001
Rodzaj programu	Program rozwoju obszarów wiejskich
Kraj	Polska
Region	PL - National
Okres programowania	2014 - 2020
Wersja	9.1
Nr decyzji	C(2020)5767
Data decyzji	18/08/2020
Instytucja zarządzająca	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Spis treści

1. NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE NA TEMAT REALIZACJI PROGRAMU I JEGO PRIORYTETÓW	4
1.a) Dane finansowe.....	4
1.b) Ogólne i specyficzne dla programu wskaźniki oraz ujęte ilościowo wartości docelowe	4
1.b1) Tabela przeglądowa	4
1.c) Kluczowe informacje nt. realizacji PROW na podstawie danych zawartych w a) i b) w podziale na cele szczegółowe	13
1.d) kluczowe informacje nt. postępów w realizacji celów pośrednich określonych w ramach wykonania w oparciu o tabelę F	66
1.e) pozostałe elementy specyficzne dla PROW [fakultatywnie].....	67
1.f) W stosownych przypadkach — wkład w strategię makroregionalne i strategię morskie	67
1.g) Kurs waluty stosowany przy przeliczaniu kwot w RSR (państwa niestosujące EUR)	70
2. POSTĘPY W REALIZACJI PLANU EWALUACJI.....	71
2.a) opis wszelkich zmian wprowadzonych do planu ewaluacji w PROW w ciągu roku wraz z ich uzasadnieniem	71
2.b) opis ewaluacji działań podjętych w ciągu roku (w związku z sekcją 3 planu ewaluacji)	71
2.c) opis działań podjętych w zakresie dostarczania danych i zarządzania nimi (w odniesieniu do sekcji 4 planu ewaluacji).....	72
2.d) wykaz zakończonych ewaluacji, w tym odniesienia do tego, gdzie zostały opublikowane na stronie internetowej.....	74
2.e) streszczenie przeprowadzonych ewaluacji skupiające się na ustaleniach z ewaluacji	75
2.f) opis działań komunikacyjnych podjętych w celu opublikowania ustaleń z ewaluacji (w odniesieniu do sekcji 6 planu ewaluacji)	75
2.g) opis działań następczych podjętych w następstwie ewaluacji (w odniesieniu do sekcji 6 planu ewaluacji)	76
3. KWESTIE MAJĄCE WPŁYW NA WYKONANIE PROGRAMU I PODJĘTE DZIAŁANIA	77
3.a) Opis kroków poczynionych w celu zapewnienia jakości i skuteczności realizacji programu.....	77
3.b) Skuteczne mechanizmy wykonawcze wysokiej jakości.....	81
4. KROKI PODEJMOWANE W CELU WDROŻENIA POMOCY TECHNICZNEJ I WYMOGÓW DOTYCZĄCYCH REKLAMOWANIA PROGRAMU	83
4.a) Podjęte działania i stan ich realizacji odnośnie do utworzenia krajowej sieci obszarów wiejskich i realizacji jej planu działania.....	83
4.a1) Podjęte działania i stan ich realizacji odnośnie do utworzenia krajowej sieci obszarów wiejskich (struktura zarządzania i jednostka wsparcia sieci).....	83
4.a2) Podjęte działania i stan ich realizacji odnośnie do realizacji planu działania.....	84
4.b) Kroki powzięte w celu rozpowszechnienia informacji o programie (art. 13 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 808/2014)	94
5. DZIAŁANIA PODJĘTE W CELU SPEŁNIENIA WARUNKÓW WSTĘPNYCH	96
6. OPIS WYKONANIA PODPROGRAMÓW	97

7. OCENA INFORMACJI I POSTĘPY POCZYNIONE NA DRODZE OSIĄGNIĘCIA CELÓW PROGRAMU	98
8. REALIZACJA DZIAŁAŃ MAJĄCYCH NA CELU UWZGLĘDNIENIE ZASAD OKREŚLONYCH W ART. 5, 7 I 8 ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 1303/2013	99
9. POSTĘP OSIĄGNIĘTY W CELU ZAPEWNIENIA ZINTEGROWANEGO PODEJŚCIA DO KORZYSTANIA Z EFRROW I INNYCH UNIJNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ..	101
10. SPRAWOZDANIE Z WDRAŻANIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH (ART. 46 ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 1303/2013).....	102
11. TABELLE SŁUŻĄCE KODOWANIU OGÓLNYCH I SPECYFICZNYCH DLA PROGRAMU WSKAŹNIKÓW ORAZ UJĘTYCH ILOŚCIOWO WARTOŚCI DOCELOWYCH	111
Załącznik II	112
Dokumenty	125

1. NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE NA TEMAT REALIZACJI PROGRAMU I JEGO PRIORYTETÓW

1.a) Dane finansowe

Zob. załączone dokumenty

1.b) Ogólne i specyficzne dla programu wskaźniki oraz ujęte ilościowo wartości docelowe

1.b1) Tabela przeglądowa

Cel szczegółowy 1A						
Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
T1: procent wydatków w ramach artykułów 14, 15 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do ogółu wydatków poniesionych w ramach PROW (cel szczegółowy 1A)	2014-2020			0,18	12,83	1,40
	2014-2019			0,09	6,41	
	2014-2018					
	2014-2017					
	2014-2016					
	2014-2015					

Cel szczegółowy 1B						
Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
T2: łączna liczba operacji współpracy otrzymujących wsparcie w ramach działania dotyczącego współpracy (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013) (grupy, sieci/klastry, projekty pilotażowe...) (cel szczegółowy 1B)	2014-2020			17,00	18,89	90,00
	2014-2019			2,00	2,22	
	2014-2018					
	2014-2017					
	2014-2016					
	2014-2015					

Cel szczegółowy 1C						
Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
T3: łączna liczba uczestników szkolenia na podstawie art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 (cel szczegółowy 1C)	2014-2020			27 492,00	10,50	261 811,00
	2014-2019			5 644,00	2,16	
	2014-2018					
	2014-2017					
	2014-2016					
	2014-2015					

Cel szczegółowy 2A							
Nazwa wskaźnika celu		Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
T4: procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich na inwestycje związane z restrukturyzacją lub modernizacją (cel szczegółowy 2A)		2014-2020	2,07	69,61	1,59	53,47	2,97
		2014-2019	1,90	63,90	0,94	31,61	
		2014-2018	0,99	33,29	0,62	20,85	
		2014-2017	0,93	31,28	0,13	4,37	
		2014-2016	0,19	6,39			
		2014-2015					
Działanie	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
M01	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	869 962,25	2,50	719 939,92	2,07	34 799 855,00
M02	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	40 494 864,38	53,99	18 185 279,89	24,25	75 000 519,00
M04	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	1 774 028 950,84	72,22	968 602 193,31	39,43	2 456 317 858,00
M06	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	592 809 503,61	62,52	446 961 765,63	47,14	948 121 534,00
M16	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	16 124 487,16	22,12	4 601 754,59	6,31	72 911 688,00
M21	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	266 728 049,22	97,57	266 250 137,19	97,39	273 379 123,00
Ogółem	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	2 691 055 817,46	69,71	1 705 321 070,53	44,17	3 860 530 577,00

Cel szczegółowy 2B							
Nazwa wskaźnika celu		Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
T5: procent gospodarstw rolnych korzystających z planów rozwoju działalności gospodarczej/inwestycji dla młodych rolników otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich (cel szczegółowy 2B)		2014-2020	1,24	65,06	1,14	59,81	1,91
		2014-2019	0,91	47,75	0,78	40,93	
		2014-2018	0,64	33,58	0,58	30,43	
		2014-2017	0,59	30,96			
		2014-2016	0,38	19,94			
		2014-2015					
Działanie	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
M06	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	524 639 382,95	73,07	379 942 409,06	52,92	717 978 630,00
Ogółem	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	524 639 382,95	73,07	379 942 409,06	52,92	717 978 630,00

Cel szczegółowy 3A							
Nazwa wskaźnika celu		Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
T6: procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie w ramach systemów jakości, rynków lokalnych i krótkich cykli dostaw oraz grup/organizacji producentów (cel szczegółowy 3A)		2014-2020	1,57	38,07	1,13	27,40	4,12
		2014-2019	1,48	35,89	1,13	27,40	
		2014-2018	1,41	34,19	0,53	12,85	
		2014-2017	1,34	32,49	0,71	17,22	
		2014-2016	1,10	26,67	1,10	26,67	
		2014-2015					
Działanie	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
M01	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	0,00	0,00			8 700 069,00
M03	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	27 486 484,42	83,28	13 332 359,22	40,40	33 003 300,00
M04	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	735 086 740,09	84,20	202 842 480,91	23,23	873 052 019,00
M07	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	72 352 574,51	114,39	38 178 632,02	60,36	63 248 582,00
M09	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	109 300 833,57	50,77	109 092 187,41	50,68	215 268 848,00
M14	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020					50 000 000,00
M16	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	4 263 852,70	21,23	246 121,14	1,23	20 086 498,00
Ogółem	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	948 490 485,29	75,08	363 691 780,70	28,79	1 263 359 316,00

Cel szczegółowy 3B							
Nazwa wskaźnika celu		Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
T7: procent gospodarstw rolnych uczestniczących w systemach zarządzania ryzykiem (cel szczegółowy 3B)		2014-2020			0,08	669,61	0,01
		2014-2019			0,01	83,70	
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					
Liczba beneficjentów w ramach inwestycji zapobiegających zniszczeniu potencjału produkcji rolnej (-)		2014-2020			1 282,00	129,49	990,00
		2014-2019			257,00	25,96	
		2014-2018			61,00	6,16	
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					
Działanie	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
M01	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	0,00	0,00			2 899 882,00
M05	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	61 826 622,52	50,28	23 015 741,61	18,72	122 970 926,00
Ogółem	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	61 826 622,52	49,12	23 015 741,61	18,29	125 870 808,00

Priorytet P4						
Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
T13: procent gruntów leśnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarowania glebą lub zapobiegania erozji gleby (cel szczegółowy 4C)	2014-2020			0,06	11,95	0,50
	2014-2019					
	2014-2018					
	2014-2017					
	2014-2016					
	2014-2015					
T8: procent lasów/innych zalesionych obszarów w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną (cel szczegółowy 4A)	2014-2020			0,06	11,95	0,50
	2014-2019					
	2014-2018					
	2014-2017					
	2014-2016					
	2014-2015					
T12: procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarowania glebą i/lub zapobiegania erozji gleby (cel szczegółowy 4C)	2014-2020			10,69	102,39	10,44
	2014-2019			9,70	92,91	
	2014-2018			11,71	112,16	
	2014-2017			13,76	131,80	
	2014-2016			11,65	111,59	
	2014-2015					
T10: procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarki wodnej (cel szczegółowy 4B)	2014-2020			7,93	100,98	7,85
	2014-2019			7,23	92,07	
	2014-2018			9,25	117,79	
	2014-2017			10,36	131,93	
	2014-2016			8,72	111,04	
	2014-2015					

T9: procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną lub krajobrazu (cel szczegółowy 4A)		2014-2020			8,04	100,62	7,99
		2014-2019			7,32	91,61	
		2014-2018			9,42	117,90	
		2014-2017			10,67	133,54	
		2014-2016			9,01	112,76	
		2014-2015					
Działanie	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
M01	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	1 258 370,10	10,85	1 008 268,38	8,69	11 599 951,00
M04	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	128 857 956,61	61,57	60 691 222,41	29,00	209 276 000,00
M08	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	851 068,10	2,84	825 320,21	2,75	30 000 000,00
M10	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	997 834 417,77	73,01	1 079 706 460,86	79,00	1 366 679 125,00
M11	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	396 979 574,33	56,72	414 298 775,47	59,19	699 942 890,00
M13	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	1 701 568 539,45	85,80	1 871 374 464,26	94,36	1 983 293 170,00
Ogółem	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	3 227 349 926,36	75,04	3 427 904 511,59	79,70	4 300 791 136,00

Cel szczegółowy 5E							
Nazwa wskaźnika celu		Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
T19: procent gruntów rolnych i leśnych objętych umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do pochłaniania dwutlenku węgla i ochrony węgla (cel szczegółowy 5E)		2014-2020			0,02	99,03	0,02
		2014-2019			0,02	99,03	
		2014-2018			0,01	49,51	
		2014-2017			0,32	1 584,42	
		2014-2016			0,30	1 485,39	
		2014-2015			0,01	49,51	
Działanie	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
M08	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	130 262 031,29	48,07	138 097 912,16	50,96	270 989 060,00
Ogółem	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	130 262 031,29	48,07	138 097 912,16	50,96	270 989 060,00

Cel szczegółowy 6A							
Nazwa wskaźnika celu		Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
T20: miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (cel szczegółowy 6A)		2014-2020			656,00	3,96	16 550,00
		2014-2019			320,00	1,93	
		2014-2018			130,00	0,79	
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					
Działanie	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
M06	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	266 432 916,45	78,51	128 668 863,42	37,92	339 359 101,00
Ogółem	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	266 432 916,45	78,51	128 668 863,42	37,92	339 359 101,00

Cel szczegółowy 6B							
Nazwa wskaźnika celu		Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
T23: miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (LEADER) (cel szczegółowy 6B)		2014-2020			9 622,00	161,90	5 943,00
		2014-2019			6 499,00	109,36	
		2014-2018			3 089,00	51,98	
		2014-2017			278,00	4,68	
		2014-2016					
		2014-2015					
T22: procent ludności wiejskiej korzystającej z ulepszonych usług/infrastruktury (cel szczegółowy 6B)		2014-2020			12,10	223,46	5,41
		2014-2019			9,34	172,49	
		2014-2018			6,69	123,55	
		2014-2017			3,37	62,24	
		2014-2016			0,10	1,85	
		2014-2015					
T21: procent ludności wiejskiej objętej strategiami lokalnego rozwoju (cel szczegółowy 6B)		2014-2020			72,65	124,84	58,19
		2014-2019			72,65	124,84	
		2014-2018			72,77	125,05	
		2014-2017			72,77	125,05	
		2014-2016			72,38	124,38	
		2014-2015					
Działanie	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
M07	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	1 338 378 200,36	101,11	827 176 805,32	62,49	1 323 689 498,00
M19	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	630 682 221,86	80,14	462 018 729,33	58,71	786 980 355,00
Ogółem	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	1 969 060 422,22	93,29	1 289 195 534,65	61,08	2 110 669 853,00

1.c) Kluczowe informacje nt. realizacji PROW na podstawie danych zawartych w a) i b) w podziale na cele szczegółowe

WSTĘP

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) został opracowany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr:

- 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz
- 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR,

a także aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Program jest wkomponowany w całokształtowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa.

Podstawą prawną funkcjonowania PROW 2014-2020 w Polsce są: ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 349, z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015 poz. 378, z późn. zm.).

PROW 2014-2020 został przyjęty decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2014 r.

Program jest finansowany z budżetu UE (EFRROW - Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich) i z krajowych środków publicznych. Łączna kwota dofinansowania ze środków publicznych w ramach Programu to ponad 13,6 mld euro. Alokacja środków z budżetu UE wynosi ok. 8,7 mld euro, a udział krajowych środków - ponad 4,9 mld euro.

Z budżetu PROW 2014-2020 finansowane są również zobowiązania podjęte w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

W 2020 roku przyjęte zostało rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2020/2220 z dnia 23 grudnia 2020 r., wprowadzające przepisy przejściowe dotyczące wsparcia z EFRROW i EFRG w latach 2021 i 2022, które wydłużyło o 2 lata - do końca 2022 r. - okres wdrażania Programu. Wydatki w ramach Programu będą mogły być ponoszone do końca 2025 roku.

INFORMACJA NA TEMAT DANYCH ZAWARTYCH W PODROZDZIAŁACH I.A i I.B

W podrozdziale I.A (w załączniku) zawarte zostały automatycznie generowane tabele dotyczące finansowej realizacji Programu. W tabelach wykazane są wydatki w podziale na działania, priorytety i cele

szczegółowe.

W podrozdziale I.B zamieszczona została automatycznie generowana tabela zawierająca podstawowe informacje o stanie realizacji Programu, w tym poziom osiągnięcia wskaźników celu oraz stan finansowej realizacji Programu w kontekście planowanych wartości docelowych. Tabela opracowana jest w układzie priorytetów i celów szczegółowych Programu.

Tabela jest generowana na podstawie załącznika do sprawozdania (w sekcji 11), który obejmuje następujące dane (w podziale według działań, priorytetów oraz celów szczegółowych):

Tabela A

Informacje o środkach zakontraktowanych w roku sprawozdawczym w ramach poszczególnych działań.

Tabele B (B1 - B4)

Realizacja wskaźników produktu zawartych w Programie.

Tabela B4 zawiera kwoty operacji, które poza głównym realizowanym celem szczegółowym, wpływają pośrednio też na inne cele.

Tabele C (C1.1 - C2.5)

Realizacja wskaźników produktu w podziale według płci, wieku, obszaru itp.

Tabela D

Realizacja wskaźników celu zawartych w Programie.

Tabela E

Realizacja działań przejściowych, tj. zobowiązań finansowych z poprzednich okresów programowania.

Tabele F (F1, F2)

Realizacja celów zawartych w Ramach wykonania Programu.

Wskaźniki zmierzono na poziomie operacji, dla których zrealizowano przynajmniej jedną płatność etapową (możliwość uwzględnienia takich operacji wprowadzono w 2018 r. zmianą rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 215/2014).

W ramach działań o charakterze zobowiązań wieloletnich wskaźniki są mierzone na etapie rocznych płatności.

Tabele G (G1, G2)

Realizacja wskaźników specyficznych dla polskiego Programu.

Opis i wyjaśnienia dotyczące wybranych wartości wykazanych w tabelach oraz szczegółowe informacje o

stanie realizacji Programu zostały zawarte w dalszej części podrozdziału.

REALIZACJA PROGRAMU

Ogółem w ramach Programu do dnia 31 grudnia 2020 r.:

- **złożono 5,811 mln wniosków** o przyznanie pomocy (w tym 4,8 mln w ramach działania M13 *Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami*)
- **zatwierdzono do realizacji 5,134 mln operacji** (w tym w 2020 r. - 1,331 mln operacji). Do końca 2020 r. **zakończono 77% budżetu Programu**
- **zrealizowano płatności dla 1,182 mln beneficjentów w kwocie 34,413 mld zł [1] (7,927 mld euro), w tym 21,900 mld zł ze środków EFRROW, co stanowi ponad 58% budżetu Programu.**

1 Kwota nie obejmuje środków zakończonych /wyłaconych w ramach instrumentu finansowego realizowanego w ramach Programu.

Program realizuje wszystkie sześć priorytetów unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020.

PRIORYTET 1. UŁATWIANIE TRANSFERU WIEDZY I INNOWACJI W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NA OBSZARACH WIEJSKICH

(w tym cele szczegółowe 1A 1B 1C)

Priorytet 1 jest priorytetem horyzontalnym. Dla tego priorytetu nie został wydzielony odrębny budżet w ramach Programu.

Cele do osiągnięcia w ramach Priorytetu 1 zostały określone w oparciu o planowane wartości wydatków oraz efektów realizacji wybranych działań zaprogramowanych w ramach innych priorytetów.

Cel szczegółowy 1A. Wspieranie innowacyjności, współpracy i rozwoju bazy wiedzy na obszarach

wiejskich

Wskaźnik celu: *Procent wydatków w ramach artykułów 14, 15 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do ogółu wydatków poniesionych w ramach PROW 2014-2020*

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 1,4%. Do końca 2020 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 0,18%. Cel został zrealizowany w 13%.

Działania realizujące cel 1A

- M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna*
- Poddziałanie 1.1 *Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności*

W ramach poddziałania zostały przeprowadzone dwa nabory wniosków o przyznanie pomocy, w tym jeden w 2020 r., w terminie 30.07.-5.10.2020 r. Łącznie złożono 175 wniosków na kwotę 142,4 mln zł. Spośród wszystkich złożonych wniosków, 71 wniosków zostało odrzuconych przez ARiMR lub wycofanych przez wnioskodawców.

Głównymi przyczynami odrzucenia wniosków było:

- brak kompletnych uzupełnień po dwóch wezwaniach;
- brak wykazania wymaganego doświadczenia w organizacji działań transferu wiedzy oraz brak wykazania doświadczenia kadry dydaktycznej w dokumentacji aplikacyjnej;
- brak potwierdzenia doświadczenia, o którym mowa powyżej po ogłoszeniu listy rankingowej;
- nieuzyskanie największej liczby punktów rankingowych dla danej części konkursu;
- nieuzyskanie minimalnej liczby punktów wynikających z zapisów rozporządzenia wykonawczego, co skutkowało niewpisaniem na listę rankingową.

Ogółem podpisano 24 umowy na kwotę 8,9 mln zł.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu realizacji 24 operacji na łączną kwotę 7,6 mln zł (w tym w 2020 r. płatności w kwocie 5,5 mln zł).

Zakończono realizację 24 operacji na kwotę pomocy 7,6 mln zł.

W ramach zakończonych operacji przeprowadzono szkolenia w zakresie trzech tematów:

- normy i wymogi wzajemnej zgodności (16 620 uczestników),
- nowoczesne technologie uprawy zbóż (8 941 uczestników),
- nowoczesny chów świń i bydła mięsnego z uwzględnieniem zasad higieny, polepszania dobrostanu, profilaktyki i bioasekuracji jako alternatywy dla stosowania antybiotyków u zwierząt (1 931 uczestników).

Łącznie w szkoleniach wzięło udział 27 492 uczestników.

- Poddziałanie 1.2 *Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych*

W ramach poddziałania do końca 2020 r. nie przeprowadzono naboru wniosków. Zgodnie ze zmienionym podejściem do wdrażania działania (w tym poddziałaniu nabór wniosków zostanie ogłoszony w trybie zamówienia publicznego) w okresie sprawozdawczym trwały prace przygotowawcze związane z uruchomieniem naboru.

- M02 *Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw*

- Poddziałanie 2.1 *Wsparcie korzystania z usług doradczych*

Wybór beneficjentów w ramach działania odbywa się na podstawie ustawy *Prawo zamówień publicznych*, w związku z tym na jedną część zamówienia podpisywana jest jedna umowa o przyznaniu pomocy. Od początku realizacji Programu zostały ogłoszone trzy postępowania na wyłonienie beneficjenta, w tym dwa w 2020 r.

W ramach drugiego postępowania oferty można było składać w terminie 12.06.-16.07.2020 r., postępowanie było podzielone na 16 części i dotyczyło realizacji dwuletnich programów doradczych. W ramach postępowania wpłynęło 16 ofert na kwotę 145 mln zł. W związku ze złożeniem przez jednego potencjalnego wykonawcę ceny wykonania w euro, jedna część postępowania została unieważniona. W ramach trzeciego postępowania, będącego powtórzeniem unieważnionej części poprzedniego postępowania, oferty można było składać w terminie 7.08.-14.09.2020 r. Postępowanie dotyczyło realizacji dwuletnich programów doradczych. Wpłynęły 2 oferty na kwotę 5,0 mln zł.

Do końca grudnia 2020 r. podpisano 56 umów na kwotę 160,8 mln zł, które dotyczą pierwszego postępowania z 2018 r. Wyłonione podmioty doradcze szacują, że w ramach podpisanych umów udzielą ponad 78 tys. usług doradczych w ramach 26,1 tys. programów doradczych. W ramach ww. umów realizowane są trzyletnie programy doradcze, w związku z tym zakończenie realizacji operacji powinno nastąpić w III/IV kwartale 2022 r.

Do końca 2020 r. w ramach poddziałania zrealizowano płatności w ramach 56 operacji na kwotę 77,6 mln zł (w tym w 2020 r. w kwocie 25,6 mln zł).

- Poddziałanie 2.3 *Wsparcie dla szkolenia doradców*

W ramach poddziałania ARiMR opublikowała siedem ogłoszeń o zamówieniu na wyłonienie beneficjenta poddziałania 2.3, w tym cztery w 2020 r.

Czwarte postępowanie w ramach poddziałania ogłoszono w terminie 29.05.-14.07.2020 r. Postępowanie składało się z 2 części. W ramach przetargu wpłynęły 4 oferty na kwotę 3,1 mln zł. Piąte postępowanie ogłoszono w terminie 24.07.-1.08.2020 r. Postępowanie zostało unieważnione na podstawie ustawy *Prawo zamówień publicznych*, która nakłada na zamawiającego obowiązek unieważnienia postępowania w sytuacji, gdy cena najkorzystniejszej oferty przewyższa kwotę, którą zamawiający może przeznaczyć na

sfinansowanie zamówienia.

Szóste postępowanie ogłoszono w terminie 9.09.-13.10.2020 r. Postępowanie składało się z 6 części i stanowiło powtórzenie poprzedniego postępowania. W ramach przetargu wpłynęło 13 ofert na kwotę 7,96 mln zł. Siódme postępowanie ogłoszono w terminie 12.10.-16.11.2020 r. Postępowanie składało się z 4 części i przedmiotem zamówienia była organizacja szkoleń dla doradców w formie studiów podyplomowych. Wpłynęły 3 oferty na kwotę 6,2 mln zł. Postępowanie zostało unieważnione na podstawie ustawy *Prawo zamówień publicznych*, z analogicznego powodu jak w przypadku piątego postępowania.

Do końca 2020 r. podpisano 22 umowy na kwotę 13,5 mln zł, które dotyczyły postępowań I-III.

Zrealizowano płatności w ramach 8 operacji na kwotę 1,8 mln zł. W 2020 r. zrealizowano płatności na kwotę 1,46 mln zł.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności końcowe w ramach 6 operacji na łączną kwotę 1,47 mln zł.

W ramach zakończonych operacji przeprowadzono 44 szkolenia dedykowane doradcom w zakresie następujących tematów:

- przetwórstwo na poziomie gospodarstwa rolnego warunkiem dywersyfikacji dochodu rodzin,
- bioasekuracja i dobrostan w gospodarstwach utrzymujących świnię,
- higiena, bioasekuracja i dobrostan w gospodarstwach rolnych, jako alternatywy dla stosowania antybiotyków u zwierząt,
- rolnictwo precyzyjne w produkcji roślinnej.

W szkoleniach uczestniczyło 1 203 doradców, którzy po ich ukończeniu będą świadczyli usługi doradcze w ramach poddziałania 2.1. Łącznie w szkoleniach uczestniczyli doradcy 51 firm prowadzących działalność w tym zakresie.

- M16 *Współpraca*

W ramach działania zostały przeprowadzone trzy nabory wniosków o przyznanie pomocy, w tym jeden w 2020 r., w terminie 13.01.-12.03.2020 r. Do dnia 31 grudnia 2020 r. złożono 334 wnioski na kwotę 1 037,6 mln zł (w tym 154 wnioski w III naborze). Spośród wszystkich wniosków, 158 zostało odrzuconych przez ARiMR lub wycofanych przez wnioskodawców.

Wnioski były najczęściej odrzucane z następujących powodów:

- operacje nie spełniały warunków przyznania pomocy określonych w przepisach,
- operacje dotyczyły projektów nieinnowacyjnych (brak potencjału innowacyjnego),
- przedmiotem operacji były produkty nieobjęte załącznikiem I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- wymagane uzupełnienia i wyjaśnienia nie zostały złożone w wyznaczonym czasie,
- brak wymaganej liczby punktów,
- pozostawienia bez rozpatrzenia – np. brak zestawienia rzeczowo-finansowego, brak umowy grupy operacyjnej na rzecz innowacji.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. podpisano umowy z 36 grupami operacyjnymi na rzecz innowacji (EPI) na kwotę 88,3 mln zł. Wybrane EPI składają się łącznie z 292 podmiotów, w tym głównie: rolników (115), przedsiębiorców (51), przedsiębiorców MŚP (40), jednostek naukowych (39) i podmiotów doradczych (34).

W ramach działania do końca 2020 r. zrealizowano płatności w ramach 17 operacji na łączną kwotę 21,9 mln zł (w tym w 2020 r. płatności w kwocie 20,8 mln zł).

Zakończono realizację 3 operacji na łączną kwotę wsparcia 10,3 mln zł.

Cel szczegółowy 1B. Wzmacnianie powiązań między rolnictwem, produkcją żywności i leśnictwem a badaniami i innowacją, w tym do celów ulepszonego zarządzania środowiskiem i lepszych wyników

Wskaźnik celu: *Łączna liczba operacji współpracy otrzymujących wsparcie w ramach działania dotyczącego współpracy (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013) (grupy, sieci/klastry, projekty pilotażowe...)*

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 90 operacji. Do końca 2020 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 17 operacji. Cel został zrealizowany w 19%.

Działanie realizujące cel 1B

- M16 *Współpraca*

Realizacja działania została opisana przy celu szczegółowym 1A.

Cel szczegółowy 1C. Wspieranie uczenia się przez całe życie oraz szkolenia zawodowego w sektorach rolnictwa i leśnictwa

Wskaźnik celu: *Łączna liczba uczestników szkolenia na podstawie art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013*

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 261 811 uczestników. Podstawą obliczenia stopnia realizacji wskaźnika jest poddziałanie *Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności*, w ramach którego do końca 2020 r. zrealizowano szkolenia dla 27 492 osób.

Założony cel został zrealizowany w 10,5%.

Działanie realizujące cel 1C

- M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna*

Realizacja działania została opisana przy celu szczegółowym 1A.

PRIORYTET 2. ZWIĘKSZENIE RENTOWNOŚCI GOSPODARSTW I KONKURENCYJNOŚCI WSZYSTKICH RODZAJÓW ROLNICTWA WE WSZYSTKICH REGIONACH ORAZ PROMOWANIE INNOWACYJNYCH TECHNOLOGII W GOSPODARSTWACH I ZRÓWNOWAŻONEGO ZARZĄDZANIA LASAMI

(w tym cele szczegółowe 2A 2B)

Limit środków: **4 578,5 mln euro**, w tym EFRROW **2 913,3 mln euro**

Środki zakontraktowane EFRROW: **65%** (bez uwzględnienia instrumentów finansowych)

Środki wypłacone EFRROW: **45%** (bez uwzględnienia instrumentów finansowych)

Cel szczegółowy 2A. Poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także zróżnicowania produkcji rolnej

Limit środków: **3 860,5 mln euro**, w tym EFRROW **2 456,5 mln euro**

Środki zakontraktowane EFRROW: **65%** (bez uwzględnienia instrumentów finansowych)

Środki wypłacone EFRROW: **44%** (bez uwzględnienia instrumentów finansowych)

Wskaźnik celu: *Procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich na inwestycje związane z restrukturyzacją lub modernizacją*

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 2,97%. Podstawą obliczenia stopnia realizacji wskaźnika jest typ operacji *Modernizacja gospodarstw rolnych* (poddziałanie 4.1).

Do końca 2020 r. w ramach *Modernizacji (...)* zrealizowano płatności dla 23 973 gospodarstw. Wskaźnik został osiągnięty na poziomie 1,59%, co oznacza 54% założonego celu.

Działania / poddziałania realizujące cel 2A

- M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna* – wybrane operacje w ramach poddziałań
 - 1.1 *Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności i*
 - 1.2 *Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych*

Limit środków dla działania M01 w ramach celu 2A: ogółem **34,8 mln** euro, w tym EFRROW **22,1 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **2,4%**

Środki wypłacone EFRROW: **2,1%**

Realizacja działania została opisana przy celu 1A.

- M02 *Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw*

Limit środków: ogółem **75,0 mln** euro, w tym EFRROW **47,7 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **52%**

Środki wypłacone EFRROW: **24%**

Realizacja działania została opisana przy celu 1A.

- M04 *Inwestycje w środki trwałe - poddziałanie 4.1 - typ operacji Modernizacja gospodarstw rolnych*

Limit środków: ogółem **2 169,9 mln** euro, w tym EFRROW **1 380,7 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **61%** (bez uwzględnienia instrumentów finansowych)

Środki wypłacone EFRROW: **42%** (bez uwzględnienia instrumentów finansowych)

W ramach *Modernizacji gospodarstw rolnych* zostało przeprowadzonych dziesięć naborów wniosków o przyznanie pomocy, w tym w 2020 r. trzy nabory w terminach 21.02.-20.07.2020 r., 31.03.-30.06.2020 r. i 30.11.2020 r.- 28.01.2021 r. Łącznie złożono ponad 75 tys. wniosków na kwotę 12 283,1 mln zł (w tym w ramach naborów przeprowadzonych w 2020 r. - 16 256 wniosków). W ramach *Modernizacji gospodarstw rolnych* rolnicy mogą ubiegać się o pomoc na operacje dotyczące rozwoju produkcji prosiąt (obszar a), mleka krowiego (obszar b), bydła mięsnego (obszar c), na operacje związane z racjonalizacją technologii produkcji (obszar d) oraz na operacje dotyczące nawadniania w gospodarstwie rolnym (obszar e). Największym zainteresowaniem wśród rolników cieszył się obszar d, w ramach którego złożono 66,5 tys. wniosków (89% wszystkich).

Do końca 2020 r. łącznie blisko 32 tys. wniosków zostało odrzuconych lub wycofanych.

Głównymi powodami negatywnego rozpatrzenia wniosków w ramach obszarów a, b, c były:

- brak dokumentacji projektowej i kosztorysów,

- brak spójności danych zawartych w biznesplanie z wnioskiem obszarowym,
- niezłożenie wraz z wnioskiem wszystkich wymaganych załączników,
- brak prawomocnego pozwolenia na budowę,
- ujmowanie w zestawieniu rzeczowo-finansowym maszyn tego samego rodzaju jak nabyte w ramach programu PROW 2017-2013.

Ponadto wnioskodawcy rezygnowali z ubiegania się o pomoc w ramach obszarów a, b i c ze względu na brak możliwości dofinansowania inwestycji związanych z zakupem maszyn oraz brak dokumentów wymaganych prawem budowlanym.

Natomiast głównymi powodami odrzuceń wniosków w ramach obszaru d były:

- brak spójności danych dotyczących rodzaju oraz powierzchni zadeklarowanych upraw w roku bazowym z danymi zadeklarowanymi we wniosku obszarowym,
- brak uzupełnienia wniosku, pomimo otrzymanego pisma o uzupełnienie,
- brak spójności danych biznesplanu z wnioskiem obszarowym.

Podpisano 30 293 umowy na łączną kwotę 5 905,8 mln zł, w tym 27 489 umów związanych z racjonalizacją technologii produkcji. Spośród umów na operacje związane z racjonalizacją technologii produkcji, większość (88%) dotyczyła zwiększenia uczestnictwa w rynku. Pozostałe umowy dotyczyły operacji związanych z rozwojem produkcji mleka krowiego (1 914), rozwojem produkcji bydła mięsnego (533) i wsparciem obszaru związanego z rozwojem produkcji prosiąt (243). Umowy zostały podpisane z 29 846 beneficjentami.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności w ramach 22 592 operacji na łączną kwotę 4 002 mln zł, w tym w 2020 r. na kwotę 1 557,6 mln zł.

Zakończono realizację 20 002 operacji. Największą część z nich stanowiły inwestycje związane z racjonalizacją technologii produkcji (92% operacji).

Głównym kierunkiem produkcji we wspartych gospodarstwach były:

- uprawy polowe - 40% operacji,
- chów i hodowla krów mlecznych - 23%,
- produkcja mieszana - 16%.

Spośród wszystkich zakończonych operacji, 873 zostały zrealizowane w ramach wspólnego wnioskowania.

Największą część wspieranych gospodarstw stanowią gospodarstwa o powierzchni 20-50 ha (47% operacji), 10-20 ha (22%) oraz 50-100 ha (18%).

Najczęściej wspierane są gospodarstwa o wielkości ekonomicznej w przedziale 25 tys.- 50 tys. euro (30%), a także 50 tys. - 75 tys. euro (21%).

Prawie 50% operacji dotyczyło gospodarstw zlokalizowanych na obszarach o niekorzystnych warunkach

gospodarowania (ONW) typu nizinnego.

Ponad 13% (2 608) dotyczyło producentów rolnych, którzy zadeklarowali, że prowadzą działalność w zakresie rolnictwa ekologicznego.

Beneficjenci w ramach zakończonych operacji zakupili 75,8 tys. sztuk sprzętu ruchomego, w tym m. in.:

- 15,6 tys. narzędzi i maszyn do uprawy gleby,
- 11,4 tys. maszyn do nawożenia,
- 6,4 tys. ciągników rolniczych,
- 6,2 tys. maszyn i urządzeń do siewu i sadzenia,
- 5,1 tys. przyczep transportowych,
- 4,3 tys. maszyn do zbioru (wyłączając kombajny zbożowe).

Ponadto beneficjenci wybudowali lub zmodernizowali m. in.:

- 5,8 tys. budynków produkcyjnych (głównie obór i magazynów paszowych),
- 581 tys. m² placów manewrowych,
- 249 tys. m² powierzchni wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów służących do przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie,
- 106 tys. m³ zbiorników na gnojówkę i gnojowicę,
- 39,7 tys. m² płyt obornikowych.

Beneficjenci założyli 3,3 tys. ha sadów lub plantacji krzewów owocowych gatunków owocujących efektywnie dłużej niż 5 lat.

- M04 - poddziałanie 4.3 *Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa (Scalanie gruntów)*

Limit środków: ogółem **286,4 mln** euro, w tym EFRROW **182,2 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **97%**

Środki wypłacone EFRROW: **12%**

Nabory wniosków o przyznanie pomocy są przeprowadzane oddzielnie w poszczególnych województwach (z wyjątkiem 3 województw, w których operacje związane ze scaleniem gruntów nie będą realizowane). Pierwsze nabory wniosków zostały uruchomione w marcu 2016 r. W 2020 r. nie przeprowadzono żadnych naborów. Dotychczas po pięć naborów przeprowadzono w 2 województwach (lubelskim i podkarpackim), cztery nabory - w 1 województwie (dolnośląskim), po trzy nabory - w 5 województwach (lubuskim, łódzkim, małopolskim, podlaskim i śląskim), po dwa nabory - w 5 pozostałych województwach. Łącznie złożono 172 wnioski o przyznanie pomocy.

Podpisano 141 umów na kwotę 1 238 mln zł. Operacje zatwierdzone do realizacji obejmują 30 168 gospodarstw rolnych.

Szacuje się, że projektami scaleniowymi objętych zostanie 251 tys. działek ewidencyjnych położonych na gruntach o powierzchni ponad 139,8 tys. ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa podlegająca scaleniu wynosiła 4,63 ha. Największą powierzchnioowo część gruntów planowanych do scalania stanowią użytki rolne (79%).

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu realizacji 69 operacji, na łączną kwotę 155,6 mln zł (w tym w 2020 r. płatności na kwotę 59,1 mln zł).

Zakończono realizację 6 operacji na kwotę pomocy 22,6 mln zł.

Zakończone operacje umożliwiły scalenie gruntów o powierzchni 3 299 ha. Po zakończeniu operacji łączna liczba działek ewidencyjnych wchodzących w skład gospodarstw rolnych uczestniczących w postępowaniu scaleniowym zmniejszyła się i stanowiła 67% pierwotnej liczby działek ewidencyjnych.

- *M06 Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej - poddziałanie 6.3 Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw (Restrukturyzacja małych gospodarstw)*

Limit środków: ogółem **713,7 mln** euro, w tym EFRROW **454,1 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **57%**

Środki wypłacone EFRROW: **47%**

W ramach poddziałania zostało przeprowadzone osiem naborów wniosków o przyznanie pomocy, w tym dwa nabory w 2020 r., w terminie 28.02.-28.03.2020 r. i 31.03.-30.06.2020 r. Pierwszy z przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym naborów dotyczył operacji polegających na zaprzestaniu chowu i hodowli świń w gospodarstwie na obszarze objętym ASF.

Łącznie do końca 2020 r. złożono 54 868 wniosków na kwotę 3 292,1 mln zł, w tym w 2020 r. 17 976 wniosków. Spośród wszystkich złożonych wniosków 7 786 zostało odrzuconych lub wycofanych.

Wnioski o przyznanie pomocy najczęściej odrzucano z powodu:

- niezyskania wymaganej liczby punktów rankingowych,
- niestawienia się wnioskodawcy na wezwanie do usunięcia braków formalnych,
- przekroczenia dopuszczalnej wielkości ekonomicznej gospodarstwa.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. wydano 29 805 decyzji przyznających pomoc na kwotę 1 788,3 mln zł.

Dominującym kierunkiem produkcji w małych gospodarstwach, które planują ich restrukturyzację, były:

- uprawy polowe – 44%,
- produkcja mieszana (uprawy i hodowla) – 29%,
- uprawy trwałe – 14%.

Ponad 5% (1 582) decyzji dotyczyło rolników prowadzących produkcję ekologiczną.

Pod względem powierzchni małych gospodarstw, którym przyznano pomoc, dominującą grupę stanowiły gospodarstwa mieszczące się w przedziale od 5 ha do 10 ha (42%).

Zdecydowana większość pomocy została przyznana małym gospodarstwom o wielkości ekonomicznej (SO) od 5 tys. do 13 tys. euro (80% wszystkich wspartych podmiotów).

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu realizacji 29 477 operacji na łączną kwotę 1 443,8 mln zł (w tym w 2020 r. płatności na łączną kwotę 661,1 mln zł) z czego zdecydowaną większość stanowią płatności pierwszej raty w wysokości 80% wsparcia.

Płatności końcowe w ramach poddziałania zrealizowano na rzecz 2 412 beneficjentów. Zakończone operacje zostały wsparte łączną kwotą 144,7 mln zł.

W ramach zakończonych operacji zakupiono 5 840 sztuk sprzętu ruchomego, przebudowano lub zmodernizowano 338 budynków produkcyjnych, zakupiono 738 ha użytków rolnych oraz założono 460 ha sadów lub plantacji krzewów owocowych.

- M06 - poddziałanie 6.4 *Wsparcie inwestycji w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej (Rozwój przedsiębiorczości - rozwój usług rolniczych)*

Limit środków: ogółem **232,0 mln euro**, w tym EFRROW **147,6 mln euro**

Środki zakontraktowane EFRROW: **69%**

Środki wypłacone EFRROW: **48%**

W ramach poddziałania zostały przeprowadzone trzy nabory wniosków, w tym jeden rozpoczęty w 2020 r., w terminie 30.11.2020 r.-15.02.2021 r. Łącznie złożono 3 113 wniosków na kwotę 1 305,2 mln zł, w tym w 2020 r. w ramach trzeciego naboru 78 wniosków. W procesie weryfikacji wniosków z pierwszego i

drugiego naboru, 1 212 wniosków (39% wszystkich) stanowiły wnioski rozpatrzone negatywnie oraz rezygnacje z ubiegania się o pomoc.

Wnioski o przyznanie pomocy najczęściej odrzucano z powodu:

- niezłożenia wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy wszystkich wymaganych załączników,
- braku złożenia faktur za usługi rolnicze w odpowiednim okresie.

Na koniec okresu sprawozdawczego w ramach poddziałania łącznie podpisano 1 690 umów na kwotę 704,0 mln zł.

Do 31 grudnia 2020 r. zrealizowano płatności z tytułu realizacji 1 231 operacji, na łączną kwotę 482,5 mln zł (w tym w 2020 r. na kwotę 88,6 mln zł).

Zakończono realizację 1 115 operacji. Najczęściej wspieranym rodzajem działalności gospodarczej były usługi wspomagające produkcję roślinną (1 109 operacji). Główną grupę beneficjentów poddziałania stanowiły mikroprzedsiębiorstwa (954 operacje).

W ogólnej liczbie operacji zakończonych najwięcej zostało zrealizowanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność jako osoby fizyczne (959).

Udzielona pomoc została przeznaczona m.in. na zakup 4,1 tys. sztuk sprzętu ruchomego, w tym:

- 643 maszyn, narzędzi i urządzeń do uprawy gleby,
- 545 maszyn, narzędzi i urządzeń do zbioru (wyłączając kombajny zbożowe),
- 504 kombajnów zbożowych,
- 445 maszyn, narzędzi i urządzeń do nawożenia,
- 405 ciągników rolniczych,
- 392 maszyn, narzędzi i urządzeń do siewu i sadzenia.

- M06 - poddziałanie 6.5 *Płatności na rzecz rolników kwalifikujących się do systemu dla małych gospodarstw, którzy trwale przekazali swoje gospodarstwo innemu rolnikowi (Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa)*

Limit środków: ogółem **2,4 mln** euro, w tym EFRROW **1,5 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **99%**

Środki wypłacone EFRROW: **97%**

W ramach poddziałania 6.5 zostało przeprowadzonych pięć naborów wniosków o przyznanie pomocy, w tym jeden w 2020 r. w terminie 30.09.-29.10.2020 r. Łącznie złożono 886 wniosków o przyznanie pomocy

(w tym 45 wniosków w naborze w 2020 r.).

Spośród wszystkich złożonych wniosków o przyznanie pomocy, 210 wniosków zostało odrzuconych lub wycofanych.

Wnioski najczęściej odrzucano z powodu:

- wnioskowania o pomoc przez osoby, które zbyły gospodarstwo przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy,
- niespełnienia przez wnioskodawcę warunku pozostawania w systemie dla małych gospodarstw,
- nieuregulowanego stanu prawnego gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego wnioskodawcy.

Nieduża liczba złożonych wniosków wynika także z niechęci rolników do rezygnacji z ubezpieczenia społecznego w KRUS przez okres co najmniej 5 lat od dnia przekazania gospodarstwa, jak również do przekazywania posiadanych gospodarstw w sposób trwały, szczególnie w sytuacji gdy zstępny ma trudność w spełnieniu warunku określonego dla przejmującego w zakresie utworzenia gospodarstwa o wymaganej przepisami średniej krajowej/wojewódzkiej. Barierą ograniczającą możliwość uczestnictwa jest często nieuregulowany status prawny części lub całości małego gospodarstwa.

W ramach poddziałania wydano 575 decyzji przyznających pomoc na kwotę 10,1 mln zł.

Do końca grudnia 2020 r. zrealizowano płatności końcowe związane z realizacją 562 operacji na kwotę 9,9 mln zł (w tym w 2020 r. płatności na łączną kwotę 154,5 tys. zł).

W ramach poddziałania przekazano gospodarstwa o powierzchni 2 473 ha.

Dominującą grupę stanowiły gospodarstwa mieszczące się w przedziale od 3 ha do 6 ha (54%).

Rolnicy przekazujący małe gospodarstwa rolne mogą przeznaczyć je na powiększenie jednego gospodarstwa lub mogą przekazać gospodarstwo (w częściach) na powiększenie większej liczby gospodarstw. Zdecydowana większość operacji dotyczyła pierwszej z tych form (97%). W wyniku przejęcia gruntów gospodarstwa osiągały najczęściej powierzchnię w przedziale 10-20 ha (43% gospodarstw przejmujących) oraz 20-50 ha (40% gospodarstw przejmujących).

Wśród rolników przekazujących swoje gospodarstwa dominowały osoby powyżej 40 roku życia (85% wszystkich beneficjentów). Wśród osób przejmujących gospodarstwa największą grupę (62% wszystkich beneficjentów) stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25-40 lat.

Najczęściej występującą formą przekazania gospodarstwa była jego sprzedaż osobie przejmującej grunty (61%). Pozostałe gospodarstwa rolne zostały przekazane w formie darowizny (39%).

- M21 *Wyjątkowe tymczasowe wsparcie dla rolników, mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw szczególnie dotkniętych kryzysem związanym z COVID-19*

Limit środków: ogółem **273,4 mln** euro, w tym EFRROW **174,0 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **98%**

Środki wypłacone EFRROW: 97%

Działanie M21 miało formę jednorazowej płatności ryczałtowej, a jej wysokość była uzależniona od rodzaju i skali prowadzonej produkcji rolnej.

Wnioski można było składać w terminie od dnia 9.09.2020 r. do dnia 7.10.2020 r.

Do 31 grudnia 2020 r. łącznie złożono 195 614 wniosków o przyznanie pomocy. Wniosków odrzuconych było 15 110.

Głównymi przyczynami odmowy przyznania pomocy były m.in.:

- niespełnienie warunku kwalifikowalności w zakresie wielkości hodowli, produkcji oraz uprawy dla poszczególnych wariantów pomocy COVID-19,
- brak prowadzenia działalności rolniczej do dnia zakończenia naboru wniosków w zakresie chowu lub hodowli co najmniej jednego z gatunków zwierząt, których był posiadaczem w dniu 1 marca 2020 r.,
- brak występowania przez rolnika lub małżonka w rejestrze Głównego Inspektora Weterynarii.

Wydano łącznie 180 315 decyzji o przyznaniu pomocy na kwotę 1 197,8 mln zł.

Zrealizowano płatności końcowe na rzecz 180 140 beneficjentów. Do końca okresu sprawozdawczego łączna kwota zrealizowanych płatności wyniosła 1 195,6 mln zł.

Liczba beneficjentów działania według rodzaju produkcji (najliczniejsze grupy):

- bydło domowe - 151,6 tys.,
- świnie - 29,7 tys.,
- drób rzeźny - 3,7 tys.,
- owce - 3,0 tys.
- uprawa roślin ozdobnych - 2,0 tys.

Cel szczegółowy 2B. Ułatwianie wejścia rolników posiadających odpowiednie umiejętności do sektora rolnictwa, a w szczególności wymiany pokoleń

Limit środków: ogółem **718,0 mln** euro, w tym EFRROW **456,8 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: 69%

Środki wypłacone EFRROW: 53%

Wskaźnik celu: *Procent gospodarstw rolnych korzystających z planów rozwoju działalności gospodarczej / inwestycji dla młodych rolników otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich*

Wskazana w PROW 2014-2020 wartość docelowa wskaźnika wynosi 1,91%. Podstawą do obliczenia stopnia realizacji wskaźnika jest poddziałanie 6.1 *Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników*.

Do końca 2020 r. w ramach ww. poddziałania zrealizowano płatności na rzecz 17 108 gospodarstw rolnych. Wskaźnik został osiągnięty na poziomie 1,14%, co oznacza 60% zakładanego celu.

Działania / poddziałania realizujące cel 2B

- M06 - poddziałanie 6.1 *Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników (Premie dla młodych rolników)*

Limit środków: ogółem **718,0 mln** euro, w tym EFRROW **456,8 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: 69%

Środki wypłacone EFRROW: 53%

W ramach poddziałania zostało przeprowadzonych sześć naborów wniosków o przyznanie pomocy, w tym jeden nabór w 2020 r., w terminie 03.06.-17.08.2020 r.

Łącznie złożono 29 408 wniosków na kwotę 3 550,4 mln zł, w tym 5 096 wniosków w naborze przeprowadzonym w 2020 r. Spośród wszystkich wniosków, 3 920 zostało odrzuconych lub wycofanych.

Głównymi przyczynami odrzucenia wniosków były:

- niezyskanie wymaganej liczby punktów rankingowych,
- nieuzupełnienie braków formalnych,
- przekroczenie maksymalnego okresu urządzania gospodarstwa.

Łącznie wydano 18 729 decyzji na kwotę 2 182,1 mln zł. Dla naboru przeprowadzonego w 2020 r. na dzień 31.12.2020 r. nie wydano jeszcze decyzji.

Dominującym kierunkiem produkcji w gospodarstwach, którym przyznano pomoc były:

- uprawy polowe – 39%,
- produkcja mieszana (uprawy i hodowla) – 22%,

- chów i hodowla krów mlecznych – 16%.

Około 4% (680) decyzji dotyczyło młodych rolników prowadzących lub planujących prowadzić produkcję ekologiczną.

Dominującą grupę obszarową stanowiły gospodarstwa mieszczące się w przedziale od 10 ha do 20 ha (53%).

Najczęściej wspierane były gospodarstwa o wielkości ekonomicznej (SO) od 13 tys. do 15 tys. euro oraz od 15 tys. do 25 tys. euro – odpowiednio 36% i 34% wszystkich wspartych podmiotów.

W przypadku 35% młodych rolników gospodarstwa zostały przejęte w całości lub utworzone z gospodarstw przejętych w całości.

Przed rozpoczęciem prowadzenia gospodarstwa młodzi rolnicy najczęściej byli:

- domownikami w gospodarstwie – 25%,
- osobami uczącymi się lub studentami – 13%.

Większa niż 25 lat różnica wieku pomiędzy przekazującym gospodarstwo a młodym rolnikiem dotyczyła 70% (13 052) przypadków.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności na rzecz 17 108 młodych rolników na łączną kwotę 1 656,9 mln zł (w tym w 2020 r. płatności w kwocie 670,1 mln zł).

Płatności końcowe zrealizowano dotychczas na rzecz 5 080 młodych rolników. Łączna kwota przyznanego im dofinansowania wyniosła 508,9 mln zł.

W ramach zakończonych operacji zakupiono ponad 11 188 sztuk sprzętu ruchomego, w tym m. in.:

- 2 685 narzędzi i maszyn do uprawy gleby,
- 1 677 maszyn do nawożenia,
- 1 033 maszyn i urządzeń do siewu i sadzenia.

Ponadto beneficjenci wybudowali lub zmodernizowali 395 budynków produkcyjnych, zakupili 2 479 ha użytków rolnych i 799 sztuk zwierząt gospodarskich oraz założyli 508 ha sadów lub plantacji wieloletnich.

Zakończone przez beneficjentów operacje ukierunkowane były głównie na zwiększenie skali produkcji oraz poprawę sytuacji w zakresie warunków higieny i bezpieczeństwa pracy.

Łączna wielkość ekonomiczna gospodarstw młodych rolników, którzy otrzymali płatność końcową i zrealizowali zakładane w biznesplanie inwestycje, wzrosła w porównaniu do poziomu wyjściowego o 42%.

PRIORYTET 3. WSPIERANIE ORGANIZACJI ŁAŃCUCHA ŻYWNOŚCIOWEGO, W TYM PRZETWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU PRODUKTÓW ROLNYCH, DOBROSTANU ZWIERZĄT ORAZ ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W ROLNICTWIE

(w tym cele szczegółowe 3A 3B)

Limit środków: ogółem **1 389,2 mln** euro, w tym EFRROW **884,0 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW, łącznie z zobowiązaniami z PROW 2007-2013: **69%** (bez uwzględnienia instrumentów finansowych)

Środki wypłacone EFRROW: **30%** (bez uwzględnienia instrumentów finansowych)

Cel szczegółowy 3A. Poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy producentów oraz organizacje międzybranżowe

Limit środków: ogółem **1 263,4 mln** euro, w tym EFRROW **803,9 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW, łącznie z zobowiązaniami z PROW 2007-2013: **71%** (bez uwzględnienia instrumentów finansowych)

Środki wypłacone EFRROW: **31%** (bez uwzględnienia instrumentów finansowych)

Wskaźnik celu: *Procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie w ramach systemów jakości, rynków lokalnych i krótkich cykli dostaw oraz grup/organizacji producentów*

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 4,12%. Podstawą obliczenia realizacji wskaźnika są działania M03 *Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych* i M09 *Tworzenie grup producentów i organizacji producentów*.

Do końca 2020 roku w ramach ww. działań wsparcie otrzymało 21 526 podmiotów. Wskaźnik został osiągnięty na poziomie 1,43%, co oznacza 35% zakładanego celu.

[Automatycznie obliczona przez system SFC wartość wskaźnika w tabelach rozdziału 11 wynosi 1,13%, co wynika z ujęcia wyłącznie płatności z jednego roku kalendarzowego]

Działania / poddziałania realizujące cel 3A

- M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna* – wybrane operacje w ramach poddziałań 1.1 *Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności i*

1.2 Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych

Limit środków dla działania M01 w ramach celu 3A: ogółem **8,7 mln** euro, w tym EFRROW **5,5 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **0%**

Realizacja działania została opisana przy celu 1A.

- M03 *Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych*

Limit środków: ogółem **33,0 mln** euro, w tym EFRROW **21,0 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW do 2023 r. - łącznie z zobowiązaniami z PROW 2007-2013: **86%**

Środki wypłacone EFRROW: **40%**

- Poddziałanie 3.1 *Wsparcie dla nowych uczestników systemów jakości*

W ramach poddziałania zostało przeprowadzonych sześć naborów wniosków o przyznanie pomocy, w tym jeden w 2020 r. w terminie 30.10.-3.12.2020 r. Łącznie złożono 4 233 wnioski (w szóstym naborze 395 wniosków).

Do końca 2020 r. wydano 2 897 decyzji o przyznaniu pomocy na kwotę 37,5 mln zł (szacowana kwota przewidziana do wypłat z PROW 2014-2020), które dotyczą wniosków złożonych w pierwszych pięciu naborach. Wśród producentów, którzy otrzymali pozytywną decyzję o przyznaniu pomocy, dominowali uczestnicy systemu *integrowana produkcja roślin* (około 61% wydanych decyzji).

Do zakończenia okresu sprawozdawczego wydano 5 528 decyzji o przyznaniu płatności na kwotę 6,22 mln zł i zrealizowano płatności dla 2 086 beneficjentów na kwotę 6,16 mln zł, w tym w 2020 r. płatności w kwocie 1,8 mln zł.

Największy odsetek wydanych decyzji o przyznaniu płatności dotyczył: wytwarzania produktów z grupy owoce świeże lub przetworzone (71%), produkcji zbóż świeżych lub przetworzonych (13%) oraz wytwarzania warzyw świeżych lub przetworzonych (6%).

Pomoc w ramach poddziałania 3.1 otrzymują także producenci rolni, którzy w ramach działania 132 PROW 2007-2013 otrzymali decyzje w sprawie przyznania pomocy - w kolejnych pięciu latach mają możliwość otrzymania refundacji kosztów poniesionych z tytułu uczestnictwa w systemie jakości. Do końca 2020 r. wydano 17 347 decyzji o przyznaniu płatności na kwotę 22,6 mln zł. Największy odsetek decyzji (95%) dotyczył wytwarzania produktów z grupy: owoce, warzywa i zboża świeże lub przetworzone.

Do końca 2020 r. w ramach zobowiązań z PROW 2007-2013 zrealizowano płatności na rzecz 8 305 różnych beneficjentów na kwotę 22,6 mln zł, w tym w 2020 r. płatności w kwocie 1,2 mln zł. Do końca 2020 roku zakończono obsługę wszystkich spraw w ramach przedmiotowego działania.

Do końca okresu sprawozdawczego w ramach poddziałania 3.1, łącznie z zobowiązaniami z poprzedniego okresu programowania, zakończono realizację 22 836 operacji. Na podstawie informacji przekazanych

przez beneficjentów poddziałania, którzy otrzymali płatności końcowe szacuje się, że wartość produkcji wytwarzanej w ramach systemów jakości żywności wyniosła 2 916,6 mln zł, z czego 60% stanowiła integrowana produkcja roślin.

- Poddziałanie 3.2 *Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym*

W ramach poddziałania przeprowadzono dwa nabory wniosków, w tym jeden na przełomie 2019 i 2020 r., w terminie 29.11.2019 r.-27.01.2020 r. Łącznie złożono 145 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 190,3 mln zł. Podpisano 67 umów na kwotę 88,2 mln zł.

Największa część realizowanych operacji dotyczy wsparcia beneficjentów wytwarzających produkty w ramach systemu *Jakość Tradycja*.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu dofinansowania 23 operacji na łączną kwotę 28,55 mln zł, w tym w 2020 r. płatności w kwocie 2,9 mln zł.

Do końca 2020 r. zakończono realizację 22 operacji i przekazano pomoc w kwocie 28,45 mln zł.

Działania informacyjno-promocyjne dotyczące wytwarzanych przez beneficjentów poddziałania produktów realizowane były przy wykorzystaniu różnych kanałów przekazu, w tym głównie poprzez media - internet (2 209 zdarzeń), telewizję (574) i radio (367), a także poprzez degustację produktów (1 159).

- M04 *Inwestycje w środki trwałe* - poddziałanie 4.2 *Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój (Przetwórstwo i marketing produktów rolnych)*

Limit środków: ogółem **873,1 mln** euro, w tym EFRROW **555,5 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **72%** (bez uwzględnienia instrumentów finansowych)

Środki wypłacone EFRROW: **27%** (bez uwzględnienia instrumentów finansowych)

W ramach poddziałania zostało przeprowadzonych dziewięć naborów wniosków o przyznanie pomocy, w tym dwa w 2020 r. w terminie 27.02.-27.03.2020 r. i 26.10.-24.12.2020 r.

Łącznie złożono 4 891 wniosków na kwotę 9 944,9 mln zł (w tym w ramach dwóch naborów przeprowadzonych w 2020 r. - odpowiednio 512 i 298 wniosków). Pierwszy, trzeci, piąty i ósmy nabór wniosków o przyznanie pomocy skierowane były wyłącznie do przedsiębiorców prowadzących działalność polegającą na przetwarzaniu lub wprowadzaniu do obrotu produktów rolnych. Pozostałe cztery nabory to nabory tematyczne skierowane do rolników, ich małżonków lub domowników, podejmujących wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie przetwarzania produktów rolnych, lub wykonujących / podejmujących wykonywanie działalności w zakresie przetwarzania i zbywania przetworzonych produktów rolnych w ramach rolniczego handlu detalicznego.

Spośród wszystkich wniosków 3 153 zostały odrzucone lub wycofane. Duży odsetek wniosków

odrzuconych spowodowany był przede wszystkim złą jakością dokumentacji (w tym jej niekompletnością) oraz brakiem uzupełnień wniosków.

Według stanu na dzień 31.12.2020 r. podpisano z 1 099 przedsiębiorcami 1 277 umów na kwotę 2 794,4 mln zł, w tym 205 umów na kwotę 41,3 mln zł dla wniosków złożonych w naborach dla rolników.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu dofinansowania 691 operacji na łączną kwotę 1 009,5 mln zł, w tym w 2020 r. płatności na łączną kwotę 331,9 mln zł. Zakończono realizację 589 operacji na łączną kwotę dofinansowania 833,6 mln zł.

Beneficjenci w ramach zakończonych operacji zrealizowali inwestycje o łącznej wartości 2 157,1 mln zł. Najwięcej operacji zostało zrealizowanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie:

- przetwarzania i konserwowania owoców i warzyw – 118 operacji,
- produkcji wyrobów z mięsa (włączając wyroby z mięsa drobiowego) – 100 operacji,
- sprzedaży hurtowej zboża, nieprzetworzonego tytoniu, nasion i pasz – 97 operacji,
- przetwórstwa mleka i wyrobu serów – 60 operacji,
- sprzedaży hurtowej owoców i warzyw – 60 operacji.

W ramach zakończonych operacji zrealizowano m. in.:

- 563 inwestycje polegające na zakupie lub leasingu zakończonego przeniesieniem prawa własności maszyn lub urządzeń, w tym najwięcej do przetwarzania produktów rolnych,
- 203 inwestycje związane z budową budynków i budowli stanowiących infrastrukturę zakładów przedsiębiorstwa, w tym najwięcej na potrzeby magazynowania,
- 153 inwestycje związane z rozbudową, przebudową lub remontem budynków i budowli stanowiących infrastrukturę zakładu przedsiębiorstwa, w tym najwięcej na potrzeby produkcji,
- 100 inwestycji dotyczących zakupu lub leasingu zakończonego przeniesieniem prawa własności aparatury pomiarowej, kontrolnej oraz sprzętu do sterowania procesem produkcji lub magazynowania.

- M07 Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich - poddziałanie 7.4 - typ operacji *Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów*

Limit środków: ogółem **63,2 mln** euro, w tym EFRROW **40,2 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **87%**

Środki wypłacone EFRROW: 60%

Pierwsze nabory wniosków zostały uruchomione na początku 2017 r. W 2020 r. nabory wniosków zostały przeprowadzone w województwach: kujawsko-pomorskim, podlaskim, śląskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim.

Do 31 grudnia 2020 r. po cztery nabory przeprowadzono w 2 województwach, po trzy nabory przeprowadzono w 2 województwach, po dwa nabory w 7 województwach oraz po jednym naborze w 5 województwach.

Łącznie złożono 315 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 254,7 mln zł (środki EFRROW). Odrzucono lub wycofano 59 wniosków. Głównymi przyczynami odrzuceń były: nieusunięcie braków we wnioskach we wskazanych terminach oraz brak wystarczającej liczby punktów spełniających kryteria wyboru.

Podpisano 198 umów na kwotę 154,3 mln zł (kwota łączna środków kwalifikowalnych, wraz z środkami własnymi, wyniosła 242,5 mln zł).

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu dofinansowania 147 operacji na łączną kwotę 105,8 mln zł ze środków EFRROW, w tym w 2020 r. płatności w kwocie 40,3 mln zł. Łączna kwota poniesionych wydatków publicznych, wraz z środkami własnymi beneficjentów, wyniosła dotychczas 166,3 mln zł.

Do końca 2020 r. zakończono realizację 135 operacji na łączną kwotę pomocy wynoszącą 102,6 mln zł ze środków EFRROW.

Efektom realizacji ww. operacji było m.in. wybudowanie lub przebudowanie 134 targowisk oraz 162 obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów.

- *M09 Tworzenie grup producentów i organizacji producentów*

Limit środków: ogółem **215,3 mln** euro, w tym EFRROW **137,0 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW, łącznie z zobowiązaniami z PROW 2007-2013: **88%**

Środki wypłacone EFRROW: 50%

W ramach działania zostało osiem naborów wniosków o przyznanie pomocy, w tym dwa w 2020 r., w terminie 19.06.-17.08.2020 r. oraz 19.10.-30.11.2020 r.

Łącznie złożono 487 wniosków o przyznanie pomocy (siódmy nabór - 68 wniosków, ósmy nabór - 28 wniosków).

Do końca okresu sprawozdawczego wydano 418 decyzji przyznających pomoc na kwotę 562,0 mln zł (szacowana kwota środków przewidzianych do wypłat z budżetu PROW 2014-2020 do 2023 r.). Wydane

decyzje dotyczyły grup producentów rolnych obejmujących łącznie 3 349 członków.

Wydano 635 decyzji o przyznaniu płatności na kwotę 209,4 mln zł i zrealizowano płatności (łącznie z płatnościami zaliczkowymi) dla 341 beneficjentów na kwotę 201,9 mln zł (w tym w 2020 r. w kwocie 98,3 mln zł).

Do 31 grudnia 2020 r. zrealizowano płatności roczne na łączną kwotę 199,0 mln zł.

Płatności te zostały przekazane dla 281 grup producentów rolnych. Grupy te obejmują łącznie 2 155 członków.

W ogólnej liczbie beneficjentów najwięcej dotyczyło grup producentów rolnych prowadzących działalność jako spółdzielnie (246 grup).

Pomoc w ramach działania *Tworzenie grup producentów i organizacji producentów* otrzymują także grupy producentów, które w ramach działania 142 PROW 2007-2013 otrzymały decyzje w sprawie przyznania pomocy. Zobowiązania wynikające z wydanych decyzji o przyznaniu pomocy w ramach ww. działania wynosiły 278,3 mln zł (kwoty zobowiązań mogły być wypłacane z budżetu PROW 2014-2020 do końca 2019 r., natomiast kwoty wypłacone w 2020 r. wynikały z odwołań oraz rozstrzygnięć postępowań sądowych).

W ramach zobowiązań z PROW 2007-2013 zrealizowano łącznie płatności dla 756 grup producentów rolnych na kwotę 270,8 mln zł. Wsparte grupy obejmują łącznie blisko 9 tysięcy członków.

- M14 *Dobrostan zwierząt*

Limit środków: ogółem **50 mln** euro, w tym EFRROW **31,8 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **0%**

W ramach działania został przeprowadzony jeden nabór wniosków o przyznanie pomocy w terminie 15.03.-10.07.2020 r. Do dnia 31 grudnia 2020 r. złożono 45 522 wniosków o przyznanie pomocy.

Akredytacja w zakresie obsługi kontroli administracyjnej wniosku o przyznanie pomocy, a także obsługi kontroli na miejscu, weryfikacji wniosku o przyznanie pomocy po kontroli na miejscu, naliczania, księgowania i dokonywania płatności oraz dochodzenia należności została udzielona pod koniec roku (od 23 grudnia 2020 r.) i z tego powodu pierwsze decyzje i płatności zostaną wydane w kolejnym okresie sprawozdawczym.

- M16 *Współpraca* – wybrane operacje

Limit środków na działanie M16 w ramach celu 3A – ogółem **20,1 mln** euro, w tym EFRROW **12,8**

mln euro

Środki zakontraktowane EFRROW: 21%

Środki wypłacone EFRROW: 1%

Realizacja działania została opisana przy celu szczegółowym 1A.

Cel szczegółowy 3B. Wspieranie zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem w gospodarstwach:

Limit środków: ogółem **125,9 mln euro**, w tym EFRROW **80,1 mln euro**

Środki zakontraktowane EFRROW: 47%

Środki wypłacone EFRROW: 18%

Wskaźnik celu: *Procent gospodarstw rolnych uczestniczących w systemach zarządzania ryzykiem*

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 0,01% (wartość dokładna - 0,0119%). Podstawą obliczenia stopnia realizacji wskaźnika jest poddziałanie 5.1 *Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczanie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof.*

Do końca 2020 roku w ramach ww. poddziałania zrealizowano płatności na rzecz 1 201 gospodarstw rolnych. Wskaźnik został osiągnięty na poziomie 0,08%. Zakładany cel został wielokrotnie przekroczony.

Działania / poddziałania realizujące cel 3B

- M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna* – wybrane operacje w ramach poddziałania 1.1 *Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności*

Limit środków dla działania M01 w ramach celu 3B: ogółem **2,9 mln euro**, w tym EFRROW **1,8 mln euro**

Środki zakontraktowane EFRROW: 0%

Realizacja działania została opisana przy celu 1A.

- M05 *Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych*

Limit środków: ogółem **123,0 mln** euro, w tym EFRROW **78,2 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **48%**

Środki wypłacone EFRROW: **19%**

- Poddziałanie 5.1 *Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczanie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof*

W ramach poddziałania zostało przeprowadzonych sześć naborów wniosków o przyznanie pomocy, w tym w 2020 r. dwa nabory: w terminach 19.03.-17.06.2020 r. oraz nabór rozpoczęty w dniu 31.12.2020 r., który trwał do 29.03.2021 r.

Łącznie złożono 5 992 wnioski o przyznanie pomocy na kwotę 405,2 mln zł (2020 r. - 1 119 wniosków), w tym 5 703 wnioski o przyznanie pomocy na operacje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF.

Negatywnie oceniono lub wycofano łącznie 2 049 wniosków.

Głównymi powodami negatywnego rozpatrzenia wniosków o przyznanie pomocy były:

- niezłożenie wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy wszystkich wymaganych załączników,
- nieosiągnięcie minimum punktowego.

Według stanu na dzień 31.12.2020 r. podpisano 3 799 umów na kwotę 243,1 mln zł, w tym:

- 3 628 umów dotyczących zapobieganiu rozprzestrzeniania się ASF,
- 171 umów dotyczących zaopatrzenia w sprzęt do utrzymywania urządzeń wodnych zabezpieczających gospodarstwa przed szkodami spowodowanymi przez powódź lub deszcz nawalny.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu dofinansowania 1 327 operacji na łączną kwotę 85,6 mln zł (w tym w 2020 r. na kwotę 58,4 mln zł).

Jednocześnie do końca 2020 r. zakończono realizację 1 321 operacji na kwotę pomocy 85,0 mln zł.

Efektem realizacji ww. operacji były m.in.:

- zabezpieczenie chlewni ogrodzeniem o łącznej długości 290 tys. metrów bieżących,
- utworzenie lub zmodernizowanie 43 zadaszonych niecek do dezynfekcji,
- zakup 579 urządzeń do dezynfekcji,
- zakup 296 szt. sprzętu służącego utrzymaniu urządzeń melioracji wodnych (głównie koparek, kos spalinowych, kosiarek).

- Poddziałanie 5.2 *Wsparcie inwestycji w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału*

produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof

W ramach poddziałania zostało przeprowadzonych dziewięć naborów wniosków o przyznanie pomocy, w tym w 2020 r. dwa, w terminie 7.05.-31.08.2020 r. i 15.10.-31.12.2020 r.

Złożono 1 389 wniosków na kwotę 94,5 mln zł, w tym w 2020 r. w ramach obydwu naborów - 109 wniosków.

Spośród wszystkich wniosków, 820 (59%) odrzucono lub wycofano.

Głównymi przyczynami odrzucenia wniosków w przeprowadzonych naborach były:

- niezłożenie wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy wszystkich wymaganych załączników,
- błędnie wyliczone / uzupełnione przez wnioskodawcę koszty kwalifikowalne,
- w zakresie rzeczowo-finansowym operacji uwzględniane były inwestycje, które nie mogą stanowić kosztu kwalifikowalnego, np. inwestycje budowlane czy też maszyny, urządzenia, które nie uległy zniszczeniu w wyniku klęski żywiołowej.

Łącznie podpisano 477 umów na kwotę 21,2 mln zł.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu dofinansowania 378 operacji na łączną kwotę 15,8 mln zł, w tym w 2020 r. płatności w kwocie 2,8 mln zł.

Zakończono realizację 363 operacji wspartych łączną kwotą 15,1 mln zł.

Największa część zakończonych operacji dotyczyła przywracania potencjału rolnego zniszczonego w wyniku suszy (39% operacji) i ujemnych skutków przezimowania (29%).

Wśród wspartych gospodarstw dominowały jednostki o powierzchni 10-20 ha (41% operacji) oraz 5-10 ha (34%).

Beneficjenci w ramach zakończonych operacji m.in.:

- odtworzyli 724 obiekty służące produkcji i sprzedaży bezpośredniej w gospodarstwach rolniczych (głównie tunele foliowe) oraz 18 budynków produkcyjnych,
- odtworzyli 388 ha sadów i plantacji krzewów owocowych.

PRIORYTET 4. ODTWARZANIE, OCHRONA I WZBOGACANIE EKOSYSTEMÓW ZWIĄZANYCH Z ROLNICTWEM I LEŚNICTWEM

(w tym cele szczegółowe 4A 4B 4C)

Limit środków: ogółem **4 300,8 mln** euro, w tym EFRROW **2 772,7 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW, łącznie z zobowiązaniami z poprzednich okresów

programowania: **88%**

Środki wypłacone EFRROW, łącznie z zobowiązaniami z poprzednich okresów, wraz z płatnościami zaliczkowymi: **79%**

Wskaźnik celu: *Grunty rolne objęte umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do poprawy różnorodności biologicznej (cel szczegółowy 4A) + poprawy gospodarki wodnej (cel szczegółowy 4B) + poprawy gospodarowania glebą i/zapobieganiu erozji gleby (cel szczegółowy 4C) - realizowany jest przez wsparcie w ramach poddziałania 10.1 i całego działania M11.*

Cel w 2020 roku został zrealizowany na poziomie 102,4%. Założono, że wsparciem zostanie objęta powierzchnia 1,509 mln ha. W 2020 roku wsparciem objęto 1,545 mln ha.

Cel szczegółowy 4A. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000 i obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej, a także stanu europejskich krajobrazów

Wskaźniki celu:

- *Procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną lub krajobrazy* - realizowany jest przez wsparcie w ramach całego działania M10

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 7,99% (co odpowiada powierzchni 1,154 mln ha). W 2020 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 8,04% (wsparciem objęto powierzchnię 1,161 mln ha gruntów rolnych), co oznacza 101% celu.

- *Procent lasów/innych zalesionych obszarów w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną* - realizowany jest przez wsparcie w ramach poddziałania 8.5.

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 0,50% (co odpowiada powierzchni 46,80 tys. ha). Do końca 2020 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 0,06% (wsparciem objęto powierzchnię 5 942 ha), co oznacza 12% celu.

Działania / poddziałania realizujące cel 4A

- M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna* – wybrane operacje w ramach poddziałań 1.1 i 1.2

Limit środków dla działania M01 w ramach Priorytetu 4: ogółem **11,6 mln** euro, w tym EFRROW **7,4 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **10%**

Środki wypłacone EFRROW: 9%

Realizacja działania została opisana przy celu 1A.

- M04 *Inwestycje w środki trwałe* - poddziałanie 4.1 - typ operacji *Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000*

Limit środków: ogółem **118,9 mln** euro, w tym EFRROW **97,1 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: 78%

Środki wypłacone EFRROW: 49%

W ramach typu operacji zostały przeprowadzone trzy nabory wniosków o przyznanie pomocy, w tym jeden w 2020 r., w terminie 1.12.-30.12.2020 r. Łącznie złożono 4 019 wniosków na kwotę 687,1 mln zł (w ramach naboru z 2020 r. wpłynęło 271 wniosków). W procesie weryfikacji odrzucono lub wycofano 1 362 wnioski.

Głównymi powodami negatywnego rozpatrzenia wniosków o przyznanie pomocy były:

- braki lub błędy w dokumentacji dostarczonej z RDOŚ,
- niezłożenie wraz z wnioskiem wszystkich wymaganych załączników,
- brak kosztorysów i dokumentacji budowlanej,
- wskazywanie w zakresie rzeczowym maszyn nieadekwatnych do warunków gospodarowania panujących w danym gospodarstwie.

Łącznie w ramach tego zakresu wsparcia podpisano 2 285 umów na kwotę 341,7 mln zł.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu dofinansowania 1 580 operacji na łączną kwotę 211,3 mln zł, w tym w 2020 r. płatności w kwocie 58,3 mln zł.

Zakończono realizację 1 420 operacji, z tytułu których przekazano pomoc w kwocie 198,8 mln zł.

Około 80% z nich (1 129 operacji) dotyczyło gospodarstw zlokalizowanych na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) typu nizinnego.

Głównym kierunkiem produkcji w gospodarstwach były:

- chów i hodowla krów mlecznych – 58%,
- chów i hodowla zwierząt trawożernych – 20%,

- produkcja mieszana – 11%.

Największą część wspieranych gospodarstw stanowią jednostki o powierzchni 20-50 ha (54% operacji), 50-100 ha (19% operacji) oraz 10-20 ha (16% operacji).

Pod względem liczby zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie, największą część beneficjentów stanowią gospodarstwa utrzymujące:

- od 20 do 40 DJP (26% beneficjentów),

- od 40 do 60 DJP (22% beneficjentów).

Beneficjenci w ramach zakończonych operacji zakupili 5 069 sztuk sprzętu ruchomego, w tym m. in.:

- 2 047 maszyn i urządzeń do koszenia trawy lub przetrząsania lub zgrabiania skoszonej biomasy,

- 1 065 urządzeń do zbioru skoszonej biomasy,

- 604 maszyn do nawożenia,

- 406 przyczep do transportu sianokiszonek.

Wybudowanych lub przebudowanych zostało także 81 budynków i budowli produkcyjnych (głównie obór).

- M08 *Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów – poddziałanie 8.5 Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska*

Limit środków: ogółem **30 mln** euro, w tym EFRROW **19,1 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **3%**

Środki wypłacone EFRROW: **3%**

Poddziałanie zostało uruchomione w 2019 r. W ramach poddziałania przeprowadzono trzy nabory wniosków, w ramach których na dzień 31 grudnia 2020 r. łącznie złożono 1 628 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 9,6 mln zł, w tym:

- pierwszy nabór (w terminie 2.05.-12.06.2019 r.) – 812 wniosków na kwotę 4,8 mln zł,
- drugi nabór (w terminie 2.10.-12.11.2019 r.) – 288 wniosków na kwotę 1,7 mln zł,
- trzeci nabór (w terminie 3.08.-11.09.2020 r.) – 528 wniosków na kwotę 3,1 mln zł.

Do 31 grudnia 2020 r. łącznie wydano 735 decyzji w sprawie przyznania wsparcia na kwotę 3,8 mln zł, które dotyczyły wniosków złożonych w ramach naborów przeprowadzonych w 2019 r.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności końcowe związane z dofinansowaniem 703

operacji na łączną kwotę 3,7 mln zł (wszystkie płatności zostały zrealizowane w 2020 r.).

Najwyższy odsetek kwoty zrealizowanych końcowych płatności (84%) dotyczył inwestycji polegających na późnym czyszczeniu w ekosystemach leśnych.

W ramach operacji, zrealizowanych na powierzchni 5 942 ha, beneficjenci wykonali następujące inwestycje:

- późne czyszczenia w ekosystemach leśnych na powierzchni - 4,2 tys. ha,
 - przebudowa składów gatunkowych drzewostanu przez wprowadzenie drugiego piętra w ekosystemach leśnych na powierzchni - 38 ha,
 - zróżnicowanie struktury drzewostanu przez wprowadzenie podszytu w ekosystemach leśnych na powierzchni - 36 ha,
 - założenie remiz leśnych na powierzchni - 24 ha (10 remiz),
 - przebudowa składu gatunkowego drzewostanu przez dolesianie luk powstałych w wyniku procesu chorobowego w ekosystemach leśnych na powierzchni - 7 ha,
 - zabiegi ochronne przed zwierzyną w ekosystemach leśnych na powierzchni - 1 633 ha.
-
- M10 *Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne*

Limit środków: ogółem **1 366,7 mln** euro, w tym EFRROW **869,6 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW (przewidziane do wypłaty do końca 2023 r.), łącznie z zobowiązaniami z poprzednich okresów programowania: **101%**

Środki wypłacone EFRROW, łącznie z zobowiązaniami z poprzednich okresów programowania, wraz z płatnościami zaliczkowymi: **79%**

W ramach działania zakończono sześć kampanii naboru wniosków, w ramach których na dzień 31 grudnia 2020 r. złożono łącznie 427 998 wniosków, w tym:

- kampania 2015 – 14 015 wniosków nowych oraz 58 667 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2007-2013 (część kampanii 2015 sfinansowana z budżetu PROW 2014-2020),
- kampania 2016 – 12 240 wniosków nowych, 13 068 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2014-2020 oraz 52 499 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2007-2013,
- kampania 2017 – 16 549 wniosków nowych, 24 202 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2014-2020 oraz 30 075 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2007-2013,
- kampania 2018 – 19 338 wniosków nowych, 39 414 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2014-2020 oraz 8 470 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2007-2013,
- kampania 2019 – 12 428 wniosków nowych, 56 234 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2014-2020,
- kampania 2020 – 14 013 wniosków nowych, 56 786 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2014-2020.

Do 31 grudnia 2020 r. łącznie wydano 380 105 decyzji przyznających płatność na kwotę 4 354,8 mln zł, w

tym:

- 236 408 decyzji na kwotę 2 837,2 mln zł w ramach zobowiązań podjętych w PROW 2014-2020;
- 143 697 decyzji na kwotę 1 517,6 mln zł w ramach zobowiązań kontynuacyjnych podjętych w ramach PROW 2007-2013.

W ramach kampanii 2020, w okresie od 16 października do 30 listopada 2020 r. realizowane były płatności zaliczkowe, w wysokości do 85% należnej płatności. Realizacja płatności końcowych rozpoczęła się od 1 grudnia 2020 roku.

Do końca okresu sprawozdawczego łączna kwota zrealizowanych płatności (wraz z płatnościami zaliczkowymi) wyniosła 4 696,5 mln zł (w tym w 2020 r. wypłacono kwotę 1 012,4 mln zł) i została przekazana 103 878 beneficjentom, w tym:

- 3 156,0 mln zł dla 73 648 beneficjentów, którzy podjęli zobowiązania w PROW 2014-2020;
- 1 540,5 mln zł dla 57 606 beneficjentów, którzy podjęli zobowiązania w poprzednim okresie programowania.

Wyższa kwota zrealizowanych płatności od kwot wydanych decyzji wynika z wypłaty zaliczek. Zaliczki wypłacane były również dla beneficjentów, którzy w momencie wypłaty zaliczek nie mieli wydanych decyzji o przyznaniu płatności. Dodatkowo z budżetu PROW 2014-2020 wypłacono 5,1 mln zł dla beneficjentów, którzy złożyli wnioski przed 2015 r. a w przypadku których nierozstrzygnięte sprawy nie pozwoliły na sfinansowanie tych zobowiązań z budżetów poprzednich Programów.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. kwota zrealizowanych płatności końcowych (bez uwzględnienia płatności dla gospodarstw, dla których w ramach wniosków złożonych w kampanii 2020 wypłacono wyłącznie płatności zaliczkowe) wyniosła 4 345,9 mln zł i została przekazana dla 101 810 beneficjentów.

Łącznie na podstawie wydanych decyzji przyznających płatność wsparciem objęta została:

- powierzchnia fizyczna (bez podwójnego naliczania tej samej powierzchni) - 1 614 864 ha
- średnia liczba zwierząt w gospodarstwach - 104 781 sztuk fizycznych.

Spośród całkowitej powierzchni fizycznej 1 614 864 ha wspieranej w ramach działania, 27% tej powierzchni znajduje się na obszarach Natura 2000, a 14% w gospodarstwach ekologicznych.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. w ramach:

- pakietu 1 *Rolnictwo zrównoważone* PROW 2014-2020 i PROW 2007-2013 - zrealizowano płatności na kwotę 945,8 mln zł dla 25 168 gospodarstw, wsparciem objęto powierzchnię 919,6 tys. ha,
- pakietu 2 *Ochrona gleb i wód* PROW 2014-2020 i pakiet 8 *Ochrona gleb i wód* PROW 2007-2013 - zrealizowano płatności na kwotę 464,0 mln zł dla 30 179 gospodarstw, wsparciem objęto powierzchnię 351,4 tys. ha,
- pakietu 3 *Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych* PROW 2014-2020 - zrealizowano płatności na kwotę 4,4 mln zł dla 883 gospodarstw, wsparciem objęto powierzchnię 662 ha,
- pakietu 4 *Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000* PROW 2014-2020 i pakietu 5 *Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura*

2000 PROW 2007-2013 - zrealizowano płatności na kwotę 1 288,6 mln zł dla 32 188 gospodarstw, wsparciem objęto powierzchnię 394,7 tys. ha,

- pakietu 5 *Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000* PROW 2014-2020 i pakietu 4 *Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000* PROW 2007-2013 - zrealizowano płatności na kwotę 1 154,2 mln zł dla 31 100 gospodarstw, wsparciem objęto powierzchnię 374,4 tys. ha,
- pakietu 6 *Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie* PROW 2014-2020 i PROW 2007-2013 - zrealizowano płatności na kwotę 87,6 mln zł dla 6 502 gospodarstw, wsparciem objęto powierzchnię 53,3 tys. ha,
- pakietu 7 *Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie* PROW 2014-2020 i PROW 2007-2013 - zrealizowano płatności na kwotę 251,6 mln zł dla 4 022 gospodarstw, wsparciem objęto średnio 104 781 zwierząt w gospodarstwach (sztuk fizycznych),
- pakietu 3 *Ekstensywne trwałe użytki zielone* PROW 2007-2013 - zrealizowano płatności na kwotę 49,9 mln zł dla 8 554 gospodarstw, wsparciem objęto powierzchnię 45,5 tys. ha,
- pakietu 9 *Strefy buforowe* PROW 2007-2013 - zrealizowano płatności na kwotę 152,2 tys. zł dla 21 gospodarstw, wsparciem objęto powierzchnię 13 ha.

W ramach działania, 81 292 (80%) beneficjentów realizuje jeden pakiet, 18 521 (18%) beneficjentów realizuje dwa pakiety. Pozostali beneficjenci 1 928 (2%) realizują od 3 do 6 pakietów.

W Działaniu rolno-środowiskowo-klimatycznym wdrażanym w ramach PROW 2014-2020 uczestniczy 26 090 nowych producentów rolnych, którzy wcześniej nie ubiegali się o wsparcie w programie rolnośrodowiskowym PROW 2007-2013.

- M13 *Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami* (tylko w odniesieniu do zrealizowanych płatności)

Limit środków: ogółem **1 983,3 mln** euro, w tym EFRROW **1 262,0 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **87%**

Środki wypłacone EFRROW, wraz z płatnościami zaliczkowymi: **94%**

Wyższy procent środków wypłaconych od procentu środków zakontraktowanych wynika z wypłaty zaliczek. Zaliczki wypłacane były również dla beneficjentów, którzy w momencie wypłaty zaliczek nie mieli wydanych decyzji o przyznaniu płatności.

W ramach działania M13, obejmującego wsparcie z tytułu gospodarowania na obszarach górskich (ONW typu górskiego), obszarach innych niż obszary górskie charakteryzujących się znaczącymi ograniczeniami naturalnymi (ONW z ograniczeniami naturalnymi strefy I i II) oraz innych obszarach charakteryzujących się szczególnymi ograniczeniami (ONW typ specyficzny strefy I i II), zostało zakończone sześć kampanii naboru wniosków. W wyniku nowelizacji rozporządzenia wykonawczego w 2019 roku zmianie uległy strefy, do których przyznawane są płatności ONW. Dla obszarów, które na skutek nowych kryteriów delimitacji utraciły status ONW typ nizinny przewidziano możliwość zastosowania w latach 2019-2020

wsparcia przejściowego. Wsparcie to dotyczy tylko obszarów, które dotychczas były kwalifikowane jako ONW typ nizinny strefa I albo II.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. w ramach przeprowadzonych kampanii złożono łącznie 4 759 665 wniosków, w tym:

- kampania 2015 – 748 380 wniosków,
- kampania 2016 – 751 750 wniosków,
- kampania 2017 – 751 038 wniosków,
- kampania 2018 – 748 940 wniosków,
- kampania 2019 – 881 929 wniosków,
- kampania 2020 – 876 819 wniosków.

Do końca okresu sprawozdawczego wydano łącznie 4 334 330 decyzji o przyznaniu płatności na kwotę 7 507,5 mln zł, w tym:

- kampania 2015 – 740 208 decyzji na kwotę 1 311,4 mln zł,
- kampania 2016 – 746 204 decyzji na kwotę 1 319,3 mln zł,
- kampania 2017 – 745 148 decyzji na kwotę 1 317,2 mln zł,
- kampania 2018 – 737 811 decyzji na kwotę 1 315,4 mln zł,
- kampania 2019 – 861 145 decyzji na kwotę 1 534,6 mln zł,
- kampania 2020 – 503 005 decyzji na kwotę 705,5 mln zł.

Dodatkowo w ciężar budżetu działania przeszło 809 wniosków złożonych w kampanii 2014 (w ramach PROW 2007-2013), przewidzianych do sfinansowania z budżetu PROW 2014-2020, dla których wydano 809 decyzji o przyznaniu płatności ONW na kwotę 4,0 mln zł.

W ramach kampanii 2020, w okresie od 16 października do 30 listopada 2020 r. realizowane były płatności zaliczkowe, w wysokości do 85% należnej płatności. Realizacja płatności końcowych rozpoczęła się od 1 grudnia 2020 roku.

Do końca okresu sprawozdawczego łączna kwota zrealizowanych płatności (wraz z płatnościami zaliczkowymi) w ramach działania M13 z PROW 2014-2020 oraz z tytułu zobowiązań z PROW 2007-2013 wyniosła 8 129,7 mln zł (w tym w 2020 r. wypłacono łącznie 2 137,6 mln zł). Kwota ta została przekazana dla 1 019 010 beneficjentów.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. kwota zrealizowanych płatności końcowych (bez uwzględnienia płatności dla gospodarstw, dla których w ramach wniosków złożonych w kampanii 2020 wypłacono wyłącznie płatności zaliczkowe) wyniosła 7 282,9 mln zł i została przekazana dla 999 505 beneficjentów.

Wsparciem w ramach działania na podstawie wydanych decyzji objęta została powierzchnia 8 941,7 tys. ha użytków rolnych (w przypadku przeniesienia posiadania gruntów rolnych przez beneficjenta na rzecz drugiego beneficjenta powierzchnia została wykazana dwukrotnie). Pomoc finansowa została skierowana głównie (87%) do gospodarstw położonych na ONW z ograniczeniami naturalnymi, 8% wypłaconych kwot trafiło do gospodarstw zakwalifikowanych ONW typ specyficzny, a pozostałe 5% przekazano gospodarstwom znajdującym się na gruntach wyznaczonych jako ONW typ górski.

Prawie 15% łącznej kwoty zrealizowanych płatności zostało przekazane beneficjentom do powierzchni

użytków rolnych położonych na obszarach Natura 2000, a prawie 8% płatności dotyczyło wsparcia użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych.

Średnia kwota wsparcia na gospodarstwo dla wszystkich typów powierzchni zakwalifikowanych do obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami wyniosła 7 272 zł, natomiast średnia jednorazowa płatność na hektar wyniosła 185 zł.

Cel szczegółowy 4B. Poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów

Wskaźnik celu: *Procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarki wodnej*

Wskazana w PROW 2014-2020 wartość docelowa wskaźnika wynosi 7,85% (co odpowiada powierzchni 1,135 mln ha). Wskaźnik realizowany jest przez wsparcie w ramach wybranych pakietów działania M10.

W 2020 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 7,93% (wsparciem objęto powierzchnię 1,146 mln ha gruntów rolnych), co oznacza 101% zakładanego celu.

Działania / poddziałania realizujące cel 4B

- M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna* – wybrane operacje w ramach poddziałań 1.1 i 1.2

Limit oraz wykorzystanie środków na działanie M01 w ramach Priorytetu 4 zostały podane przy celu 4A, a realizacja działania została opisana przy celu 1A.

- M04 *Inwestycje w środki trwałe* - poddziałanie 4.1, typ operacji *Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych / Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach OSN*

Limit środków: ogółem **90,3 mln** euro, w tym EFRROW **72,2 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **64%**

Środki wypłacone EFRROW: **17%**

W ramach tego typu operacji zostały przeprowadzone cztery nabory wniosków o przyznanie pomocy, w tym dwa obejmujące 2020 rok, w terminach 30.12.2019 r.-28.01.2020 r. oraz 29.12.2020 r.-26.02.2021 r.

W ramach pierwszego naboru wniosków o pomoc mogły się ubiegać gospodarstwa położone na obszarach,

które w 2012 r. po raz pierwszy zostały wyznaczone jako obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia azotem ze źródeł rolniczych i dla których zostały wprowadzone programy działań mające na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na lata 2012-2016.

Ze względu na wygaśnięcie programów działań na lata 2012-2016 oraz nowe regulacje zawarte w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. - *Prawo wodne*, został opracowany i wdrożony, obowiązujący na terenie całego kraju, jeden program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.

W ramach trzech pierwszych naborów wniosków złożono 5 370 wniosków na kwotę 382,9 mln zł (do końca 2020 r. w ramach czwartego naboru nie wpłynął żaden wniosek).

Łącznie 2 335 wniosków zostało odrzuconych lub wycofanych.

Głównymi przyczynami odrzucenia wniosków były:

- brak ostatecznego pozwolenia (np. pozwolenia na budowę), zezwolenia lub innych dokumentów, których uzyskanie było wymagane przez odrębne przepisy do realizacji inwestycji objętych operacją, a także innych dokumentów potwierdzających spełnienie określonych w odrębnych przepisach warunków realizacji inwestycji objętych operacją,
- niepoprawne określenie i wydzielenie kosztów kwalifikowalnych,
- błędnie wyliczona wielkość stada (niezgodna ze stanem wynikającym w Systemie Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt),
- wielkość planowanych do budowy płyt oraz zbiorników odbiegała od wielkości określonych w rozporządzeniu wykonawczym,
- przekroczenie 24-miesięcznego okresu na dostosowanie w zakresie przechowywania kiszonek przez młodych rolników i jednocześnie wnioskowanie o budowę silosów przejazdowych na kiszonkę.

Podpisano 2 912 umów na kwotę 206,8 mln zł.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności tytułem dofinansowania 813 operacji na łączną kwotę 53,94 mln zł, w tym w 2020 r. płatności w kwocie 50,6 mln zł.

Zakończono realizację 812 operacji na łączną kwotę wsparcia 53,9 mln zł.

Największą część wspieranych gospodarstw stanowiły te o powierzchni 20-50 ha (51% operacji).

Pod względem wielkości ekonomicznej (SO) dominowały gospodarstwa powyżej 175 tys. euro - 22% operacji, w przedziale 50-75 tys. euro - 18% oraz 75-100 tys. euro - 15% operacji.

Beneficjenci w ramach zakończonych operacji wybudowali, przebudowali lub zakupili m. in.:

- zbiorniki na gnojówkę i gnojowicę o objętości 29,0 tys. m³,
- płyty obornikowe o powierzchni 15,7 tys. m²,
- zbiorniki do przechowywania pasz soczystych o objętości 6,3 tys. m³,
- płyty do przechowywania pasz soczystych o powierzchni 673 m².

Ponadto zakupiono 674 maszyny do nawożenia.

- M10 *Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne* (wybrane pakiety)

Cel 4B realizowany jest przez następujące pakiety:

- pakiet 1 *Rolnictwo zrównoważone* PROW 2014-2020 i PROW 2007-2013,
- pakiet 2 *Ochrona gleb i wód* PROW 2014-2020 i pakiet 8 *Ochrona gleb i wód* PROW 2007-2013,
- pakiet 4 *Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000* PROW 2014-2020 i pakiet 5 *Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000* PROW 2007-2013,
- pakiet 5 *Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000* PROW 2014-2020 i pakiet 4 *Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000* PROW 2007-2013,
- pakiet 3 *Ekstensywne trwałe użytki zielone* PROW 2007-2013,
- pakiet 9 *Strefy buforowe* PROW 2007-2013.

Realizacja działania i ww. pakietów została opisana przy celu szczegółowym 4A.

Cel szczegółowy 4C. Zapobieganie erozji gleby i poprawa gospodarowania glebą

Wskaźniki celu:

- *Procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarowania glebą i/lub zapobiegania erozji gleby*

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 10,44% (co odpowiada powierzchni 1,508 mln ha). Wskaźnik realizowany jest przez wsparcie w ramach wybranych pakietów działania M10 i całe działanie M11.

W 2020 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 10,69% (wsparciem objęto powierzchnię 1,544 mln ha gruntów rolnych), co oznacza 102% zakładanego celu.

- *Procent lasów/innych zalesionych obszarów w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną*

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 0,50% (co odpowiada powierzchni 46,80 tys. ha). Do końca 2020 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 0,06% (wsparciem objęto powierzchnię 5 942 ha), co oznacza 12%

celu.

Wskaźnik realizowany jest przez wsparcie w ramach poddziałania 8.5.

Działania / poddziałania realizujące cel 4C

- M08 *Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów – poddziałanie 8.5 Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska*

Realizacja poddziałania została opisana przy celu szczegółowym 4A.

- M10 *Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne* (wybrane pakiety)

Cel 4C realizowany jest przez następujące pakiety:

- pakiet 1 *Rolnictwo zrównoważone* PROW 2014-2020 i PROW 2007-2013,
- pakiet 2 *Ochrona gleb i wód* PROW 2014-2020 i pakiet 8 *Ochrona gleb i wód* PROW 2007-2013,
- pakiet 4 *Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000* PROW 2014-2020 i pakiet 5 *Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000* PROW 2007-2013,
- pakiet 5 *Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000* PROW 2014-2020 i pakiet 4 *Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000* PROW 2007-2013,
- pakiet 3 *Ekstensywne trwałe użytki zielone* PROW 2007-2013,
- pakiet 9 *Strefy buforowe* PROW 2007-2013.

Realizacja działania i ww. pakietów została opisana przy celu szczegółowym 4A.

- M11 *Rolnictwo ekologiczne*

Limit środków: ogółem **699,9 mln** euro, w tym EFRROW **445,4 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW (przewidziane do wypłaty do końca 2023 r.), łącznie z zobowiązaniami z poprzednich okresów programowania: **77%**

Środki wypłacone EFRROW, łącznie z zobowiązaniami z poprzednich okresów, wraz z płatnościami zaliczkowymi: **59%**

W ramach działania zakończono sześć kampanii naboru wniosków, w ramach których na dzień 31 grudnia 2020 r. złożono łącznie 111 719 wniosków, w tym:

- kampania 2015 – 4 367 wniosków nowych oraz 17 728 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2007-2013,
- kampania 2016 – 3 588 wniosków nowych, 3 979 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2014-2020 oraz 12 997 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2007-2013,
- kampania 2017 – 4 143 wniosków nowych, 7 053 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2014-2020 oraz 7 345 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2007-2013,
- kampania 2018 – 3 813 wniosków nowych, 10 603 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2014-2020 oraz 2 717 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2007-2013,
- kampania 2019 – 3 103 wniosków nowych, 13 603 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2014-2020,
- kampania 2020 – 3 578 wniosków nowych, 13 102 wniosków kontynuacyjnych w ramach PROW 2014-2020.

Do 31 grudnia 2020 r. łącznie wydano 99 119 decyzji przyznających płatność na kwotę 1 721,4 mln zł, w tym:

- 59 186 decyzji na kwotę 1 166,6 mln zł w ramach zobowiązań podjętych w PROW 2014-2020;
- 39 933 decyzji na kwotę 554,7 mln zł w ramach zobowiązań kontynuacyjnych podjętych w ramach PROW 2007-2013.

W ramach kampanii 2020, w okresie od 16 października do 30 listopada 2020 r. realizowane były płatności zaliczkowe, w wysokości do 85% należnej płatności. Realizacja płatności końcowych rozpoczęła się od 1 grudnia 2020 roku.

Do końca okresu sprawozdawczego łączna kwota zrealizowanych płatności (wraz z płatnościami zaliczkowymi) wyniosła 1 794,7 mln zł (w tym w 2020 r. wypłacono kwotę 542,0 mln zł) i została przekazana 28 921 beneficjentom, w tym:

- 1 234,2 mln zł dla 18 239 beneficjentów, którzy podjęli zobowiązania w ramach PROW 2014-2020;
- 560,5 mln zł dla 17 893 beneficjentów, którzy podjęli zobowiązania w poprzednim okresie programowania.

Wyższa kwota zrealizowanych płatności od kwot wydanych decyzji wynika z wypłaty zaliczek. Zaliczki wypłacane były również dla beneficjentów, którzy w momencie wypłaty zaliczek nie mieli wydanych decyzji o przyznaniu płatności. Dodatkowo z budżetu PROW 2014-2020 wypłacono 4,1 mln zł dla beneficjentów, którzy złożyli wnioski przed 2015 r. a w przypadku których nierozstrzygnięte sprawy nie pozwoliły na sfinansowanie zobowiązań z budżetów poprzednich Programów.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. kwota zrealizowanych płatności końcowych (bez uwzględnienia płatności dla gospodarstw, dla których w ramach wniosków złożonych w kampanii 2020 wypłacono wyłącznie płatności zaliczkowe) wyniosła 1 696,2 mln zł i została przekazana 28 514 beneficjentom.

Do końca okresu sprawozdawczego, na podstawie wydanych decyzji przyznających płatności ekologiczne

wsparciem objęta została powierzchnia fizyczna (bez podwójnego liczenia tej samej powierzchni) 636 047 ha.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. w ramach:

- upraw rolniczych, w okresie konwersji oraz po okresie konwersji (PROW 2014-2020: pakiet 1. i 7. oraz PROW 2007-2013: wariant 2.1. i 2.2.), zrealizowano płatności na kwotę 981,4 mln zł dla 23 710 gospodarstw, a wsparciem objęto powierzchnię 447,1 tys. ha,
- upraw warzywnych, w okresie konwersji oraz po okresie konwersji (PROW 2014-2020: pakiet 2. i 8. oraz PROW 2007-2013: wariant 2.5. i 2.6.), zrealizowano płatności na kwotę 188,8 mln zł dla 8 900 gospodarstw, a wsparciem objęto powierzchnię 72,1 tys. ha,
- upraw zielarskich, w okresie konwersji oraz po okresie konwersji (PROW 2014-2020: pakiet 3. i 9. oraz PROW 2007-2013: wariant 2.7. i 2.8.), zrealizowano płatności na kwotę 97,5 mln zł dla 1 771 gospodarstw, a wsparciem objęto powierzchnię 41,0 tys. ha,
- podstawowych upraw sadowniczych i jagodowych, w okresie konwersji oraz po okresie konwersji (PROW 2014-2020: wariant 4.1.1, 4.1.2., 10.1.1. i 10.1.2. oraz PROW 2007-2013: wariant 2.9. i 2.10.), zrealizowano płatności na kwotę 148,1 mln zł dla 6 211 gospodarstw, a wsparciem objęto powierzchnię 38,7 tys. ha,
- ekstensywnych upraw sadowniczych, w okresie konwersji oraz po okresie konwersji (PROW 2014-2020: wariant 4.2 i 10.2 i PROW 2007-2013: wariant 2.11. i 2.12), zrealizowano płatności na kwotę 11,7 mln zł dla 1 001 gospodarstw, a wsparciem objęto powierzchnię 4,8 tys. ha,
- upraw paszowych na gruntach ornych, w okresie konwersji oraz po okresie konwersji (PROW 2014-2020: pakiet 5. i 11.), zrealizowano płatności na kwotę 195,2 mln zł dla 8 127 gospodarstw, a wsparciem objęto powierzchnię 111,7 tys. ha,
- trwałych użytków zielonych, w okresie konwersji oraz po okresie konwersji (PROW 2014-2020: pakiet 6. i 12. oraz PROW 2007-2013: wariant 2.3 i 2.4), zrealizowano płatności na kwotę 73,4 mln zł dla 10 493 gospodarstw, a wsparciem objęto powierzchnię 66,8 tys. ha.

Najwyższy odsetek kwoty zrealizowanych końcowych płatności ekologicznych (80%) dotyczył wsparcia upraw rolniczych w okresie konwersji oraz po okresie konwersji.

PRIORYTET 5. PROMOWANIE EFEKTYWNEGO GOSPODAROWANIA ZASOBAMI I WSPIERANIE PRZECHODZENIA W SEKTORACH ROLNYM, SPOŻYWCZYM I LEŚNYM NA GOSPODARKE NISKOEMISYJNĄ I ODPORNĄ NA ZMIANĘ KLIMATU

(w tym cel szczegółowy 5E)

Limit środków: ogółem **271,0 mln** euro, w tym EFRROW **172,4 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW (przewidziane do wypłaty do końca 2023 r.), łącznie z zobowiązaniami z poprzednich okresów programowania: **75%**

Środki wypłacone EFRROW, łącznie z zobowiązaniami z poprzednich okresów, wraz z płatnościami zaliczkowymi: **51%**

Wskaźnik celu: *Grunty rolne i leśne objęte umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do pochłaniania*

CO₂ i ochrony pochłaniaczy CO₂ (cel szczegółowy 5E) + Grunty rolne objęte umowami o zarządzanie w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych lub amoniaku (cel szczegółowy 5D) + Grunty nawadniane, na których wprowadza się bardziej efektywne systemy nawadniające (cel szczegółowy 5A) - realizowany jest przez wsparcie w ramach poddziałania 8.1

Cel został zrealizowany na poziomie 86%. Założono, że wsparciem zostanie objęta powierzchnia 4 800 ha. Do końca 2020 roku wsparciem objęto 4 138 ha.

Cel szczegółowy 5E. Promowanie ochrony pochłaniaczy dwutlenku węgla oraz pochłaniania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie

Wskaźnik celu: *Procent gruntów rolnych i leśnych objętych umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do pochłaniania dwutlenku węgla i ochrony węgla* - realizowany jest przez wsparcie w ramach poddziałania 8.1

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 0,02% (wartość dokładna - 0,0202%), co odpowiada powierzchni 4 800 ha. Do końca 2020 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 0,0174% (wsparciem objęto powierzchnię 4 138 ha). Cel został zrealizowany w 86%.

Działanie / poddziałanie realizujące cel 5E

- M08 *Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów – poddziałanie 8.1 Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych*

Do dnia 31 grudnia 2020 r. w ramach poddziałania *Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych* zakończono sześć kampanii naboru wniosków, w ramach których złożono:

- kampania 2015 – 1 138 wniosków o przyznanie wsparcia na zalesienie oraz 16 264 wniosków o wypłatę pomocy/płatności na zalesianie w ramach zobowiązań kontynuacyjnych z PROW 2004-2006 (część kampanii 2015 sfinansowana z budżetu PROW 2014-2020) i PROW 2007-2013,
- kampania 2016 – 927 wniosków o przyznanie wsparcia na zalesienie, 70 wniosków o przyznanie pierwszej premii pielęgnacyjnej do gruntów z sukcesją naturalną, 831 wniosków kontynuacyjnych o przyznanie premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej oraz 25 108 wniosków o wypłatę pomocy/płatności na zalesianie w ramach zobowiązań kontynuacyjnych z PROW 2004-2006 i PROW 2007-2013,
- kampania 2017 – 827 wniosków o przyznanie wsparcia na zalesienie, 82 wnioski o przyznanie pierwszej premii pielęgnacyjnej do gruntów z sukcesją naturalną, 1 631 wniosków kontynuacyjnych o przyznanie premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej oraz 24 335 wniosków o wypłatę płatności na zalesianie w ramach zobowiązań kontynuacyjnych z PROW 2004-2006 i PROW 2007-2013,
- kampania 2018 – 774 wniosków o przyznanie wsparcia na zalesienie, 43 wnioski o przyznanie pierwszej premii pielęgnacyjnej do gruntów z sukcesją naturalną, 2 423 wniosków kontynuacyjnych o przyznanie premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej oraz 23 732 wniosków o wypłatę pomocy/płatności na zalesianie w ramach zobowiązań kontynuacyjnych z PROW 2004-2006 i

PROW 2007-2013,

- kampania 2019 – 609 wniosków o przyznanie wsparcia na zalesienie, 91 wnioski o przyznanie pierwszej premii pielęgnacyjnej do gruntów z sukcesją naturalną, 3 075 wniosków kontynuacyjnych o przyznanie premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej oraz 22 954 wniosków o wypłatę pomocy/płatności na zalesianie w ramach zobowiązań kontynuacyjnych z PROW 2004-2006 i PROW 2007-2013,
- kampania 2020 – 328 wniosków o przyznanie wsparcia na zalesienie, 16 wniosków o przyznanie pierwszej premii pielęgnacyjnej do gruntów z sukcesją naturalną, 3 573 wniosków kontynuacyjnych o przyznanie premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej oraz 22 306 wniosków o wypłatę pomocy/płatności na zalesianie w ramach zobowiązań kontynuacyjnych z PROW 2004-2006 i PROW 2007-2013.

Dodatkowo w ciężar budżetu działania M08 przeszło 128 wniosków o przyznanie wsparcia na zalesianie (wnioski pierwszoroczne) oraz 286 wniosków o wypłatę pomocy na zalesianie (wnioski kontynuacyjne) złożonych w kampanii 2014 roku w ramach PROW 2007-2013, przewidzianych do sfinansowania z budżetu PROW 2014-2020.

Do końca grudnia 2020 r. w ramach działania wydano 3 357 decyzji (dotyczą tylko nowych wniosków o wsparcie na zalesienie w ramach PROW 2014-2020) w sprawie przyznania wsparcia na zalesienie, w tym w ramach: kampanii 2015 - 840 decyzji, kampanii 2016 - 712 decyzje, kampanii 2017- 694 decyzje, kampanii 2018 - 632 decyzji, kampanii 2019 - 479 decyzji.

Ponadto zostało wydanych 56 decyzji w sprawie przyznania pomocy na zalesienie dla wniosków złożonych w PROW 2007-2013 w kampanii 2014 roku, sfinansowanych z budżetu PROW 2014-2020.

Dodatkowo, do końca 2020 r. wydanych zostało 10 407 decyzji o przyznaniu premii pielęgnacyjnej i zalesieniowej PROW 2014-2020, w tym w ramach: kampanii 2016 - 835 decyzje, kampanii 2017 - 1 616 decyzje, kampanii 2018 - 2 359 decyzje, kampanii 2019 - 3 119 decyzje, kampanii 2020 - 2 578 decyzje.

W ramach kampanii 2020, w okresie od 16 października do 30 listopada 2020 r. realizowane były płatności zaliczkowe dla zobowiązań kontynuacyjnych PROW 2014-2020 i PROW 2007-2013, w wysokości do 85% należnej płatności. Realizacja płatności końcowych rozpoczęła się od 1 grudnia 2020 roku.

Do końca 2020 r. zrealizowano płatności (wraz z płatnościami zaliczkowymi) na kwotę 597,8 mln zł dla 17 884 beneficjentów (w tym w 2020 r. wypłacono 113,0 mln zł), w tym w ramach zobowiązań:

- PROW 2014-2020 wypłacono 71,5 mln zł dla 2 413 beneficjentów,
- PROW 2007-2013 wypłacono 274,8 mln zł dla 9 349 beneficjentów,
- PROW 2004-2006 wypłacono 251,5 mln zł dla 7 658 beneficjentów.

Do końca grudnia 2020 r. kwota zrealizowanych płatności końcowych (bez uwzględnienia płatności dla gospodarstw, dla których w ramach wniosków złożonych w kampanii 2020 wypłacono wyłącznie zaliczki) wyniosła 580,5 mln zł i została przekazana 17 460 beneficjentom.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. z budżetu PROW 2014-2020 wsparto grunty o powierzchni 76 637 ha, w tym w ramach:

- zobowiązań PROW 2004-2006 - 50% (38,4 tys. ha),

- zobowiązań PROW 2007-2013 - 44% (34,0 tys. ha),
- zobowiązań PROW 2014-2020 - 6% (4,2 tys. ha).

Zgodnie z informacjami zawartymi w złożonych wnioskach, podział upraw leśnych założonych w ramach PROW 2004-2006, PROW 2007-2013 i PROW 2014-2020 przedstawiał się następująco:

- uprawy mieszane - 62%,
- uprawy iglaste (z ponad 75% udziałem gatunków iglastych) - 26%,
- uprawy liściaste (z ponad 75% udziałem gatunków liściastych) - 12%.

PRIORYTET 6. PROMOWANIE WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO, ZMNIEJSZANIA UBÓSTWA ORAZ ROZWOJU GOSPODARCZEGO NA OBSZARACH WIEJSKICH

(w tym cele szczegółowe 6A 6B)

Limit środków: ogółem **2 450,0 mln** euro, w tym EFRROW **1 559,0 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **85%**

Środki wypłacone EFRROW: **57%**

Cel szczegółowy 6A. Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw, a także tworzenia miejsc pracy

Limit środków: ogółem **339,4 mln** euro, w tym EFRROW **215,9 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **77%**

Środki wypłacone EFRROW: **38%**

Wskaźnik celu: *Miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem*

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 16 550. Podstawą do obliczenia realizacji wskaźnika jest podziałanie 6.2.

W ramach ww. podziałania do końca 2020 r. utworzono 656 miejsc pracy. Wskaźnik został osiągnięty na poziomie 3,96%.

Działanie / podziałanie realizujące cel 6A

- M06 - poddziałanie 6.2 *Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich (Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej)*

W ramach poddziałania zostało przeprowadzonych siedem naborów wniosków, w tym dwa w 2020 r. w terminie 28.02.-28.03.2020 r. i 29.10.-31.12.2020 r. Pierwszy z naborów przeprowadzony w 2020 r. dotyczył wyłącznie obszarów wyznaczonych w związku ze zwalczaniem ASF.

Łącznie w ramach poddziałania złożono 16 673 wnioski o przyznanie pomocy na kwotę 3 070,2 mln zł, w tym 4 770 wniosków w 2020 r. (22 wnioski w ramach ASF).

W procesie weryfikacji odrzucono lub wycofano 4 326 wniosków.

Najczęściej stwierdzanymi niezgodnościami / przyczynami negatywnych rozstrzygnięć były::

- niepoprawnie zaplanowane wydatkowanie premii (niezaplanowanie wydatkowania 70% premii w środki trwałe, niezaplanowanie wydatkowania 100% premii),
- tworzenie sztucznych warunków polegających np. na zakładaniu działalności analogicznej do już prowadzonej przez małżonka wnioskodawcy.
- brak rejestracji działalności pozarolniczej w CEiDG,
- brak zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzenia działalności.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. wydano 7 231 decyzji przyznających pomoc na kwotę 1 161,5 mln zł.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu dofinansowania 4 692 operacji na łączną kwotę 569,8 mln zł (w tym w 2020 r. na kwotę 434,8 mln zł).

Zakończono realizację 564 operacji, z tytułu których wypłacono 56,5 mln zł.

W ramach zakończonych operacji utworzono 656 miejsc pracy, w tym 564 w formie samozatrudnienia (utworzone miejsca pracy dotyczące beneficjentów poddziałania) oraz 92 miejsca pracy utworzonych dla pracowników najemnych. Pomoc otrzymana przez beneficjentów została przeznaczona m.in. na zakup 5,4 tys. sztuk sprzętu ruchomego, w tym m.in.:

- 2,1 tys. maszyn i urządzeń,

- 269 pojazdów.

Ponadto beneficjenci wybudowali lub zmodernizowali 67 budynków / budowli związanych z prowadzoną działalnością pozarolniczą, głównie usługową.

Cel szczegółowy 6B. Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich

Limit środków: ogółem **2 110,7 mln euro**, w tym EFRROW **1 343,0 mln euro**

Środki zakontraktowane EFRROW: **86%**

Środki wypłacone EFRROW: 60%

Wskaźniki celu:

- *Procent ludności wiejskiej objętej strategiami lokalnego rozwoju*

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 58,19%. Do końca 2020 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 72,65%, co oznacza 125% celu. Wybrane do realizacji strategie rozwoju lokalnego obejmują obszar zamieszkały przez 20,13 mln osób.

- *Procent ludności wiejskiej korzystającej z ulepszonych usług / infrastruktury*

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 5,41%. Podstawą do obliczenia realizacji wskaźnika jest poddziałanie 7.2 *Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury (...)*.

Według stanu na koniec 2020 r. szacuje się, że z infrastruktury ulepszonej w efekcie realizacji tego poddziałania korzystać będzie 3,352 mln osób. Wskaźnik został osiągnięty na poziomie 12,1%, co oznacza 224% założonego celu.

- *Miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (LEADER)*

Wartość docelowa wskaźnika wynosi 5 943. Podstawą do obliczenia realizacji wskaźnika jest poddziałanie 19.2, w ramach którego do końca 2020 r. utworzono 9 622 miejsca pracy.

Cel został osiągnięty na poziomie 162%.

Działania / poddziałania realizujące cel 6B

- M07 *Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich* - poddziałanie 7.2 *Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury (...)*
- Typ operacji *Budowa lub modernizacja dróg lokalnych*

Nabory wniosków o przyznanie pomocy zostały przeprowadzane oddzielnie w poszczególnych województwach. W 2020 r. nabory zostały przeprowadzone w województwie pomorskim oraz opolskim. Łącznie do 31 grudnia 2020 r. po 3 nabory zostały przeprowadzone w dwóch województwach, po 2 nabory - w siedmiu województwach, a w pozostałych siedmiu województwach - po jednym naborze.

Łącznie złożono 5 400 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 4 194,2 mln zł ze środków EFRROW.

Podpisano 2 237 umów na kwotę 1 408,0 mln zł ze środków EFRROW (kwota łączna środków

kwalifikowalnych, wraz z środkami własnymi, wyniosła 2 212,8 mln zł).

Łącznie 3 041 wniosków zostało odrzuconych lub wycofanych. Głównymi przyczynami odrzuceń były: niewystarczająca alokacja środków w ramach limitów wojewódzkich (z tego względu w 2020 roku limity środków w ramach kilku poddziałań działania M07 zostały połączone), nieuzyskanie minimalnej wymaganej liczby punktów oraz nieusunięcie przez wnioskodawców braków we wnioskach.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu dofinansowania 2 087 operacji na łączną kwotę 1 218,5 mln zł ze środków EFRROW, w tym w 2020 r. na kwotę 108,8 mln zł. Łączna kwota wydatków publicznych, wraz z środkami własnymi beneficjentów, wyniosła 1 914,9 mln zł.

Do końca 2020 r. zakończono realizację 2 075 operacji, z tytułu których przekazano pomoc w kwocie 1 213,8 mln zł ze środków EFRROW. W ramach zakończonych operacji:

- wybudowano drogi o długości 213 km,
- zmodernizowano drogi o długości 3,2 tys. km.

Pomoc na operacje związane z budową lub modernizacją dróg lokalnych została przekazana 1 138 różnym jednostkom samorządowym, w tym 957 gminom i 181 powiatom. Całkowita wartość zakończonych operacji wyniosła 2 069,8 mln zł. Operacje zostały w większości zrealizowane na obszarze gmin wiejskich (stanowiły one 74% łącznej liczby gmin objętych realizacją operacji).

- Typ operacji *Gospodarka wodno-ściekowa*

Nabory wniosków o przyznanie pomocy zostały przeprowadzane oddzielnie w poszczególnych województwach. Pierwsza tura naborów została przeprowadzona we wszystkich województwach w okresie od października 2016 r. do lutego 2017 r., a druga tura w czternastu województwach w okresie od czerwca do grudnia 2019 r. W 2020 r. nabory wniosków zostały przeprowadzone w czterech województwach - lubelskim, lubuskim, podkarpackim i śląskim.

Łącznie złożono 3 026 wniosków na kwotę 3 662,3 mln zł ze środków EFRROW. Spośród wszystkich wniosków, 1 047 wniosków zostało odrzuconych lub wycofanych. Główną przyczyną odrzuceń było nieusunięcie braków we wnioskach we wskazanych terminach.

Podpisano 1 434 umowy na kwotę środków EFRROW wynoszącą 1 697,2 mln zł (kwota łączna środków kwalifikowalnych, wraz z środkami własnymi, wyniosła 2 667,3 mln zł).

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu dofinansowania 764 operacji na łączną kwotę 878,2 mln zł ze środków EFRROW, w tym w 2020 r. 192,1 mln zł. Łączna kwota poniesionych wydatków publicznych, wraz z środkami własnymi beneficjentów, wyniosła 1 380,1 mln zł. Do końca 2020 r. zakończono realizację 718 operacji, z tytułu których przekazano pomoc w kwocie 859,3 mln zł ze środków EFRROW.

W ramach zakończonych operacji wybudowano lub wyremontowano m.in.:

- 2,1 tys. km systemów kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych,

- 1,5 tys. km zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę,
- 11,8 tys. przydomowych oczyszczalni ścieków,
- 171 stacji uzdatniania wody,
- 123 oczyszczalnie ścieków.

Pomoc na operacje związane z gospodarką wodno-ściekową została przekazana 664 jednostkom samorządowym, w tym 596 gminom i 67 spółkom, w których jedynymi udziałowcami były jednostki samorządu terytorialnego. Operacje zostały w większości zrealizowane na obszarze gmin wiejskich (stanowiły one 77% łącznej liczby gmin objętych realizacją operacji).

- M07 - poddziałanie 7.4 - typ operacji *Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej*

Nabory wniosków o przyznanie pomocy zostały przeprowadzane oddzielnie w poszczególnych województwach, z wyjątkiem województw: podlaskiego i śląskiego, w których ten typ operacji nie będzie realizowany. W większości województw dotychczas przeprowadzono po jednym naborze wniosków. W 2020 r. nabór został przeprowadzony w województwie kujawsko-pomorskim (był to trzeci nabór w tym województwie).

Łącznie złożono 1 188 wniosków na kwotę 475,4 mln zł ze środków EFRROW.

Podpisano 597 umów na kwotę 248,7 mln zł ze środków EFRROW (kwota łączna środków kwalifikowalnych, wraz z środkami własnymi beneficjentów, wyniosła 390,9 mln zł). Jednocześnie 546 wniosków zostało odrzuconych lub wycofanych. Głównymi przyczynami odrzuceń były: nieusunięcie braków we wnioskach we wskazanych terminach oraz brak wystarczającej liczby punktów spełniających kryteria wyboru.

Do końca 2020 r. zrealizowano płatności tytułem dofinansowania 455 operacji na łączną kwotę 148,8 mln zł ze środków EFRROW (w tym w 2020 r. na kwotę 124,2 mln zł). Kwota łączna środków kwalifikowalnych, wraz z środkami beneficjentów, wyniosła 233,9 mln zł.

Zakończono realizację 349 operacji i przekazano pomoc w kwocie 125,5 mln zł ze środków EFRROW .

Efektom realizacji ww. operacji było m.in. wybudowanie, przebudowanie lub wyposażenie 316 świetlic i domów kultury, odnowienie 113 centr miejscowości oraz wybudowanie, przebudowanie lub wyposażenie łącznie 12 bibliotek.

- M07 - poddziałanie 7.6 *Wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości(...) (Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego)*

Nabory wniosków zostały przeprowadzone w 2018 r. oddzielnie w poszczególnych województwach, z wyjątkiem województw: lubelskiego, łódzkiego, śląskiego i świętokrzyskiego. W roku sprawozdawczym

nie przeprowadzano naborów.

Łącznie złożono 103 wnioski o przyznanie pomocy na kwotę 37,5 mln zł ze środków EFRROW.

Podpisano 77 umów na kwotę środków EFRROW wynoszącą 28,5 mln zł (kwota łączna środków kwalifikowalnych, wraz z środkami własnymi, wyniosła 44,8 mln zł).

Jednocześnie 23 wnioski zostały odrzucone lub wycofane. Głównymi przyczynami odrzuceń były: nieusunięcie braków we wnioskach we wskazanych terminach oraz brak wystarczającej liczby punktów spełniających kryteria wyboru.

Do końca 2020 r. zrealizowano płatności w ramach 70 operacji na łączną kwotę 22,4 mln zł ze środków EFRROW, w tym w 2020 r. na kwotę 20,2 mln zł. Kwota łączna środków kwalifikowalnych, wraz z środkami własnymi, wyniosła 35,2 mln zł.

Zakończono realizację 55 operacji, których realizację wsparto kwotą 19,3 mln zł ze środków EFRROW.

Efektom realizacji ww. operacji było m.in. odnowienie lub poprawa stanu 58 zabytkowych obiektów budowlanych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego.

- M19 *Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER*

Limit środków: ogółem **787,0 mln** euro, w tym EFRROW **500,8 mln** euro

Środki zakontraktowane EFRROW: **76%**

Środki wypłacone EFRROW: **57%**

- Poddziałanie 19.1 *Wsparcie przygotowawcze*

Nabory wniosków o przyznanie pomocy zostały przeprowadzone we wszystkich województwach w lipcu 2015 r. Łącznie LGD złożyły 301 wniosków o przyznanie pomocy. Podpisano 299 umów na kwotę 37,2 mln zł.

Realizacja poddziałania została zakończona. Zrealizowano płatności na kwotę 37,2 mln zł dla 299 LGD. Środki te zostały przeznaczone na koszty związane z bieżącą obsługą lokalnej społeczności przez poszczególne LGD w początkowym okresie wdrażania Programu (do dnia ogłoszenia konkursów na wybór strategii rozwoju lokalnego).

- Wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

W ostatnim kwartale 2015 r. we wszystkich województwach ogłoszone zostały konkursy na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Do konkursów o wybór lokalnych strategii rozwoju wyłącznie w zakresie strategii realizowanych poprzez PROW 2014-2020 przystąpiło 300 LGD.

Rozstrzygnięcie konkursów i zawarcie umów z lokalnymi grupami nastąpiło w 2016 r.

W związku z rozdysponowaniem w grudniu 2017 r. dodatkowych środków finansowych na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność zostały zawarte 2 umowy ramowe z LGD.

Umowy o warunkach i sposobie realizacji lokalnych strategii rozwoju lokalnego kierowanych przez społeczność (umowy ramowe) w zakresie strategii realizowanych poprzez PROW 2014-2020 są obecnie realizowane przez 291 LGD (w 2019 r. jedna umowa została rozwiązana), w tym z 271 wcześniej istniejących i 20 nowoutworzonych grup.

Na realizację operacji wspierających wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w umowach ramowych przewidziano 770,6 mln euro, w tym 81% na poddziałanie 19.2. LGD realizują strategię na łącznym obszarze 2 234 gmin zamieszkałym przez około 20,1 mln ludzi.

- *Poddziałanie 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju)*

Pierwsze nabory wniosków o przyznanie pomocy zostały uruchomione przez LGD w II połowie 2016 r. (terminy naborów wniosków ustalane są odrębnie przez poszczególne LGD). Do końca 2020 r. LGD przekazały do samorządów województw 33 296 złożonych wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 3 956,9 mln zł.

Podpisano 17 070 umów na kwotę 2 010,1 mln zł.

Jednocześnie 11 751 wniosków zostało odrzuconych lub wycofanych.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu dofinansowania 15 122 operacji na łączną kwotę 1 596,1 mln zł (w tym w 2020 r. płatności w kwocie 447,8 mln zł).

Zakończono realizację 11 975 operacji na łączną kwotę wsparcia 1 415,6 mln zł, w tym:

- 11 237 operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD,
- 580 projektów grantowych,
- 158 projekty własne LGD.

Wśród operacji zrealizowanych przez podmioty inne niż LGD najczęściej dotyczyło podejmowania działalności gospodarczej - 4 891 operacji, budowy lub przebudowy infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej - 3 014 operacji oraz rozwijania działalności gospodarczej - 1 965 operacji. Natomiast spośród projektów grantowych i projektów własnych LGD najczęściej dotyczyło operacji związanych ze wzmocnieniem kapitału społecznego oraz z promowaniem obszaru objętego LSR.

W ramach zakończonych operacji beneficjenci m. in.:

- zrealizowali 6,9 tys. operacji polegających na utworzeniu lub rozwoju przedsiębiorstw,
- utworzyli 9 622 miejsca pracy,

- wybudowali lub zmodernizowali:
- ponad 5,6 tys. obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (głównie obiektów sportowych i rekreacyjnych),
- 254 km dróg gminnych i powiatowych,
- 900 km ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych,
- poddali pracom konserwatorskim lub restauratorskim 551 zabytków,
- zorganizowali i przeprowadzili ponad 7 tys. spotkań, wydarzeń promocyjnych,
- przeprowadzili 3,4 tys. szkoleń, w których uczestniczyło blisko 62 tys. osób.

Ponadto w ramach zobowiązań z PROW 2007-2013 zrealizowano płatności końcowe tytułem dofinansowania 63 operacji na łączną kwotę 5,0 mln zł.

- Poddziałanie 19.3 *Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania (Wdrażanie projektów współpracy)*

Nabór wniosków o przyznanie pomocy w ramach poddziałania rozpoczął się w październiku 2016 r. i ma charakter ciągły (trwa do 2021 r.). Do końca 2020 r. złożono 202 wnioski na kwotę 80,7 mln zł i podpisano 137 umów na kwotę 47,1 mln zł, w tym: 116 umowy dotyczące realizacji projektów współpracy, 7 dotyczących przygotowania projektów oraz 14 łączących ich przygotowanie i realizację.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności z tytułu dofinansowania 127 operacji na łączną kwotę 31,2 mln zł (w tym w 2020 r. na kwotę 12,1 mln zł).

Zrealizowano płatności końcowe w ramach 77 operacji wspartych łączną kwotą 19,9 mln zł (62 dotyczące realizacji projektów, 9 polegających na ich przygotowaniu i 6 łączących ich przygotowanie i realizację).

W ramach zrealizowanych projektów współpracy wybudowano lub przebudowano 272 obiekty infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, wsparto 26 podmiotów działających w sferze kultury w zakresie wyposażenia mającego na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego, przeprowadzono 158 szkoleń dla 2,7 tys. osób, zorganizowano 248 wydarzeń/imprez, wybudowano 70 km ścieżek rowerowych oraz wydano 203 publikacje.

Ponadto w ramach zobowiązań z PROW 2007-2013 zrealizowano płatności końcowe z tytułu dofinansowania 4 operacji na łączną kwotę 970 tys. zł.

- Poddziałanie 19.4 *Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji*

W II kwartale 2016 r. zostały przeprowadzone nabory wniosków o przyznanie pomocy we wszystkich województwach. Kolejne dwie LGD złożyły wnioski po rozdysponowaniu w grudniu 2017 r. dodatkowych

środków finansowych. Łącznie podpisano 274 umowy, a obecnie realizowane są 273 umowy na kwotę 124,9 mln euro (w przeliczeniu około 548 mln zł) ze wszystkimi LGD, które złożyły wnioski o przyznanie pomocy.

W ramach poddziałania zrealizowano płatności (łącznie z płatnościami zaliczkowymi) tytułem dofinansowania 274 operacji, na łączną kwotę 411,6 mln zł, w tym w 2020 r. na kwotę 50,6 mln zł. Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano płatności etapowe w oparciu o stawki ryczałtowe na rzecz 273 LGD.

W ramach działań aktywizujących społeczność zorganizowano m. in. 9,3 tys. spotkań i wydarzeń adresowanych do mieszkańców. Ponadto przedstawiciele LGD uczestniczyli w 1 216 różnego rodzaju konferencjach, targach lub prezentacjach promujących obszary, na których prowadzą działalność. Grupy udzieliły także indywidualnego wsparcia doradczego w zakresie ubiegania się o pomoc na realizację LSR na rzecz blisko 88 tysięcy podmiotów, spośród których 12 544 podmioty zawarły umowy o przyznanie pomocy.

INSTRUMENT FINANSOWY W FORMIE FUNDUSZU GWARANCJI ROLNYCH W RAMACH PROW 2014-2020

Limit środków przeznaczonych na instrument finansowy – ogółem **68,6 mln** euro, w tym EFRROW **43,7 mln** euro

Środki wypłacone EFRROW: 24%

Na mocy zawartej w dniu 30 lipca 2019 r. umowy o finansowaniu pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi a Bankiem Gospodarstwa Krajowego został utworzony Fundusz Gwarancji Rolnych finansowany ze środków PROW 2014-2020. Celem jego powołania i funkcjonowania jest wsparcie gospodarstw rolnych i przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego (MŚP) w dostępie do finansowania. Jest on realizowany poprzez udzielanie przez BGK (za pośrednictwem banków kredytujących):

- gwarancji stanowiących zabezpieczenie do 80% kwoty niespłaconego kapitału kredytu inwestycyjnego lub obrotowego, udzielonego przez bank kredytujący;
- dopłat do oprocentowania kredytów obrotowych (instrument wprowadzony w 2020 roku).

W 2020 roku rozszerzono zakres wsparcia udzielany z Funduszu Gwarancji Rolnych. Nowe warunki umożliwiły m.in. objęcie gwarancją kredytu obrotowego nieodnawialnego, który nie jest powiązany z inwestycją wspieraną z EFRROW, zabezpieczenie gwarancją spłaty kredytu obrotowego odnawialnego, a także otrzymanie dopłaty do oprocentowania kredytu obrotowego.

Jednocześnie zwiększono kwotę przeznaczoną na realizację instrumentu finansowego z 50 mln euro do 68,6 mln euro. Aneks do umowy pomiędzy MRiRW a BGK został podpisany w dniu 21 maja 2020 r.

Kredyty z gwarancją FGR mogą być udzielane na finansowanie operacji w ramach dwóch poddziałów

PROW 2014-2020:

- 4.1 *Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych* - typ operacji *Modernizacja gospodarstw rolnych* - Priorytet 2 / cel 2A;
- 4.2 *Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój* - typ operacji *Przetwórstwo i marketing produktów rolnych* - Priorytet 3 / cel 3A.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. ARiMR zrealizowała na rzecz BGK dwie płatności na łączną kwotę 72,95 mln zł (16,5 mln euro), w tym w 2020 roku płatność w kwocie 21,1 mln zł (4,6 mln euro).

Do końca okresu sprawozdawczego banki kredytujące udzieliły beneficjentom ostatecznym 1 604 kredytów, dla których Bank Gospodarstwa Krajowego zrealizował wsparcie poprzez udzielenie z FGR:

- gwarancji do kredytów na kwotę 61,3 mln zł (13,7 mln euro),
- dopłat do oprocentowania kredytów w kwocie 3,9 mln zł (0,86 mln euro).

Pomoc w ramach instrumentu finansowego została przeznaczona na wsparcie realizowanych operacji w ramach poddziałania 4.1 (*Modernizacja gospodarstw rolnych*) w kwocie 51,8 mln zł (11,6 mln euro) oraz w ramach poddziałania 4.2 (*Przetwórstwo i marketing produktów rolnych*) w kwocie 13,3 mln zł (3 mln euro).

TABELA DOTYCZĄCA REALIZACJI ZAŁOŻONYCH CELÓW

Cel szczegółowy	Wskaźnik celu	Stan realizacji celu na koniec 2020 r.
1A	<i>Procent wydatków w ramach artykułów 14, 15 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do ogółu wydatków poniesionych w ramach PROW 2014-2020</i>	13%
1B	<i>Łączna liczba operacji współpracy otrzymujących wsparcie w ramach działania dotyczącego współpracy (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013) (grupy, sieci/klastry, projekty pilotażowe...)</i>	19%
1C	<i>Łączna liczba uczestników szkolenia na podstawie art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</i>	10,5%*
2A	<i>Procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich na inwestycje związane z restrukturyzacją lub modernizacją</i>	54%
2B	<i>Procent gospodarstw rolnych korzystających z planów rozwoju działalności gospodarczej/ inwestycji dla młodych rolników otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich</i>	60%
3A	<i>Procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie w ramach systemów jakości, rynków lokalnych i krótkich cykli dostaw oraz grup / organizacji producentów</i>	35%**
3B	<i>Procent gospodarstw rolnych uczestniczących w systemach zarządzania ryzykiem</i>	667%***

4	<i>Grunty rolne objęte umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do poprawy różnorodności biologicznej (ha) (cel szczegółowy 4A) + poprawy gospodarki wodnej (ha) (cel szczegółowy 4B) + poprawy gospodarowania glebą i/zapobieganiu erozji gleby (ha) (cel szczegółowy 4C)</i>	102%
4A	<i>Procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną lub krajobrazu</i>	101%
4A	<i>Procent lasów/innych zalesionych obszarów w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną</i>	12%
4B	<i>Procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarki wodnej</i>	101%
4C	<i>Procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarowania glebą i/lub zapobiegania erozji gleby</i>	102%
4C	<i>Procent lasów/innych zalesionych obszarów w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną</i>	12%
5	<i>Grunty rolne i leśne objęte umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do pochłaniania CO2 i ochrony pochłaniaczy CO2 (ha) (cel szczegółowy 5E) + Grunty rolne objęte umowami o zarządzanie w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych lub amoniaku (ha) (cel szczegółowy 5D) + Grunty nawadniane, na których wprowadza się bardziej efektywne systemy nawadniające (ha) (cel szczegółowy 5A)</i>	86%
5E	<i>Procent gruntów rolnych i leśnych objętych umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do pochłaniania dwutlenku węgla i ochrony węgla</i>	86%
6A	<i>Miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem</i>	3,96%*
6B	<i>Procent ludności wiejskiej objętej strategiami lokalnego rozwoju</i>	125%
6B	<i>Procent ludności wiejskiej korzystającej z ulepszonych usług / infrastruktury</i>	224%
6B	<i>Miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (LEADER)</i>	162%*

* wskaźnik ze względu na swoją specyfikę jest mierzony na etapie operacji zakończonych

** uwzględniono beneficjentów wspartych od początku Programu do 31.12.2020 r.

*** iloraz osiągniętej i założonej liczby gospodarstw uczestniczących w programie zarządzania ryzykiem

Dodatkowe wyjaśnienia dotyczące automatycznych ostrzeżeń generowanych w systemie SFC:

1. W sekcji 11, wartość całkowitych przewidzianych wydatków publicznych w tabeli A dla działań M08, M10, M11 i M13 jest niższa od wartości całkowitych wydatków publicznych w tabeli B, co wynika m.in. z wypłaty zaliczek. Zaliczki w 2020 r. wypłacane były również dla beneficjentów, którzy w momencie wypłaty zaliczek nie mieli wydanych decyzji o przyznaniu płatności.

2. Strona polska potwierdza wykonanie wskaźników T7, T9, T10, T12, T21 i T22 na poziomie wyższym niż zakładany,

3. Wartości wskaźników T9, T10, T12, T19 są niższe niż w latach poprzednich ze względu na zmianę od 2018 roku sposobu raportowania tego wskaźnika. Do roku 2017 włącznie wartości tych wskaźników obliczane były na podstawie łącznej powierzchni wspieranej w latach 2015-2017, a od 2018 r. wartości

osiągnięte wskaźników obliczane są na podstawie powierzchni wspieranej w danym roku sprawozdawczym. W przypadku wskaźnika T19 wartość jest niższa niż w latach poprzednich ze względu na zmianę od 2018 roku sposobu raportowania tego wskaźnika. Do roku 2017 włącznie wartości tego wskaźnika obliczane były na podstawie powierzchni wspieranej w latach 2015-2017 biorąc pod uwagę również zobowiązania kontynuacyjne podjęte w PROW 2004-2006 oraz PROW 2007-2013, a od 2018 r. wartość osiągnięta wskaźnika obliczana jest w oparciu o powierzchnię wspartą w ramach nowych zalesień PROW 2014-2020.

1.d) kluczowe informacje nt. postępów w realizacji celów pośrednich określonych w ramach wykonania w oparciu o tabelę F

Niniejsza sekcja ma zastosowanie tylko do rocznego sprawozdania z wdrażania/rocznych sprawozdań z wdrażania z 2016, 2017, 2018 r.

1.e) pozostałe elementy specyficzne dla PROW [fakultatywnie]

1.f) W stosownych przypadkach — wkład w strategię makroregionalną i strategię morską

Jak określono w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013 art. 27 ust. 3 dotyczący "Treści programów", art. 96 ust. 3 lit. e) dotyczący "Treści, przyjęcia i zmiany programów operacyjnych w ramach celu 'Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia'", art. 111 ust. 3 i art. 111 ust. 4 lit. d) dotyczący "Sprawozdań z wdrażania w ramach celu 'Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia'" oraz załącznik 1 sekcja 7.3 dotyczący "Wkładu głównych programów w strategię makroregionalną i strategię morską", program ten ma wkład w strategię makroregionalną lub strategię morską:

- ☐ Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego
- ☐ Strategia UE na rzecz regionu Dunaju (EUSDR)
- ☐ Strategia UE na rzecz regionu Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego (EUSAIR)
- ☐ Strategia UE na rzecz regionu alpejskiego (EUSALP)
- ☐ Strategia na rzecz regionu Oceanu Atlantyckiego (ATLSBS)

1.g) Kurs waluty stosowany przy przeliczaniu kwot w RSR (państwa niestosujące EUR)

Wydatki są równe kwotom zrealizowanym w euro. Kurs EBC dla pozostałych kwot: 4,4907 zł/euro (rozdz. 10: 4,4841).

2. POSTĘPY W REALIZACJI PLANU EWALUACJI

2.a) opis wszelkich zmian wprowadzonych do planu ewaluacji w PROW w ciągu roku wraz z ich uzasadnieniem

W roku 2020 nie wprowadzono zmian w Planie Ewaluacji zawartym w rozdziale 9 Programu.

2.b) opis ewaluacji działań podjętych w ciągu roku (w związku z sekcją 3 planu ewaluacji)

Plan ewaluacji na 2020 rok został przygotowany przez komórkę organizacyjną odpowiedzialną za koordynację działań ewaluacyjnych programu oraz pozytywnie zaopiniowany przez Grupę Zarządzającą Ewaluacją PROW 2014-2020.

Zgodnie z przyjętym rocznym planem ewaluacji w związku z przeprowadzoną w roku 2019 kompleksową oceną PROW 2014-2020 oraz koniecznością zintensyfikowania prac związanych z Planem Strategicznym WPR 2023-2027, działania w zakresie ewaluacji w 2020 roku były skupione na badaniach i analizach dotyczących przyszłego okresu programowania:

1. Przeprowadzono postępowanie w trybie przepisów ustawy *Prawo zamówień publicznych* w zakresie wyboru wykonawcy oceny ex ante Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027.

Ocenę realizuje konsorcjum w składzie:

- Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa
- Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB
- Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
- Ecorys Polska sp. z o. o.

Ocena ex ante realizowana jest w trzech modułach:

Moduł I – Trafność diagnozy, analizy SWOT i zidentyfikowanych potrzeb Planu - podstawowym zadaniem wykonawcy w tej części jest ocena trafności diagnozy, spójności i kompletności analizy SWOT oraz identyfikacji potrzeb.

Moduł II – Spójność wewnętrzna i zewnętrzna PS WPR 2023-2027 - w tej części wykonawca oceni związki przyczynowo-skutkowe pomiędzy zaplanowanymi w ramach PS WPR działaniami i ich produktami a oczekiwanymi rezultatami (spójność wewnętrzna). Oceni również spójność Planu z horyzontalnymi politykami unijnymi i krajowymi (spójność zewnętrzna).

Moduł III – Ocena systemu zarządzania i wdrażania Planu. Na tym etapie wykonawca oceni struktury i rozwiązania organizacyjne w ramach oraz pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w zarządzanie i wdrażanie Planu. Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji Planu.

Podstawowe założenia organizacyjne procesu realizacji oceny ex ante:

- model partycypacyjny – wczesny wybór ewaluatora; prace ewaluatora równoległe do prac nad PS

WPR

- stała, bieżąca współpraca, spotkania robocze w miarę potrzeb, udział ewaluatorów w spotkaniach związanych z PS WPR
 - możliwość zadawania zapytań ewaluatorowi „ad hoc”
2. Inne działania z zakresu ewaluacji i analiz, podjęte w 2020 roku:
- a. Bieżące monitorowanie i ocena wdrażania PROW - Ocena postępu we wdrażaniu poszczególnych instrumentów wsparcia; wydatkowania środków; realizacji wskaźników produktu i rezultatu – na podstawie danych przekazywanych przez ARiMR (sprawozdania tygodniowe, miesięczne i śródroczne)
 - b. Analizy własne na potrzeby „ad hoc” – na podstawie danych jednostkowych pozyskanych z systemów informatycznych ARiMR, w tym tzw. hurtowni danych (dostęp online do systemu analityczno-raportowego HD BI - Hurtownia Danych wraz z Business Intelligence - dla wybranych instrumentów wsparcia PROW 2014-2020)
 - c. Analizy i ekspertyzy zlecane instytutom branżowym, podległym MRiRW, w ramach bieżących prac na potrzeby przygotowania PS WPR 2023-2027
 - Diagnoza
 - Analizy SWOT dla 9 celów WPR
 - Analizy sektorowe, specjalistyczne
3. Aktywność w zakresie ewaluacji:
- a. Przedstawiciele jednostki ewaluacyjnej IZ aktywnie uczestniczyli w posiedzeniach Grupy Ekspertów ds. Monitorowania i Ewaluacji WPR oraz warsztatach organizowanych przez HELPDESK.
 - b. W grudniu 2020 r. r. odbyło się spotkanie Grupy Zarządzającej Ewaluacją PROW 2014-2020. Grupa Zarządzająca Ewaluacją zapoznała się z działaniami podjętymi przez instytucję zarządzającą w zakresie ewaluacji w 2020 roku oraz pozytywnie zaopiniowała Plan Ewaluacji na 2021 rok.

2.c) opis działań podjętych w zakresie dostarczania danych i zarządzania nimi (w odniesieniu do sekcji 4 planu ewaluacji)

Instytucja zarządzająca (IZ) opracowywała aktualizacje formularzy sprawozdań składanych przez podmioty wdrażające i ARiMR (działającą jako instytucję pośredniczącą), dostosowując je do zmian przepisów okołowodrożeńowych oraz zmian Programu.

IZ na bieżąco uczestniczyła w procesie opiniowania wzorów wniosków o przyznanie pomocy, umów oraz wzorów wniosków o płatność, pod kątem zabezpieczenia w ww. formularzach niezbędnych danych na potrzeby monitorowania i ewaluacji PROW 2014-2020 oraz ich spójności.

W 2020 r. kontynuowano prace w zakresie ułatwienia i rozszerzenia dostępu online do systemu analityczno-raportowego HD BI (Hurtownia Danych wraz z Business Intelligence) dla wybranych instrumentów wsparcia PROW 2014-2020.

--

2.d) wykaz zakończonych ewaluacji, w tym odniesienia do tego, gdzie zostały opublikowane na stronie internetowej

Nie zdefiniowano zakończonych ocen

2.e) streszczenie przeprowadzonych ewaluacji skupiające się na ustaleniach z ewaluacji

Please summarize the findings from evaluations completed in 2020, per CAP objective (or RDP priority, where appropriate).

Report on positive or negative effects/impacts (including the supporting evidence). Please don't forget to mention the source of the findings.

Brak skończonych ewaluacji w 2020 r.

2.f) opis działań komunikacyjnych podjętych w celu opublikowania ustaleń z ewaluacji (w odniesieniu do sekcji 6 planu ewaluacji)

Należy odnieść się do planu ewaluacji, należy opisać wszelkie trudności napotkane w trakcie realizacji oraz przyjęte lub zaproponowane rozwiązania.

data/okres	15/12/2020
Tytuł działania w zakresie komunikacji/wydarzenia oraz temat diskutowanych/rozpowszechnionych ustaleń z ewaluacji	Posiedzenie Grupy Zarządzającej Ewaluacją PROW 2014-2020. Zapoznanie członków GZE z aktualnymi zadaniami prowadzonymi przez instytucję zarządzającą PROW 2014-2020 w zakresie ewaluacji oraz przedstawienie do zaopiniowania Grupy Planu badań ewaluacyjnych na 2020 rok.
Łącznie organizator działania/wydarzenia	MRiRW
Wykorzystane kanały informacji/format	Posiedzenie on line
Rodzaj odbiorców docelowych	Członkowie Grupy Zarządzającej Ewaluacją PROW 2014-2020
Szacunkowa liczba zainteresowanych stron, z którymi się skontaktowano	15
URL	brak

2.g) opis działań następnych podjętych w następstwie ewaluacji (w odniesieniu do sekcji 6 planu ewaluacji)

Nie zdefiniowano działań zastępczych

3. KWESTIE MAJĄCE WPŁYW NA WYKONANIE PROGRAMU I PODJĘTE DZIAŁANIA

3.a) Opis kroków poczynionych w celu zapewnienia jakości i skuteczności realizacji programu

W 2020 roku w ramach działań dotyczących zapewnienia skutecznej realizacji Programu instytucja zarządzająca wydawała rozporządzenia dotyczące Programu, w tym rozporządzenia nowelizujące dotychczasowe przepisy dotyczące wdrażania poszczególnych działań, poddziałań lub typów operacji.

Ponadto w 2020 roku nowelizowana była również ustawa *o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020* (ustawa o row). Wprowadzone zmiany przepisów wynikały z konieczności zapewnienia sprawnej realizacji Programu, a także uproszczeń dla beneficjentów, po wprowadzeniu stanu zagrożenia epidemicznego, a następnie stanu epidemii, w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.

Na podstawie art. 53 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. *o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2* (Dz. U. poz. 695) oraz ustawy z dnia 24 lipca 2020 r. *o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz ustawy o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności* (Dz.U. poz. 1440) wprowadzono w ustawie o row następujące zmiany:

1. uchylono przepis stanowiący ograniczenie w zakresie zwiększenia kwoty przyznanej kwoty pomocy i celu operacji. Zwiększenie kwoty pomocy uzależnione jest od określonych w przepisach rozporządzeń, np. limitu na beneficjenta w okresie realizacji PROW 2014–2020 i limitu środków dostępnych w ramach danego instrumentu wsparcia. Możliwość zmiany celu operacji pozwala beneficjentom na dostosowanie się do zmieniających się zwłaszcza obecnie potrzeb i pozwala na reagowanie na zmieniające się warunki realizacji operacji, wzrost cen. Zmiany w tym zakresie nie mogą prowadzić m.in. do zmiany celu na poziomie podziałania i działania objętych PROW 2014–2020. Warunki dokonywania zmiany w tym zakresie określa umowa o przyznaniu pomocy;
2. uregulowano w przepisach ustawy kwestię obowiązku składania weksla niezupełnego (in blanco) przez odejście od obowiązku składania tego zabezpieczenia przez jednostki sektora finansów publicznych oraz przesunięcie w czasie jego składania przez inne podmioty z etapu zawierania umowy na etap składania pierwszego wniosku o płatność – pod rygorem niewypłacenia pomocy;
3. umożliwiono zawieranie umowy o przyznaniu pomocy bez konieczności stawiania się na jej podpisanie w podmiocie przyznającym pomoc;
4. wprowadzono możliwość składania wniosków o przyznanie pomocy oraz pomocy technicznej, wniosków o płatność oraz innych dokumentów do agencji płatniczej lub podmiotu wdrażającego w formie dokumentu elektronicznego na elektroniczną skrzynkę podawczą, jeżeli w ogłoszeniu o naborze wniosków o przyznanie pomocy albo w komunikacie zamieszczonym na stronie internetowej agencji płatniczej lub podmiotu wdrażającego została przewidziana taka możliwość;
5. zrezygnowano z obowiązku stosowania przez podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej oraz beneficjenta wyboru wykonawców poszczególnych zadań w ramach realizowanej operacji z zachowaniem konkurencyjnego trybu ich wyboru;
6. wprowadzono tzw. przepisy epizodyczne, w szczególności umożliwiające w okresie trwania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii
 - wydłużanie terminu składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach naboru,
 - przywracanie terminu wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania lub wypłaty pomocy w przypadku uchybienia terminu w toku tych postępowań przez podmiot

ubiegający się o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej z przyczyn związanych z ogłoszeniem na obszarze RP stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii,

- wzywanie podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej, w przypadku gdy podmiot ten nie spełnił określonego warunku przyznania pomocy lub wymogu z przyczyn związanych z ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii, o przedstawienie dowodów na spełnienie tego warunku / wymogu,
- w przypadku niespełniania warunków przyznania lub wypłaty pomocy lub pomocy technicznej lub niezrealizowania innych zobowiązań z powodu stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii, zrealizowanie ich w terminie późniejszym, uzgodnionym z odpowiednim podmiotem;

7. uwzględniono nowe działanie M21 *Wyjątkowe tymczasowe wsparcie dla rolników i MŚP szczególnie dotkniętych kryzysem związanym z COVID-19.*

Ponadto, w ramach tzw. przepisów epizodycznych wprowadzonych w ustawie o row, dodano upoważnienie do wydania fakultatywnego rozporządzenia określającego warunki lub tryb przyznawania, wypłaty lub zwrotu pomocy w ramach poszczególnych działań, poddziałań lub typów operacji objętych programem lub pomocy technicznej, które mają zastosowanie podczas stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii ogłoszonych na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2* lub wprowadzeniem stanu nadzwyczajnego w związku z zakażeniami tym wirusem oraz w okresie 90 dni od dnia odwołania tych stanów, odmienne w stosunku do przepisów wydanych na podstawie art. 45 albo art. 43a ust. 6 ustawy o row. Wydane na podstawie tego upoważnienia rozporządzenie Ministra RiRW z dnia 3 lipca 2020 r. w *sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach niektórych działań i poddziałań objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2* (Dz. U. poz. 1196) umożliwiło m.in.:

1. uznanie, że jeśli podczas stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii przyczyną niezrealizowania przez beneficjenta w sposób ciągły warunków lub zobowiązań określonych w rozporządzeniach dla określonych instrumentów wsparcia w ramach PROW 2014–2020, są ograniczenia (lub powiązane z nimi okoliczności) określone w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi - te warunki i zobowiązania są realizowane w sposób ciągły;
2. dołączanie do wniosku o przyznanie pomocy, wniosku o płatność lub innych wybranych wniosków, podczas stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii, kopii dokumentów bez wymaganego przepisami dotyczącymi PROW 2014-2020 potwierdzenia lub poświadczenia za zgodność z oryginałem przez osoby inne niż wnioskodawca lub beneficjent.

Na podstawie wydanych przepisów ARiMR wydłużyła nabory wniosków w ramach następujących instrumentów wsparcia:

- (poddziałanie 4.1) *Modernizacja gospodarstw rolnych* - obszar D - przesunięcie zakończenia naboru z 29 maja na 30 czerwca 2020 r.,
- (poddziałanie 4.1) *Modernizacja gospodarstw rolnych* - obszar E (nawadnianie) - przesunięcie zakończenia naboru z 20 kwietnia na 20 lipca 2020 r.,
- (poddziałanie 4.2) *Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój (Przetwórstwo i marketing produktów rolnych)* - przesunięcie zakończenia naboru z 24 listopada na 24 grudnia 2020 r.,
- (poddziałanie 5.1) Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczanie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof

(Inwestycje zapobiegające zniszczeniu potencjału produkcji rolnej) - przesunięcie zakończenia naboru z 17 kwietnia na 17 czerwca 2020 r.,

- (poddziałanie 6.1) *Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników (Premie dla młodych rolników)* - przesunięcie zakończenia naboru z 1 sierpnia na 17 sierpnia 2020 r.,
- (poddziałanie 6.2) *Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich (Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej)* - przesunięcie zakończenia naboru z 30 listopada na 31 grudnia 2020 r.,
- (poddziałanie 6.3) *Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw (Restrukturyzacja małych gospodarstw)* - przesunięcie zakończenia naboru z 29 maja na 30 czerwca 2020 r.,
- płatności obszarowe - działania/poddziałania: 8.1 *Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych*, M10 *Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne*, M11 *Rolnictwo ekologiczne*, M13 *Płatności ONW*, M14 *Dobrostan zwierząt* - przesunięcie zakończenia naboru z 15 maja na 15 czerwca 2020 r.

W celu ułatwienia dla wnioskodawców oraz ograniczenia kontaktu pomiędzy wnioskodawcami a pracownikami ARiMR, na szeroką skalę umożliwiono składanie wniosków w formie dokumentu elektronicznego na elektroniczną skrzynkę podawczą, jak również ich dostarczanie do specjalnych wrzutni, które ustawione były w placówkach terenowych Agencji.

Instytucja zarządzająca w 2020 roku opracowała i przedstawiła szereg propozycji zmian Programu. Propozycje te były następnie opiniowane i zatwierdzane przez Komitet Monitorujący PROW 2014-2020.

Z uwagi na trwającą epidemię oraz wynikające z niej ograniczenia, w 2020 r. odbyło się jedno posiedzenie Komitetu w formie wideokonferencji oraz zastosowana została czterokrotnie procedura pisemna.

Komitet przyjął szereg uchwał, w tym w sprawie zmian PROW 2014-2020. Najbardziej istotne pod kątem wdrażania oraz warunków dostępu do wsparcia zmiany objęte propozycją modyfikacji PROW 2014-2020 objęły m.in.:

1. wprowadzenie nowego działania M21 *Wyjątkowe tymczasowe wsparcie dla rolników i MŚP szczególnie dotkniętych kryzysem związanym z COVID-19* (art. 39b) do PROW 2014-2020;
2. przesunięcie dostępnych środków pomiędzy poszczególnymi działaniami, w celu optymalizacji możliwości ich wykorzystania;
3. zmiany w zakresie dostosowania zapisów PROW 2014-2020 do przepisów unijnych ustanawiających niektóre przepisy przejściowe dotyczące wsparcia z EFRROW i Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) od roku 2021;
4. poszerzenie zakresu działania M14 *Dobrostan zwierząt*.

Ponadto w celu ograniczenia negatywnych skutków pandemii COVID-19, rozszerzono zakres wsparcia dla rolników i przetwórców rolno-spożywczych udzielany w formie gwarancji spłaty kredytu z Funduszu Gwarancji Rolnych (FGR).

Nowe warunki umożliwiły m.in. objęcie gwarancją kredytu obrotowego nieodnawialnego, który nie jest powiązany z inwestycją wspieraną z EFRROW, zabezpieczenie gwarancją spłaty kredytu obrotowego odnawialnego, a także otrzymanie dopłaty do oprocentowania kredytu obrotowego.

W związku z rozszerzeniem zakresu wsparcia budżet przeznaczony na realizację wsparcia z FGR został

zwiększony o kwotę 18,6 mln euro.

W 2020 roku odbywały się kolejne nabory wniosków o przyznanie pomocy, w tym m.in. w ramach działań o stosunkowo niskim poziomie wykorzystania środków:

- w ramach działania M01 - poddziałanie 1.1 przeprowadzono jeden nabór wniosków (8 tematów szkoleń w 50 częściach, szacowana kwota naboru: 88 mln zł). Wypracowano również opis przedmiotu zamówienia na potrzeby ogłoszenia przetargu na wybór wykonawców operacji - projektów demonstracyjnych z zakresu rolnictwa ekologicznego (szacowana kwota naboru: 47 mln zł).

- w ramach działania M02 zostały przeprowadzone dwa nabory w poddziałaniu 2.1, przy czym jeden z nich stanowił powtórzenie na część zamówienia publicznego, która została wcześniej unieważniona – dot. woj. lubuskiego (szacowana kwota naboru: 144 mln zł) oraz cztery nabory w poddziałaniu 2.3, przy czym jeden z nich był powtórzeniem wcześniej unieważnionego przetargu, a jeden przetarg został unieważniony i zostanie ponownie ogłoszony w najbliższym czasie (szacowana kwota naborów: ponad 9 mln zł);

- w ramach działania M16 przeprowadzono kolejny nabór wniosków. Do dnia 31 grudnia 2020 r. złożono 154 wnioski o przyznanie pomocy.

Jednocześnie, w dalszym ciągu Instytucja zarządzająca monitorowała postęp obsługi wniosków w ramach instrumentów, dla których termin rozpatrywania upłynął bądź niebawem upłynie. Zgodnie z harmonogramem obsługi wniosków, ARiMR przekazywała IZ dane dotyczące obsługi tych wniosków w cyklach cotygodniowych.

Obecnie nie odnotowuje się większych opóźnień w obsłudze wniosków przez ARiMR. Są one rozpatrywane w terminach określonych przepisami rozporządzeń dla poszczególnych typów operacji oraz zgodnie z przyjętym harmonogramem.

W działaniach M01 oraz M02, wg szacunków ARiMR, zawarcie umów w ramach ww. przetargów powinno przełożyć się na następujące wykorzystanie budżetów:

- M01 – ok. 54% łącznie (bez uwzględniania projektu demonstracyjnego z zakresu chowu bydła mięsnego);
- M02 – ok. 97% łącznie.

Dodatkowo w celu usprawnienia realizacji działań M01 oraz M02 prowadzony jest monitoring wypłat, przeprowadzono kontrolę w ARiMR w zakresie poddziałów 1.1 oraz 2.3, przeprowadzone zostanie również badanie ewaluacyjne.

W ramach działania M16 w 2020 r. wprowadzono zmiany przepisów mające na celu usprawnienie realizacji działania.

W ramach zmiany rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2016 r. w sprawie *szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Współpraca” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020* (Dz. U. z 2020 poz. 80, z późn. zm.), umożliwiono ryczałtowe finansowanie operacji typu tworzenie krótkich łańcuchów dostaw (operacje te, potocznie zwane "e-skrzynką" / koszykiem zakupowym, polegają na zorganizowaniu

produkcji, dystrybucji i transakcji pomiędzy producentem żywności a konsumentem, który ją spożywa, w sposób, który minimalizuje liczbę pośredników uczestniczących w tym procesie, i dotyczą produktów objętych załącznikiem I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (np. projekt Wiejska e-skrzynka, Koszyk Lisiecki)).

Zgodnie z rozporządzeniem, zmniejszono z 10 do 5 w zakresie minimalnej liczby rolników tworzących grupę operacyjną realizującą operację typu e-skrzynka.

Ponadto wprowadzono koszty charakterystyczne dla operacji typu e-skrzynka, zaproponowano dodatkowe kategorie kosztów: wyposażenie, usługi związane z transportem produktów rolnych, odpłatne korzystanie w okresie realizacji operacji z maszyn, urządzeń, środków transportu, wyposażenia, nieruchomości, środki produkcji i koszty bieżącej działalności.

Wysokość płatności ryczałtowej na ww. operacje wynosi 325 000 zł (w przypadku, gdy operacja przewiduje zakup środka transportu) lub 280 000 zł (pozostałe operacje).

3.b) Skuteczne mechanizmy wykonawcze wysokiej jakości

uproszczone formy kosztów ¹, wskaźnik zastępczy obliczony automatycznie

	alokacja finansowa PROW łącznie [EFRROW]	planowane objęcie uproszczoną formą kosztów w alokacji na PROW łącznie [%] ²	[%] wydatków w ramach uproszczonych opcji kosztów w łącznej alokacji na PROW (łącznie) ³
szczegółowe metody ustanowione zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy (art. 67 ust. 5 lit. e) RWP)	8 697 556 814,00	46,24	32,29

¹ Uproszczone formy kosztów należy rozumieć jako koszty jednostkowe/zryczałtowane stawki/kwoty ryczałtowe (art. 67 ust. 5) RWP, w tym szczegółowe metody EFRROW na podstawie lit. e) tego artykułu, takie jak kwoty ryczałtowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej, płatności zryczałtowane dla organizacji producentów oraz koszty jednostkowe związane z obszarem i zwierzętami.

² obliczone automatycznie z wersji programu działania 06, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15,18.

³ Obliczone automatycznie z deklaracji wydatków działania 06, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15,18

uproszczone formy kosztów, na podstawie konkretnych szczegółowych danych państw członkowskich [fakultatywne]

	alokacja finansowa PROW łącznie [EFRROW]	planowane objęcie uproszczoną formą kosztów w alokacji na PROW łącznie [%]	[%] wydatków w ramach uproszczonych opcji kosztów w łącznej alokacji na PROW (łącznie)
RWP łącznie art. 67 ust. 1 lit. b), c), d) + art. 67 ust. 5 lit. e)	8 697 556 814,00		
szczegółowe metody ustanowione zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy (art. 67 ust. 5 lit. e) RWP)	8 697 556 814,00		

zarządzanie elektroniczne dla beneficjentów [fakultatywne]

	finansowanie z EFRROW [%]	odpowiednie operacje [%]
wniosek o wsparcie		
wnioski o płatność		

kontrole i zgodność		
monitorowanie i składanie sprawozdań do IZ/AP		

Średnie terminy otrzymania płatności przez beneficjentów [fakultatywne]

[dni] W stosownych przypadkach, terminy płatności państw członkowskich na rzecz beneficjentów	[dni] Średni czas płatności na rzecz beneficjentów	Uwagi

4. KROKI PODEJMOWANE W CELU WDROŻENIA POMOCY TECHNICZNEJ I WYMOGÓW DOTYCZĄCYCH REKLAMOWANIA PROGRAMU

4.a) Podjęte działania i stan ich realizacji odnośnie do utworzenia krajowej sieci obszarów wiejskich i realizacji jej planu działania

4.a1) Podjęte działania i stan ich realizacji odnośnie do utworzenia krajowej sieci obszarów wiejskich (struktura zarządzania i jednostka wsparcia sieci)

W 2020 r. podjęto następujące działania mające na celu umożliwienie i usprawnienie realizacji zadań KSOW przez jednostki wchodzące w skład jej struktury organizacyjnej oraz poprawienie jej funkcjonowania.

W 2020 r. strukturę KSOW tworzyły następujące jednostki:

1. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – jako instytucja zarządzająca, realizująca niektóre zadania KSOW na poziomie krajowym;
2. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie – jako jednostka centralna, realizująca główną część zadań KSOW na poziomie krajowym, oraz jednostka koordynująca realizację zadań KSOW polegających na wspieraniu innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich, wykonywanych w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR), w tym zadań polegających na współpracy w ramach sieci EPI;
3. 16 samorządów województw – jako jednostki regionalne, realizujące zadania KSOW na poziomie województw;
4. 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego – jako jednostki realizujące w województwach zadania KSOW polegające na wspieraniu innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich, wykonywane w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR), w tym zadania polegające na współpracy w ramach sieci EPI.

Oprócz ww. podmiotów, zadania KSOW realizowały również, na poziomie województw, wojewódzkie grupy robocze jako organy opiniotwórczo-doradcze zarządów województw oraz, na poziomie krajowym, Grupa Robocza ds. KSOW jako organ pomocniczy Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ponadto zadania KSOW w zakresie prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych na temat PROW 2014-2020 w ramach planu komunikacyjnego realizowane były przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 16 samorządów województw, Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Partnerstwo, stanowiące część Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, zostało zapewnione m.in. przez realizację operacji przez partnerów KSOW w ramach dwuletniego planu operacyjnego po ogłoszeniu przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w grudniu 2020 r. konkursu nr 5/2021 dla tych partnerów. Ponadto przedstawiciele partnerów uczestniczyli w pracach wojewódzkich grup roboczych, Grupy Roboczej ds. KSOW i utworzonych przez nie grup tematycznych oraz operacjach realizowanych przez jednostki tworzące strukturę instytucjonalną KSOW.

Instytucja zarządzająca, tj. Minister RiRW, przy pomocy Ministerstwa RiRW sprawowała nadzór nad wszystkimi ww. jednostkami i podmiotami zaangażowanymi w realizację zadań KSOW pod względem wykonywania tych zadań zgodnie z przepisami prawa, PROW 2014-2020 i planem działania KSOW.

4.a2) Podjęte działania i stan ich realizacji odnośnie do realizacji planu działania

Analiza efektów realizacji działań objętych planem działania KSOW na lata 2014-2020 w ujęciu finansowym według stanu na 31.12.2020 roku

W tabeli 1 (pod tekstem) przedstawiono zbiorcze zestawienie wydatków, uwzględniając koszty funkcjonowania, poniesione od początku realizacji planu działania (czyli od połowy 2015 r.) w stosunku do limitów określonych w ww. rozporządzeniu w podziale na poszczególne jednostki wdrażające. Do przeliczenia określonych w EURO wysokości limitów przyjęto kurs 4,3250 zgodny ze średnim kursem euro NBP z ostatnich 5 lat.

Zakładając równy podział alokacji na poszczególne lata, po 5,5 letnim okresie realizacji wykorzystanie powinno oscylować w okolicach 69% alokacji. Na koniec roku 2020 średnie wykorzystanie środków ze schematu II PT wyniosło 50,70%.

W przypadku jednostek regionalnych KSOW wykorzystanie waha się od niecałych 53% (w przypadku SW wielkopolskiego) do 74% (w przypadku lubuskiej jednostki regionalnej). Średni poziom wykorzystania limitów wśród samorządów wynosi 61,55%.

W przypadku wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego (WODR) średnie wykorzystanie środków wynosi 38,72%, przy czym rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 26 października 2020 r. zwiększyło limity dostępnych środków dla każdego z WODR-ów.

Ogółem w ramach schematu II pomocy technicznej PROW 2014–2020 do końca 2020 r. wydatkowano ponad 218,9 mln złotych. Mniejsza kwota wydatkowana w roku 2020 w porównaniu z dwoma poprzednimi latami (o ok. 1,9 mln zł) wynika głównie z faktu niezrealizowania części zaplanowanych operacji własnych i partnerów KSOW z powodu epidemii SARS-CoV-2.

Rozporządzenie o limitach określa minimalne lub maksymalne limity środków przeznaczonych na funkcjonowanie, plan komunikacyjny, operacje realizowane przez partnerów KSOW i operacje własne, które odnoszą się do całego okresu programowania 2014-2020. W przypadku analizy wykorzystania całości środków na KSOW odniesiono się do limitów określonych w ww. rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, natomiast przy analizie wykorzystania środków na poszczególne zadania / działania KSOW odniesiono się do kwoty poniesionych kosztów w danym okresie. Ma to na celu zobrazowanie aktualnie panujących trendów przy podziale środków.

Wsparcie funkcjonowania

Rozporządzenie o limitach określa maksymalny limit środków na wsparcie funkcjonowania w zależności od rodzaju jednostki wsparcia KSOW. W przypadku samorządów województw jest to 25% całkowitego limitu środków, w przypadku MRiRW – 35%, w przypadku ODR-ów – 50%, a w przypadku FAPA – 100%.

W tabeli 2 (pod tekstem) przedstawiono wykorzystanie środków na wsparcie struktury organizacyjnej, niezbędnej do zapewnienia funkcjonowania krajowej sieci obszarów wiejskich w stosunku do limitów środków przeznaczonych na ten cel określonych w rozporządzeniu.

Do końca 2020 roku na wsparcie funkcjonowania KSOW wydatkowano ponad 78,2 mln złotych, co stanowi 35,73% wszystkich wydatkowanych środków.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 października 2020 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia wysokości limitów środków dostępnych w ramach schematów pomocy*

technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 podniosło limity środków, które mogą być przeznaczone na wsparcie funkcjonowania w przypadku jednostek regionalnych do 35%, a w przypadku ośrodków doradztwa rolniczego do 60% .

Uwzględniając 5,5 letni okres realizacji Programu, procentowe wykorzystanie maksymalnego limitu środków na wsparcie funkcjonowania powinno wynosić ok. 69%. Tylko w przypadku samorządu województwa łódzkiego wartość ta jest przekroczona i wynosi ponad 76%.

W przypadku ośrodków doradztwa rolniczego średnie wykorzystanie limitu wynosi 26,62%.

Plan działania KSOW na lata 2014-2020

Okres sprawozdawczy obejmuje operacje zrealizowane w ramach trzech dwuletnich planów operacyjnych KSOW, na lata 2014-2015, 2016-2017 i 2018-2019 oraz z roku 2020 w ramach PO 2020-2021.

W tabeli 3 (pod tekstem) podano wykorzystanie środków przez poszczególne jednostki wsparcia sieci w podziale na operacje własne i operacje zrealizowane przez partnerów KSOW.

W kolumnach „Liczba operacji” uwzględniono tylko operacje zakończone, natomiast kolumny „Kwota w PLN” uwzględniają również kwoty wydatkowane w ramach trwających operacji dwuletnich.

W okresie sprawozdawczym partnerzy KSOW zrealizowali 1463 operacje na kwotę prawie 56 mln zł przy 2077 operacjach własnych na kwotę 84,7 mln, zrealizowanych przez jednostki wdrażające.

W tabeli 4 przedstawiono wykorzystanie środków w podziale na działania KSOW. Dotychczas nie zrealizowano żadnych operacji w działaniu 1 *Rozpowszechnianie informacji na temat wyników monitoringu i oceny realizacji działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w perspektywie finansowej 2014-2020* i tylko 5 operacji w działaniu 7 *Współpraca z Europejską Siecią na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich*. Działania te są realizowane przez jednostki wsparcia sieci głównie ze środków przeznaczonych na funkcjonowanie KSOW.

Na wykresach 1 i 2 przedstawiono jak kształtuje się procentowe wykorzystanie środków w podziale na działania KSOW w przypadku operacji własnych jednostek wsparcia sieci i operacji partnerów KSOW.

W przypadku operacji własnych zrealizowanych przez jednostki wsparcia sieci najwięcej środków przeznaczono na działanie 8 *Plan komunikacyjny PROW 2014–2020*, prawie jedną czwartą wszystkich środków. Następne w kolejności to: działanie 2 *Działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla doradców i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich* (17,67%), działanie 6 *Ułatwianie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju* (13,70%) oraz działanie 10 *Organizacja i udział w targach, wystawach tematycznych na rzecz prezentacji osiągnięć i promocji polskiej wsi w kraju i za granicą* (15,41%).

Najmniej środków, oprócz wymienionych powyżej działań 1 i 7, przeznaczono na realizację operacji w ramach działania 11 *Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych, młodzieży, niepełnosprawnych, mniejszości narodowych i innych osób wykluczonych społecznie* oraz 4 *Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD), w tym zapewnianie pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej*. Środki wydatkowane na każde z tych działań nie przekraczają trzech procent wszystkich wydatkowanych środków.

Realizacja działań 1, 2, 7 i 8 jest przeznaczona wyłącznie dla jednostek wsparcia sieci.

W ramach zorganizowanych konkursów partnerzy KSOW nie mogli zgłaszać propozycji operacji w ramach tych działań. W działaniu 5 *Poszukiwanie Partnerów KSOW do współpracy w ramach Działania „Współpraca”, o którym mowa w art. 3 ust.1 pkt. 13 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach PROW na lata 2014-2020 oraz ułatwianie tej współpracy ostatni konkurs dla partnerów odbył się w 2019 roku.*

W przypadku operacji partnerów KSOW najwięcej środków przeznaczono na operacje zrealizowane w ramach działania 6 *Ułatwianie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju* – 32,62% wszystkich kosztów (403 zrealizowane operacje) i działania 13 *Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich* – 22,84% (397 operacji).

Najmniejszym zainteresowaniem wśród partnerów KSOW cieszyło się działanie 3 *Gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety Programu.*

W jego ramach zrealizowano 15 operacji na kwotę 498 788,25 zł, co stanowi 0,89% całości kwoty wydatkowanej na operacje zrealizowane przez partnerów KSOW.

Na realizację operacji (zarówno własnych, jak i partnerskich) w zakresie działań podstawowych KSOW (działania 1–9), określonych w PROW 2014-2020 i w art. 54 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady (UE) nr 1305/2013, przeznaczono 65,97% wszystkich środków, natomiast na realizację operacji w ramach działań dodatkowych KSOW (działania 10-13) – 34,03%.

Plan komunikacyjny

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie *określenia wysokości limitów środków dostępnych w ramach schematów pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020* (Dz.U. 2016 poz. 335 z późn. zm.) operacje zrealizowane w ramach działania 8 *Plan komunikacyjny PROW 2014-2020* powinny stanowić co najmniej 10% środków limitu pozostałych po odjęciu środków na funkcjonowanie. W okresie objętym sprawozdaniem w ramach tego działania zrealizowano 630 operacje na kwotę ponad 20 mln złotych.

Efekty realizacji działań planu działania w ujęciu ilościowym (wskaźniki monitorowania zgodne z tabelą wskaźników określonych w planie działania KSOW)

W ramach planu działania KSOW na lata 2014-2020, w 2020 r. zrealizowano przedsięwzięcia skierowane do różnorodnych odbiorców, w szczególności mieszkańców obszarów wiejskich, rolników, jak również konsumentów produktów i usług oferowanych na polskiej wsi.

W ramach operacji zrealizowanych w 2020 r. przeprowadzono 523 szkolenia / warsztaty, w których uczestniczyło ponad 20 tys. osób. Odbyło się 59 krajowych i 13 zagranicznych wyjazdów studyjnych z odpowiednio 2057 i 361 uczestnikami. Zorganizowano 82 konferencje, w których uczestniczyło ponad 9 tys. osób. Zorganizowano 114 konkursów.

Jednostki wsparcia sieci brały udział w 126 imprezach masowych, takich jak targi, wystawy, dożynki, festyny, które odwiedziło prawie 3 mln osób.

Wydano 161 publikacje w formie papierowej i 103 w formie elektronicznej. Ukazało się 604 artykułów / wkładek w prasie i w internecie. Wyemitowano ponad 2 tys. audycji, programów, spotów w radio, telewizji i internecie.

Przedstawiciele Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich i partnerzy uczestniczyli w 14 przedsięwzięciach

zorganizowanych przez Europejską Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ENRD) i w 10 zorganizowanych przez Sieć Europejskiego Partnerstwa Innowacyjnego na rzecz Wydajnego i zrównoważonego Rolnictwa (EIP AGRI). Przedstawiciele Sieci uczestniczyli również w 9 spotkaniach Nordycko-Bałtyckiej Sieci Obszarów Wiejskich. Od marca 2020 r. ze względu na stan pandemii w Europie, spotkania odbywały się w formule online.

Prowadzone przez jednostki zaangażowane we wdrażanie KSOW strony internetowe były odwiedzane ponad 1,4 mln razy. Na koniec 2020 r. funkcjonowały 17 fora internetowe i media społecznościowe, takie jak Facebook, Instagram czy Twitter.

W punktach informacyjnych PROW 2014-2020 udzielono ponad 21 tys. konsultacji.

Tabela 1. Wydatki poniesione w ramach schematu II Pomocy technicznej PROW 2014-2020

Lp.	Beneficjent	Wysokość limitów w EURO	Wysokość limitu w PLN	Całkowite wydatki w PLN	Procentowe wykorzystanie limitu
1	SW dolnośląskiego	1 954 004,00	8 451 067,30	5 043 350,09	59,68%
2	SW kujawsko-pomorskiego	2 038 846,00	8 818 008,95	6 175 390,37	70,03%
3	SW lubelskiego	3 296 554,00	14 257 596,05	7 833 271,93	54,94%
4	SW lubuskiego	1 590 114,00	6 877 243,05	5 109 049,60	74,29%
5	SW łódzkiego	2 061 382,00	8 915 477,15	6 115 013,56	68,59%
6	SW małopolskiego	2 627 765,00	11 365 083,63	7 006 906,35	61,65%
7	SW mazowieckiego	4 949 942,00	21 408 499,15	14 120 690,26	65,96%
8	SW opolskiego	1 456 887,00	6 301 036,28	4 037 606,01	64,08%
9	SW podkarpackiego	3 079 479,00	13 318 746,68	7 448 926,88	55,93%
10	SW podlaskiego	2 447 145,00	10 583 902,13	7 021 844,98	66,34%
11	SW pomorskiego	1 723 342,00	7 453 454,15	4 944 594,49	66,34%
12	SW śląskiego	2 049 120,00	8 862 444,00	5 609 709,37	63,30%
13	SW świętokrzyskiego	1 879 768,00	8 129 996,60	4 500 937,22	55,36%
14	SW warmińsko-mazurskiego	2 332 145,00	10 086 527,13	5 457 673,62	54,11%
15	SW wielkopolskiego	2 710 286,00	11 721 986,95	6 270 264,44	53,49%
16	SW zachodniopomorskiego	1 894 350,00	8 193 063,75	4 702 896,77	57,40%
17	KOWR	460 116,00	1 990 001,70	461 835,78	23,21%
18	ARiMR	887 207,00	3 837 170,28	1 939 332,47	50,54%
19	MRiRW	23 867 960,00	103 228 927,00	51 260 908,51	49,66%
20	Minister RiRW[1]	364 348,00	1 575 805,10	1 558 424,11	98,90%
21	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	17 489 410,00	75 641 698,25	28 970 233,43	38,30%
22	Dolnośląski ODR	1 322 440,00	5 719 553,00	2 026 809,55	35,44%
23	Kujawsko-pomorski ODR	1 105 670,00	4 782 022,75	1 984 782,38	41,51%
24	Lubelski ODR	1 069 650,00	4 626 236,25	1 827 597,52	39,51%

25	Lubuski ODR	1 000 045,00	4 325 194,63	1 487 878,16	34,40%
26	Łódzki ODR	1 086 685,00	4 699 912,63	2 042 889,54	43,47%
27	Małopolski ODR	924 345,00	3 997 792,13	1 671 306,07	41,81%
28	Mazowiecki ODR	1 319 590,00	5 707 226,75	2 085 492,30	36,54%
29	Opolski ODR	986 810,00	4 267 953,25	1 764 101,86	41,33%
30	Podkarpacki ODR	1 231 725,00	5 327 210,63	2 565 132,88	48,15%
31	Podlaski ODR	970 625,00	4 197 953,13	1 623 433,51	38,67%
32	Pomorski ODR	1 193 005,00	5 159 746,63	1 567 677,62	30,38%
33	Śląski ODR	1 028 445,00	4 448 024,63	1 983 931,58	44,60%
34	Świętokrzyski ODR	988 550,00	4 275 478,75	1 890 993,92	44,23%
35	Warmińsko-mazurski ODR	1 139 995,00	4 930 478,38	1 778 564,41	36,07%
36	Wielkopolski ODR	1 492 710,00	6 455 970,75	2 100 390,64	32,53%
37	Zachodniopomorski ODR	1 029 340,00	4 451 895,50	1 556 011,18	34,95%
38	Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA[2]	775 699,00	3 337 832,80[3]	3 337 817,89	100,00%
	RAZEM	99 825 499,00	431 728 217,80	218 883 671,23	50,70%

Tabela 2. Poniesione koszty na wsparcia funkcjonowania w odniesieniu do limitów (w PLN)

Lp.	Beneficjent	Maksymalny limit środków na wsparcie funkcjonowania	Wydatki na wsparcie funkcjonowania	Procentowe wykorzystanie limitu
1	SW dolnośląskiego	2 957 873,56	1 424 015,69	48,14%
2	SW kujawsko-pomorskiego	3 086 303,13	1 564 455,43	50,69%
3	SW lubelskiego	4 990 158,62	1 850 596,04	37,08%
4	SW lubuskiego	2 407 035,07	1 448 243,84	60,17%
5	SW łódzkiego	3 120 417,00	2 375 259,70	76,12%
6	SW małopolskiego	3 977 779,27	2 090 405,33	52,55%
7	SW mazowieckiego	7 492 974,70	4 535 848,09	60,53%
8	SW opolskiego	2 205 362,70	1 272 542,88	57,70%
9	SW podkarpackiego	4 661 561,34	1 892 656,66	40,60%
10	SW podlaskiego	3 704 365,74	1 852 583,19	50,01%
11	SW pomorskiego	2 608 708,95	1 537 874,14	58,95%
12	SW śląskiego	3 101 855,40	1 995 624,58	64,34%
13	SW świętokrzyskiego	2 845 498,81	1 735 263,15	60,98%
14	SW warmińsko- mazurskiego	3 530 284,49	1 534 266,00	43,46%

15	SW wielkopolskiego	4 102 695,43	1 278 384,49	31,16%
16	SW zachodniopomorskiego	2 867 572,31	1 246 890,23	43,48%
17	MRiRW	36 130 124,45	18 384 894,71	50,89%
18	Minister RiRW[4]	-	696 746,64	-
19	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	-	13 787 632,82	-
20	Dolnośląski ODR	3 431 731,80	935 964,23	27,27%
21	Kujawsko-pomorski ODR	2 869 213,65	881 058,60	30,71%
22	Lubelski ODR	2 775 741,75	696 563,75	25,09%
23	Lubuski ODR	2 595 116,78	670 442,34	25,83%
24	Łódzki ODR	2 819 947,58	1 074 942,38	38,12%
25	Małopolski ODR	2 398 675,28	807 954,31	33,68%
26	Mazowiecki ODR	3 424 336,05	902 133,71	26,34%
27	Opolski ODR	2 560 771,95	747 525,91	29,19%
28	Podkarpacki ODR	3 196 326,38	799 166,65	25,00%
29	Podlaski ODR	2 518 771,88	634 794,49	25,20%
30	Pomorski ODR	3 095 847,98	644 048,79	20,80%
32	Śląski ODR	2 668 814,78	804 260,71	30,14%
33	Świętokrzyski ODR	2 565 287,25	645 224,93	25,15%
34	Warmińsko-mazurski ODR	2 958 287,03	585 521,37	19,79%
35	Wielkopolski ODR	3 873 582,45	863 468,64	22,29%
36	Zachodniopomorski ODR	2 671 137,30	663 054,69	24,82%
37	Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA[5]	3 337 832,80	3 337 817,89	100,00%
	RAZEM		78 198 126,98	

Tabela 3. Operacje zrealizowane w ramach planu działania KSOW

	Operacje Partnerów KSOW		Operacje własne		Razem	
	Liczba operacji	Kwota w PLN	Liczba operacji	Kwota w PLN	Liczba operacji	Kwota w PLN
SW dolnośląskiego	53	1 808 184,12	72	1 811 150,28	125	3 619 334,40
SW kujawsko-pomorskiego	72	2 180 528,53	90	2 430 406,41	162	4 610 934,94
SW lubelskiego	75	3 037 084,75	83	2 945 591,14	158	5 982 675,89
SW lubuskiego	93	1 690	98	1 969	191	3 660

		813,41		992,35		805,76
SW łódzkiego	65	2 463 304,31	54	1 276 449,55	119	3 739 753,86
SW małopolskiego	49	2 573 150,22	47	2 343 350,80	96	4 916 501,02
SW mazowieckiego	142	3 834 959,61	124	5 749 882,56	266	9 584 842,17
SW opolskiego	60	1 334 765,95	71	1 430 297,18	131	2 765 063,13
SW podkarpackiego	113	2 863 395,01	68	2 692 875,21	181	5 556 270,22
SW podlaskiego	101	2 855 886,15	103	2 313 375,64	204	5 169 261,79
SW pomorskiego	70	2 147 477,44	46	1 259 242,91	116	3 406 720,35
SW śląskiego	76	2 174 920,47	47	1 439 164,32	123	3 614 084,79
SW świętokrzyskiego	51	1 383 771,70	60	1 381 902,37	111	2 765 674,07
SW warmińsko- mazurskiego	59	2 170 520,16	71	1 752 887,46	130	3 923 407,62
SW wielkopolskiego	130	2 633 329,89	90	2 358 550,06	220	4 991 879,95
SW zachodniopomorskiego	95	1 849 785,82	101	1 606 220,72	196	3 456 006,54
KOWR	0	0,00	6	461 835,78	6	461 835,78
ARiMR	0	0,00	17	1 939 332,47	17	1 939 332,47
MRiRW[6]	74	8 756 758,38	133	19 951 202,95	207	28 707 961,33
Centrum Doradztwa Rolniczego	47	8 488 786,88	85	6 693 813,73	132	15 182 600,61
Dolnośląski ODR	3	230 038,43	33	860 806,89	36	1 090 845,32
Kujawsko-pomorski ODR	2	52 134,90	32	1 051 588,88	34	1 103 723,78
Lubelski ODR	4	169 577,84	45	961 455,93	49	1 131 033,77
Lubuski ODR	1	126 350,00	51	691 085,82	52	817 435,82
Łódzki ODR	2	70 765,79	40	897 181,37	42	967 947,16
Małopolski ODR	3	147 282,80	26	716 068,96	29	863 351,76
Mazowiecki ODR	1	38 834,70	53	1 144 523,89	54	1 183 358,59
Opolski ODR	2	93 220,00	50	923 355,95	52	1 016

						575,95
Podkarpacki ODR	2	151 153,00	28	1 614 813,23	30	1 765 966,23
Podlaski ODR	4	110 611,84	48	878 027,18	52	988 639,02
Pomorski ODR	2	45 399,35	23	878 229,48	25	923 628,83
Śląski ODR	2	73 673,14	45	1 105 997,73	47	1 179 670,87
Świętokrzyski ODR	3	125 225,83	27	1 120 543,16	30	1 245 768,99
Warmińsko-mazurski ODR	2	80 951,45	23	1 112 091,59	25	1 193 043,04
Wielkopolski ODR	5	195 399,88	44	1 041 522,12	49	1 236 922,00
Zachodniopomorski ODR	0	0,00	36	892 956,49	36	892 956,49
RAZEM	1463	55 958 041,75	2077	84 727 502,50	3540	140 685 544,25

Tabela 4. Operacje zrealizowane w ramach planu działania KSOW w podziale na działania KSOW

Nr działania	Działanie	Liczba operacji	Kwota operacji w PLN
1	Rozpowszechnianie informacji na temat wyników monitoringu i oceny realizacji działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w perspektywie finansowej 2014-2020	0	0,00
2	Działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla doradców i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich	487	14 969 431,84
3	Gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety Programu	63	3 541 348,28
4	Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD), w tym zapewnianie pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej	154	6 908 180,40
5	Poszukiwanie Partnerów KSOW do współpracy w ramach Działania „Współpraca”, o którym mowa w art. 3 ust.1 pkt. 13 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach PROW na lata 2014-2020 oraz ułatwianie tej współpracy	243	9 270 899,18
6	Ułatwianie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana	542	29 860 803,26

	i rozpowszechnianie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju		
7	Współpraca z Europejską Siecią na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	5	277 969,37
8	Plan komunikacyjny PROW 2014-2020	630	20 269 959,01
9	Wspieranie współpracy w sektorze rolnym i realizacji przez rolników wspólnych inwestycji	180	7 704 897,41
10	Organizacja i udział w targach, wystawach tematycznych na rzecz prezentacji osiągnięć i promocji polskiej wsi w kraju i za granicą	288	15 050 856,69
11	Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych, młodzieży, niepełnosprawnych, mniejszości narodowych i innych osób wykluczonych społecznie	236	7 033 988,71
12	Identyfikacja, gromadzenie i upowszechnianie dobrych praktyk mających wpływ na rozwój obszarów wiejskich	109	6 401 939,46
13	Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich	603	19 395 270,64
	RAZEM	3540	140 685 544,25

[1] koszty funkcjonowania jednostki centralnej KSOW (696 746,64 zł), konkursu dla partnerów KSOW w 2015 r. (853 246,57 zł) oraz operacja własna MRiRW (8 430,90 zł)

[2] koszty funkcjonowania jednostki centralnej KSOW w 2016 i 2017 r.

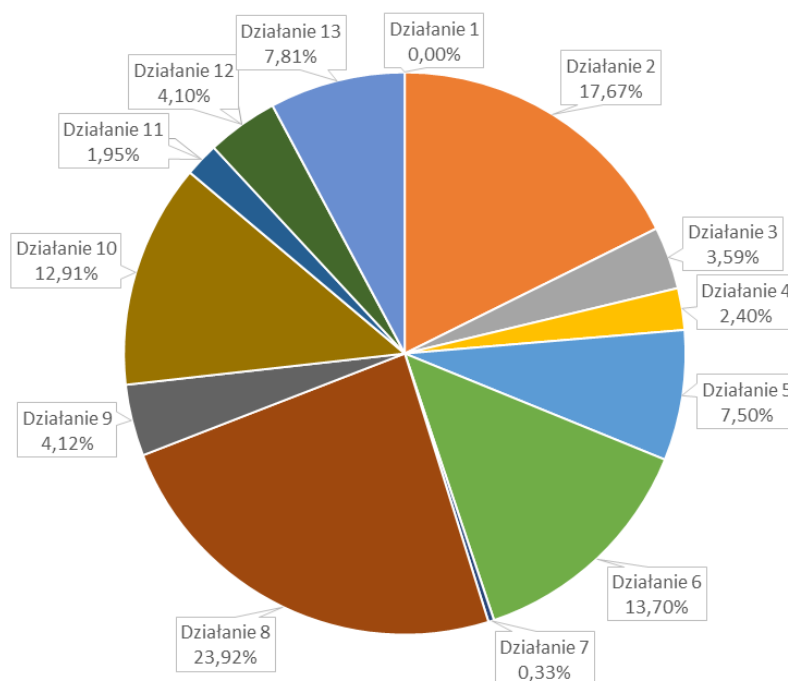
[3] W przypadku FAPA zastosowano kurs 4,3030 (średni kurs EURO w latach 2016-2017).

[4] Koszty na funkcjonowanie jednostki centralnej KSOW w 2015 r.

[5] Koszty funkcjonowania jednostki centralnej KSOW w latach 2016–2017

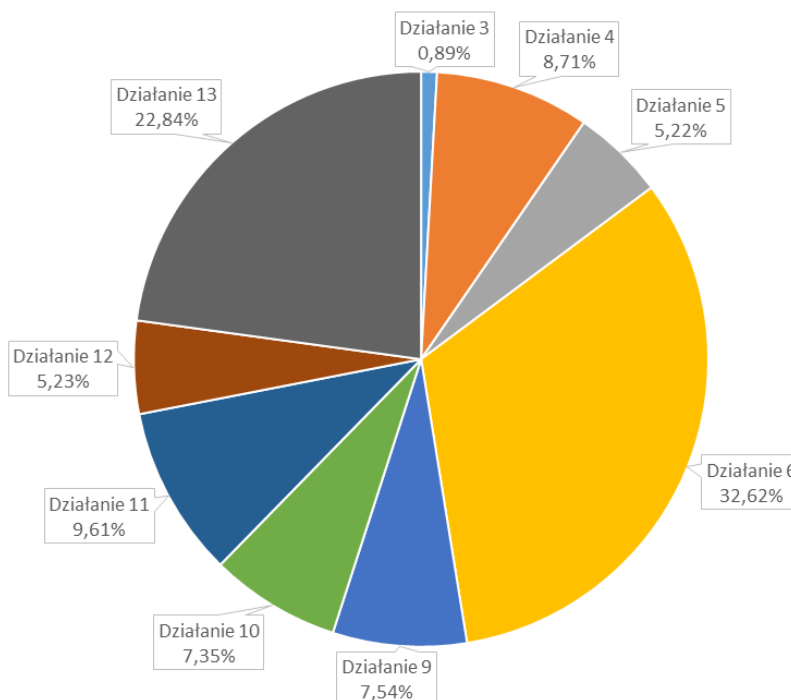
[6] W operacjach partnerów uwzględniono 11 operacji zrealizowanych w 2015 r. z budżetu Ministra RiRW na kwotę 853 246,57 zł.

Wykres 1. Procentowe wykorzystanie środków w podziale na działania KSOW w ramach operacji własnych jednostek wsparcia sieci

Wykres 1. Procentowe wykorzystanie środków w podziale na działania KSOW w ramach operacji własnych jednostek wsparcia sieci

Wykres 2. Procentowe wykorzystanie środków w podziale na działania KSOW w ramach operacji zrealizowanych przez partnerów KSOW

Wykres 2. Procentowe wykorzystanie środków w podziale na działania KSOW w ramach operacji zrealizowanych przez partnerów KSOW

4.b) Kroki powzięte w celu rozpowszechnienia informacji o programie (art. 13 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 808/2014)

Podczas realizacji operacji objętych dwuletnim planem operacyjnym KSOW na lata 2020–2021 zapewniano upowszechnienie informacji o Programie, w tym o Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Upowszechnianie informacji o PROW było realizowane na podstawie rozporządzenia wykonawczego Komisji UE nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r., księgi wizualizacji znaku PROW 2014-2020 oraz wytycznych instytucji zarządzającej KSOW.

Podstawową formą przekazywania informacji były konferencje, spotkania szkoleniowo-informacyjne, warsztaty, szkolenia i spotkania informacyjne, podczas których dystrybuowano materiały informacyjno-promocyjne dotyczące Programu.

Utrzymywany był kontakt ze środkami masowego przekazu: telewizja, radio, prasa, w szczególności emisja audycji radiowych w krajowych i regionalnych rozgłoszeniach radiowych oraz wątków nt. PROW w programach i audycjach telewizyjnych w krajowych stacjach. Informacje dotyczące PROW udzielane były podczas międzynarodowych, ogólnopolskich i lokalnych imprez o charakterze rolniczym, targów, imprez plenerowych – w formie stoisk informacyjnych, podczas których dystrybuowano materiały informacyjne i promocyjne.

Wszystkie jednostki prowadziły strony internetowe poświęcone PROW 2014-2020.

W serwisach można było znaleźć informacje dotyczące: aktualności, założeń programowych, legislacji krajowej i unijnej, ogłoszeń o naborach wniosków, informacji o procedurach wypełniania wniosków oraz informacji o szkoleniach z zakresu PROW 2014-2020.

Na portalu www.ksow.pl oraz na kanałach KSOW w mediach społecznościowych (Facebook, Twitter, Instagram) zamieszczano zaproszenia i informacje o inicjatywach na obszarze UE, dotyczących obszarów wiejskich, w tym też realizowanych w ramach Programu, ponadto publikowano przykłady dobrych praktyk, sfinansowanych ze środków Programu, a także opisy i relacje z działań realizowanych w ramach planu operacyjnego jednostki centralnej KSOW. Zamieszczane informacje przygotowywane były tak, by jednoznacznie wskazywać na źródło finansowania inicjatyw.

Działania informacyjne prowadzone były również poprzez kontakt bezpośredni w punktach informacyjnych PROW 2014-2020. Jednostki regionalne udzieliły w tych punktach w 2020 r. ponad 21 tysięcy konsultacji. Przykładowo w województwie lubelskim dotarcie do szerszej grupy odbiorców w celu zapewnienia upowszechniania Programu możliwe było dzięki mobilnemu punktowi informacyjnemu. W dobie pandemii kontakt bezpośredni z większą ilością beneficjentów był ograniczony, ale udało się przekazać informacje około tysiącu osobom na temat Programu oraz przeprowadzić dystrybucję materiałów promocyjnych. Punkt mobilny został oznaczony logotypami zgodnie z księgą wizualizacji znaku PROW 2014-2020.

Zapewniano upowszechnienie informacji o Programie, w tym o Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, w sposób dostosowany do sposobu realizacji operacji. Do informowania i rozpowszechniania informacji o pomocy otrzymanej z EFRROW, zgodnie z warunkami określonymi w księdze wizualizacji znaku PROW 2014-2020, zobowiązywano w umowach wykonawców poszczególnych zadań oraz partnerów KSOW w ramach realizowanych operacji.

Ponadto jednostki wdrażające zapewniały obowiązek informowania także we własnym zakresie, np. poprzez udostępnianie banerów / roll-upów / plakatów opatrzonych logotypami zgodnie z księgą wizualizacji znaku PROW 2014-2020 i przekazywanie informacji ustnej w trakcie realizacji operacji np. konferencji, szkoleń, wyjazdów oraz zamieszczaniu informacji na portalu KSOW.

Sposób informowania o źródle finansowania i wkładzie finansowym UE był uzależniony od rodzaju operacji i różnorodności wykorzystywanych nośników, m.in.:

1. imprezy plenerowe (targi, wystawy, dożynki itp.) oznakowane poprzez ekspozycje roll-upów / banerów / plansz zawierających wymagane logotypy, ponadto informacje o wsparciu ze środków EFRROW były przekazywane przez pracowników obsługujących stoiska,
2. spotkania informacyjne / szkolenia / konferencje / warsztaty / wyjazdy oznakowane były zgodnie z wymogami, poprzez ekspozycje wymaganej wizualizacji w salach, oznakowanie prezentacji, list obecności oraz innych materiałów informacyjnych przeznaczonych dla uczestników,
3. audycje radiowe zawierały odwołanie słowne, audycje telewizyjne opatrzone były planszą z odpowiednimi logotypami i odwołaniem słownym,
4. materiały informacyjne / materiały informacyjno-promocyjne / roll-upy / artykuły prasowe oraz materiały informacyjne dotyczące poszczególnych operacji zawierały odpowiednie logotypy oraz slogan i odwołanie słowne,
5. materiały promocyjne zawierały odpowiednie logotypy oraz slogany.

Przy realizacji działań w zależności od rodzaju operacji i typu nośnika zamieszczano następujące informacje:

1. wymagane logotypy (tj. co najmniej UE, KSOW, PROW 2014-2020) oraz slogan *Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie*
2. wymagane logotypy i odwołanie słowne: *Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie; Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi; Projekt / audycja / materiał / publikacja opracowana przez; Projekt / audycja / publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.*

5. DZIAŁANIA PODJĘTE W CELU SPEŁNIENIA WARUNKÓW WSTĘPNYCH

Niniejsza sekcja ma zastosowanie tylko do rocznego sprawozdania z wdrażania/rocznych sprawozdań z wdrażania z 2015, 2016 r.

6. OPIS WYKONANIA PODPROGRAMÓW

Niniejsza sekcja ma zastosowanie tylko do rocznego sprawozdania z wdrażania/rocznych sprawozdań z wdrażania z 2016, 2018 r.

7. OCENA INFORMACJI I POSTĘPY POCZYNIONE NA DRODZE OSIĄGNIĘCIA CELÓW PROGRAMU

Niniejsza sekcja ma zastosowanie tylko do rocznego sprawozdania z wdrażania/rocznych sprawozdań z wdrażania z 2016, 2018 r.

8. REALIZACJA DZIAŁAŃ MAJĄCYCH NA CELU UWZGLĘDNIENIE ZASAD OKREŚLONYCH W ART. 5, 7 I 8 ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 1303/2013

Niniejsza sekcja ma zastosowanie tylko do rocznego sprawozdania z wdrażania/rocznych sprawozdań z wdrażania z 2016, 2018 r.

9. POSTĘP OSIĄGNIĘTY W CELU ZAPEWNIENIA ZINTEGROWANEGO PODEJŚCIA DO KORZYSTANIA Z EFRROW I INNYCH UNIJNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Niniejsza sekcja ma zastosowanie tylko do rocznego sprawozdania z wdrażania/rocznych sprawozdań z wdrażania z 2018 r.

10. SPRAWOZDANIE Z WDRAŻANIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH (ART. 46 ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 1303/2013)

30A. Czy ocena ex ante została rozpoczęta?	Tak
30B. Czy ocena ex ante została ukończona?	Tak
30. Data ukończenia oceny ex ante	28-02-2019
31.1. Czy rozpoczęto już proces wyboru lub wyznaczania?	Tak
13 A. Czy podpisano umowę o finansowaniu?	Tak
13. Data podpisania umowy o finansowaniu z podmiotem wdrażającym instrument finansowy	30-07-2019

Wykaz instrumentów finansowych

Nazwa instrumentu finansowego	Rodzaje instrumentów finansowych	Powiązany fundusz funduszy
Fundusz Gwarancji Rolnych	Specific fund	

I. Identification of the programme and priority or measure from which support from the ESI Funds is provided (Article 46(2)(a) of Regulation (EU) No 1303/2013)	
1. Priority axes or measures supporting the financial instrument, including fund of funds, under the ESI Fund programme.	
1.1 Reference (number and title) of each priority axis or measure supporting the financial instrument under the ESI Fund programme	M04 - Investments in physical assets (art 17)
2. Name of ESI Fund(s) supporting the financial instrument under the priority axis or measure	EAFRD
3.01 Amount of ESI Fund committed in the Funding Agreement to the individual focus areas(s) referred to in art 5 of 1305/2013 by measure	M04 / 2A: 13,095,054.00 M04 / 3A: 30,555,126.00 Total: 43,650,180.00
3.1. Amount of ESI Funds committed to this thematic objective	T03: 43,650,180.00 Total: 43,650,180.00
4. other ESI Fund programmes providing contribution to the financial instrument	
4.1. CCI number of each other ESI Fund programme providing contributions to the financial instrument	
30. Date of completion of the ex ante assessment	Feb 28, 2019
31. Selection of bodies implementing financial instrument	
31.1. Has selection or designation process already been launched	Yes
II. Description of the financial instrument and implementation arrangements (Article 46(2)(b) of Regulation (EU) No 1303/2013)	
5. Name of the financial instrument	Fundusz Gwarancji Rolnych
6. Official address/place of business of the financial instrument (name of the country and city)	Polska, Warszawa
7. Implementation arrangements	
7.1. Financial instruments set up at Union level, managed directly or indirectly by the Commission referred to in Article 38(1)(a) of Regulation (EU) No 1303/2013, supported from ESI Fund programme contributions	No
7.1.1. Name of the Union-level financial instrument	
7.2. Financial instrument set up at national, regional, transnational or cross-border level, managed by or under the responsibility of the managing authority referred to in Article 38(1)(b), supported from ESI Fund programme contributions under point (a), (b), (c) and d) of Article 38(4) of Regulation (EU) No 1303/2013	Entrustment of implementation tasks, through the direct award of a contract
7.3. Financial instrument combining financial contribution from MA with EIB financial products under European Fund for Strategic Investment in accordance with Article 39a, referred to in Article	

38(1)(c)	
8. Type of the financial instrument	Specific fund
8.1. Tailor-made or financial instruments complying with standard terms and conditions i.e. "off-the-shelf instruments"	Tailor-made
9. Type of products provided by financial instrument: loans, micro-loans, guarantees, equity, or quasi-equity investments, other financial product or other support combined within the financial instrument pursuant to Article 37(7) of Regulation (EU) No 1303/2013	
9.0.1. Loans (\geq EUR 25,000)	No
9.0.2. Micro-loans ($<$ EUR 25,000 and provided to micro-enterprises) according to SEC/2011/1134 final	No
9.0.3. Guarantees	Yes
9.0.4. Equity	No
9.0.5. Quasi-equity	No
9.0.6. Other financial products	No
9.0.7. Other support combined with a financial instrument	Yes
9.1. Description of the other financial product	
9.2. Other support combined within the financial instrument: grant, interest rate subsidy, guarantee fee subsidy pursuant to Article 37(7) of Regulation (EU) No 1303/2013	dotacja na spłatę odsetek od kredytu
10. Legal status of the financial instrument, pursuant to Article 38(6) and Article 39a(5)(b) of Regulation (EU) No 1303/2013 (for financial instruments referred to in Article 38(1)(b) and (c) only): fiduciary account opened in the name of the implementing body and on behalf of the managing authority or separate block of finance within a financial institution	Separate block of finance
III. Identification of the body implementing the financial instrument, and the body implementing fund of funds where applicable, as referred to under point (a), (b) and (c) of Article 38(1) of Regulation (EU) No 1303/2013 (Article 46(2)(c) of Regulation (EU) No 1303/2013)	
11. Body implementing the financial instrument	
11.1. Type of implementing body pursuant to Article 38(4) and Article 39a(5) of Regulation (EU) No 1303/2013: existing or newly created legal entity dedicated to implementing financial instruments; the European Investment Bank; the European Investment Fund; international financial institution in which a Member State is a shareholder; a publicly-owned bank or institution, established as a legal entity carrying out financial activities on a professional basis; a body governed by public or private law; managing authority undertaking implementation tasks directly (for loans or guarantees only)	A publicly-owned bank or institution
11.1.1. Name of the body implementing the financial instrument	Bank Gospodarstwa Krajowego
11.1.2. Official address/place of business (country and town name) of the body implementing the financial instrument	Polska, Warszawa

12. Procedure of selecting the body implementing the financial instrument: award of a public contract; other procedure	Direct award of a contract to publicly owned banks or institutions
12.1. Description of the other procedure of selecting the body implementing the financial instrument	
13. Date of signature of the funding agreement with the body implementing the financial instrument	Jul 30, 2019
IV. Total amount of programme contributions, by priority or measure, paid to the financial instrument and management costs incurred or management fees paid (Article 46(2)(d) and (e) of Regulation (EU) No 1303/2013)	
14. Total amount of programme contributions committed in the funding agreement (in EUR)	M04: 68,600,000.00 Total: 68,600,000.00
14.1. out of which ESI Funds contributions (in EUR)	M04: 43,650,180.00 Total: 43,650,180.00
14.1.1. out of which ERDF (in EUR) (optional)	
14.1.2. out of which Cohesion Fund (in EUR) (optional)	
14.1.3. out of which ESF (in EUR) (optional)	
14.1.4. out of which EAFRD (in EUR) (optional)	M04: 43,650,180.00 Total: 43,650,180.00
14.1.5. out of which EMFF (in EUR) (optional)	
15. Total amount of programme contributions paid to the financial instrument (in EUR)	M04: 16,464,551.77 Total: 16,464,551.77
15.1. out of which amount of ESI Funds contributions (in EUR)	M04: 10,476,394.28 Total: 10,476,394.28
15.1.1. out of which ERDF (in EUR)	
15.1.2. out of which Cohesion Fund (in EUR)	
15.1.3. out of which ESF (in EUR)	
15.1.4. out of which EAFRD (in EUR)	M04: 10,476,394.28 Total: 10,476,394.28
15.1.5. out of which EMFF (in EUR)	
15.2. out of which total amount of national co-financing (in EUR)	M04: 5,988,157.49 Other: 0.00 Total: 5,988,157.49
15.2.1. out of which total amount of national public funding (in EUR)	M04: 5,988,157.49 Total: 5,988,157.49
15.2.2. out of which total amount of national private funding (in EUR)	
16. Total amount of programme contributions paid to the financial instrument under Youth Employment Initiative (YEI) (in EUR)	
17. Total amount of management costs and fees paid out of programme contributions (in EUR)	M04: 593,533.81 Total: 593,533.81
17.1. out of which base remuneration (in EUR)	M04: 245,833.95

	Total: 245,833.95
17.2. out of which performance-based remuneration (in EUR)	M04: 347,699.86 Total: 347,699.86
18. Capitalised management costs or fees pursuant to Article 42(2) of Regulation (EU) No 1303/2013 (relevant only for final report) (in EUR)	
19. Capitalised interest rate subsidies or guarantee fee subsidies pursuant to Article 42(1)(c) of Regulation (EU) No 1303/2013 (relevant to final report only) (in EUR)	
20. Amount of programme contributions for follow-on investments in final recipients pursuant to Article 42(3) of Regulation (EU) No 1303/2013 (relevant for final report only) (in EUR)	
21. Contributions of land and/or real estate in the financial instrument pursuant to Article 37(10) of Regulation (EU) No 1303/2013 (relevant for final report only) (in EUR)	
V. Total amount of support paid to final recipients, or to the benefit of final recipients, or committed in guarantee contracts by the financial instrument for investments in final recipients, by ESI Funds programme and priority or measure (Article 46(2)(e) of Regulation (EU) No 1303/2013)	
22. Name of financial product offered by the financial instrument	Fundusz Gwarancji Rolnych
22.1. Type of financial product offered by the financial instrument	Guarantee
24. Total amount of programme contributions committed in this loan, guarantee, equity, quasi-equity or other financial product contracts with final recipients (in EUR)	M04: 14,523,705.62 Total: 14,523,705.62
24.1. out of which total amount of ESI Funds contributions (in EUR)	M04: 9,241,433.88 Total: 9,241,433.88
25. Total amount of programme contributions paid to final recipients through this loan, micro-loans, equity or other products, or, in the case of guarantee, committed for loans paid to final recipients, by product (in EUR)	M04: 14,523,705.62 Total: 14,523,705.62
25.1. out of which total amount of ESI Funds contributions (in EUR)	M04: 9,241,433.88 Other: 0.00 Total: 9,241,433.88
25.1.1. out of which ERDF (in EUR)	
25.1.2. out of which Cohesion Fund (in EUR)	
25.1.3. out of which ESF (in EUR)	
25.1.4. out of which EAFRD (in EUR)	M04: 9,241,433.88 Total: 9,241,433.88
25.1.5. out of which EMFF (in EUR)	
25.2. out of which total amount of national public co-financing (in EUR)	M04: 5,282,271.74 Total: 5,282,271.74
25.3. out of which total amount of national private co-financing (in EUR)	

26. Total value of loans actually paid to final recipients in relation to the guarantee contracts signed (EUR)	74,749,534.08
26.1. Total value of new debt finance created by the SME Initiative (CPR Art. 39 (10) b)	
27. Number of loan/guarantee/equity or quasi-equity/other financial product contracts signed with final recipients, by product	M04: 1,670.00 Total: 1,670
28. Number of loan/guarantee/equity or quasi-equity/other financial product investments made in final recipients, by product	M04: 1,670.00 Total: 1,670
29. Number of financial recipients supported by the financial product	M04: 1,604.00 Total: 1604
29.1. out of which large enterprises	
29.2. out of which SMEs	M04: 1,604.00 Total: 1,604
29.2.1. out of which microenterprises	M04: 1,527.00 Total: 1,527
29.3. out of which individuals/natural persons	
29.4. out of which other type of final recipients supported	
29.4.1. description of other type of final recipients supported	
33. Total number of guarantees provided and called due to the loan default	0
34. Total amount committed for guarantees provided and called due to loan default (in EUR)	0.00
39. Expected and achieved leverage effect, by reference to the funding agreement	
39.1. Expected leverage effect for guarantee, by reference to the funding agreement	4.35
39.2. Achieved leverage effect at the end of reporting year for guarantee	7.81
39.3. Investment mobilised through ESIF financial instruments for guarantee (Optional)	74,749,534.08
VI. The performance of the financial instrument, including progress in its set-up and in selection of bodies implementing the financial instrument (including the body implementing a fund of funds) (Article 46(2)(f) of Regulation (EU) No 1303/2013)	
32. Information whether the financial instrument was still operational at the end of the reporting year	Yes
32.1. If the financial instrument was not operational at the end of the reporting year, date of the winding-up	
VII. Interest and other gains generated by support from the ESI Funds to the financial instrument, programme resources paid back to financial instrument from investments as referred to in Articles 43 and 44, amounts used for differentiated treatment as referred to in Article 43a, and the value of equity investments with respect to previous years (Article 46(2)(g) and (i) of Regulation (EU) No 1303/2013)	

35. Interest and other gains generated by payments from ESI Funds to the financial instrument (in EUR)	42,289.75
36. Amounts repaid to the financial instrument attributable to support from ESI Funds by the end of the reporting year (in EUR)	0.00
36.1. out of which capital repayments (in EUR)	0.00
36.2. out of which gains, other earnings and yields (in EUR)	0.00
37. Amounts of resources attributable to ESI Funds used in accordance with Article 44 and 43a	0.00
37.1. out of which amounts paid for differentiated treatment of investors operating under the market economy principle, who provide counterpart resources to the support from the ESI Funds to the financial instrument or who co-invest at the level of final recipient (in EUR)	0.00
37.2. out of which amounts paid for the reimbursement of management costs incurred and payment of management fees of the financial instrument (in EUR)	0.00
37.3. out of which amounts to cover losses in the nominal amount of the ESI Funds contribution to the financial instrument resulting from negative interest, if such losses occur despite active treasury management by the bodies implementing financial instruments (in EUR)	0.00
VIII. Progress in achieving the expected leverage effect of investments made by the financial instrument and value of investments and participations (Article 46(2)(h) of Regulation (EU) No 1303/2013)	
38. Total amount of other contributions, outside ESI Funds, raised by the financial instrument (EUR)	
38.1. Total amount of other contributions, outside the ESI Funds committed in the funding agreement with the body implementing the financial instrument (in EUR)	24,949,820.00
38.1A. Contributions under EIB financial product committed in the funding agreement with the body implementing the financial instrument (only for the instruments under Article 38(1)(c)) (in EUR)	
38.2. Total amount of other contributions, outside the ESI Funds paid to the financial instrument (in EUR)	5,988,157.49
38.2.1. out of which public contributions (EUR)	5,988,157.49
38.2.2. out of which private contributions (EUR)	
38.2A. Contribution under EIB financial product paid to FI (only for the instruments under Article 38(1)(c)) (in EUR)	
IX. Contribution of the financial instrument to the achievement of the indicators of the priority or measure concerned (Article 46(2)(j) of Regulation (EU) No 1303/2013)	
41. Output indicator (code number and name) to which the financial instrument contributes	O1 - Total public expenditure (M04)
41.1. Target value of the output indicator	68,600,000.00

41.2. Value achieved by the financial instrument in relation to the target value of the output indicator	14,523,705.62
41. Output indicator (code number and name) to which the financial instrument contributes	O2 - Total investment (M04)
41.1. Target value of the output indicator	249,682,210.48
41.2. Value achieved by the financial instrument in relation to the target value of the output indicator	74,749,534.08
41. Output indicator (code number and name) to which the financial instrument contributes	O3 - Number of actions/operations supported (M04)
41.1. Target value of the output indicator	1,449.00
41.2. Value achieved by the financial instrument in relation to the target value of the output indicator	1,670.00
41. Output indicator (code number and name) to which the financial instrument contributes	O4 - Number of holdings/beneficiaries supported (M04)
41.1. Target value of the output indicator	1,449.00
41.2. Value achieved by the financial instrument in relation to the target value of the output indicator	1,346.00

11. TABELE SŁUŻĄCE KODOWANIU OGÓLNYCH I SPECYFICZNYCH DLA PROGRAMU WSKAŹNIKÓW ORAZ UJĘTYCH ILOŚCIOWO WARTOŚCI DOCELOWYCH

Zob. załącznik dotyczący monitorowania

Załącznik II

Szczegółowa tabela pokazująca poziom realizacji w podziale na cele szczegółowe, w tym wskaźniki produktu

Cel szczegółowy 1A							
FA/M	Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
1A	T1: procent wydatków w ramach artykułów 14, 15 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do ogółu wydatków poniesionych w ramach PROW (cel szczegółowy 1A)	2014-2020			0,18	12,83	1,40
		2014-2019			0,09	6,41	
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					

Cel szczegółowy 1B							
FA/M	Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
1B	T2: łączna liczba operacji współpracy otrzymujących wsparcie w ramach działania dotyczącego współpracy (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013) (grupy, sieci/klastry, projekty pilotażowe...) (cel szczegółowy 1B)	2014-2020			17,00	18,89	90,00
		2014-2019			2,00	2,22	
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					

Cel szczegółowy 1C							
FA/M	Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
1C	T3: łączna liczba uczestników szkolenia na podstawie art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 (cel szczegółowy 1C)	2014-2020			27 492,00	10,50	261 811,00
		2014-2019			5 644,00	2,16	
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					

Cel szczegółowy 2A							
FA/M	Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
2A	T4: procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich na inwestycje związane z restrukturyzacją lub modernizacją (cel szczegółowy 2A)	2014-2020	2,07	69,61	1,59	53,47	2,97
		2014-2019	1,90	63,90	0,94	31,61	
		2014-2018	0,99	33,29	0,62	20,85	
		2014-2017	0,93	31,28	0,13	4,37	
		2014-2016	0,19	6,39			
		2014-2015					
FA/M	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
2A	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	2 691 055 817,46	69,71	1 705 321 070,53	44,17	3 860 530 577,00
M01	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	869 962,25	2,50	719 939,92	2,07	34 799 855,00
M01.1	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020			719 939,92	2,59	27 839 884,00
M01.1	O12 - Liczba uczestników szkoleń	2014-2020			10 551,00	6,82	154 670,00
M02	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	40 494 864,38	53,99	18 185 279,89	24,25	75 000 519,00
M02.1	O13 - Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z usług doradczych	2014-2020			16,00	0,03	56 500,00
M04	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	1 774 028 950,84	72,22	968 602 193,31	39,43	2 456 317 858,00
M04	O2 - Inwestycje ogółem	2014-2020			2 117 295 989,73	45,26	4 677 936 698,00
M04.1	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020			921 528 677,91	42,44	2 171 618 840,00
M04.1	O4 - Liczba gospodarstw rolnych/beneficjentów otrzymujących wsparcie	2014-2020			22 627,00	57,06	39 656,00
M04.3	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020			35 509 963,13	12,47	284 699 018,00
M06	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	592 809 503,61	62,52	446 961 765,63	47,14	948 121 534,00
M06	O2 - Inwestycje ogółem	2014-2020			577 705 220,10	48,95	1 180 119 177,00
M06.3	O4 - Liczba gospodarstw rolnych/beneficjentów otrzymujących wsparcie	2014-2020			29 477,00	59,00	49 960,00
M16	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	16 124 487,16	22,12	4 601 754,59	6,31	72 911 688,00
M21	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	266 728 049,22	97,57	266 250 137,19	97,39	273 379 123,00
M21	O4 - Liczba gospodarstw rolnych/beneficjentów otrzymujących wsparcie	2014-2020					180 000,00

Cel szczegółowy 2B							
FA/M	Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
2B	T5: procent gospodarstw rolnych korzystających z planów rozwoju działalności gospodarczej/inwestycji dla młodych rolników otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich (cel szczegółowy 2B)	2014-2020	1,24	65,06	1,14	59,81	1,91
		2014-2019	0,91	47,75	0,78	40,93	
		2014-2018	0,64	33,58	0,58	30,43	
		2014-2017	0,59	30,96			
		2014-2016	0,38	19,94			
		2014-2015					
FA/M	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
2B	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	524 639 382,95	73,07	379 942 409,06	52,92	717 978 630,00
M06	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	524 639 382,95	73,07	379 942 409,06	52,92	717 978 630,00
M06	O2 - Inwestycje ogółem	2014-2020			379 942 409,06	52,92	717 978 630,00
M06.1	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020			379 942 409,06	52,92	717 978 630,00
M06.1	O4 - Liczba gospodarstw rolnych/beneficjentów otrzymujących wsparcie	2014-2020			17 108,00	69,83	24 500,00

Cel szczegółowy 3A							
FA/M	Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
3A	T6: procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie w ramach systemów jakości, rynków lokalnych i krótkich cykli dostaw oraz grup/organizacji producentów (cel szczegółowy 3A)	2014-2020	1,57	38,07	1,13	27,40	4,12
		2014-2019	1,48	35,89	1,13	27,40	
		2014-2018	1,41	34,19	0,53	12,85	
		2014-2017	1,34	32,49	0,71	17,22	
		2014-2016	1,10	26,67	1,10	26,67	
		2014-2015					
FA/M	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
3A	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	948 490 485,29	75,08	363 691 780,70	28,79	1 263 359 316,00
M01	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	0,00	0,00			8 700 069,00
M01.1	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020					6 525 052,00
M01.1	O12 - Liczba uczestników szkoleń	2014-2020					36 251,00
M03	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	27 486 484,42	83,28	13 332 359,22	40,40	33 003 300,00
M03.1	O4 - Liczba gospodarstw rolnych/beneficjentów otrzymujących wsparcie	2014-2020			1 798,00	9,59	18 743,00
M04	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	735 086 740,09	84,20	202 842 480,91	23,23	873 052 019,00
M04	O2 - Inwestycje ogółem	2014-2020			426 998 078,88	23,13	1 846 104 038,00
M04.1	O3 - Liczba wspieranych działań/operacji	2014-2020			624,00	35,88	1 739,00
M04.2							
M07	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	72 352 574,51	114,39	38 178 632,02	60,36	63 248 582,00
M09	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	109 300 833,57	50,77	109 092 187,41	50,68	215 268 848,00
M09	O3 - Liczba wspieranych działań/operacji	2014-2020			316,00	32,68	967,00
M09	O9 - Liczba gospodarstw rolnych uczestniczących w systemach wsparcia	2014-2020			2 140,00	11,07	19 327,00
M14	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020					50 000 000,00
M14	O4 - Liczba gospodarstw rolnych/beneficjentów otrzymujących wsparcie	2014-2020					65 500,00
M16	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	4 263 852,70	21,23	246 121,14	1,23	20 086 498,00

Cel szczegółowy 3B							
FA/M	Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
3B	T7: procent gospodarstw rolnych uczestniczących w systemach zarządzania ryzykiem (cel szczegółowy 3B)	2014-2020			0,08	669,61	0,01
		2014-2019			0,01	83,70	
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					
	Liczba beneficjentów w ramach inwestycji zapobiegających zniszczeniu potencjału produkcji rolnej (-)	2014-2020			1 282,00	129,49	990,00
		2014-2019			257,00	25,96	
		2014-2018			61,00	6,16	
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					
FA/M	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
3B	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	61 826 622,52	49,12	23 015 741,61	18,29	125 870 808,00
M01	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	0,00	0,00			2 899 882,00
M01.1	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020					2 899 882,00
M01.1	O12 - Liczba uczestników szkoleń	2014-2020					16 111,00
M05	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	61 826 622,52	50,28	23 015 741,61	18,72	122 970 926,00
M05.1	O4 - Liczba gospodarstw rolnych/beneficjentów otrzymujących wsparcie	2014-2020			1 192,00	662,22	180,00

Priorytet P4							
FA/M	Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
P4	T13: procent gruntów leśnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarowania glebą lub zapobiegania erozji gleby (cel szczegółowy 4C)	2014-2020			0,06	11,95	0,50
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					
	T8: procent lasów/innych zalesionych obszarów w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną (cel szczegółowy 4A)	2014-2020			0,06	11,95	0,50
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					
	T12: procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarowania glebą i/lub zapobiegania erozji gleby (cel szczegółowy 4C)	2014-2020			10,69	102,39	10,44
		2014-2019			9,70	92,91	
		2014-2018			11,71	112,16	
		2014-2017			13,76	131,80	
		2014-2016			11,65	111,59	
		2014-2015					
	T10: procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarki wodnej (cel szczegółowy 4B)	2014-2020			7,93	100,98	7,85
		2014-2019			7,23	92,07	
		2014-2018			9,25	117,79	
		2014-2017			10,36	131,93	
		2014-2016			8,72	111,04	
		2014-2015					
	T9: procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną lub krajobrazu (cel szczegółowy 4A)	2014-2020			8,04	100,62	7,99
		2014-2019			7,32	91,61	
		2014-2018			9,42	117,90	
		2014-2017			10,67	133,54	
		2014-2016			9,01	112,76	
		2014-2015					
FA/M	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
P4	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	3 227 349 926,36	75,04	3 427 904 511,59	79,70	4 300 791 136,00
M01	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	1 258 370,10	10,85	1 008 268,38	8,69	11 599 951,00
M01.1	O1 - Wydatki ze środków	2014-2020			1 008 268,38	10,23	9 859 958,00

	publicznych ogółem						
M01.1	O12 - Liczba uczestników szkoleń	2014-2020			16 941,00	30,93	54 779,00
M04	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	128 857 956,61	61,57	60 691 222,41	29,00	209 276 000,00
M04	O2 - Inwestycje ogółem	2014-2020			132 448 759,42	31,64	418 552 000,00
M08	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	851 068,10	2,84	825 320,21	2,75	30 000 000,00
M08.5	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020			825 320,21	2,75	30 000 000,00
M08.5	O3 - Liczba wspieranych działań/operacji	2014-2020			703,00	1,38	51 127,00
M08.5	O5 - Obszar całkowity (ha)	2014-2020			5 941,51	12,70	46 797,00
M10	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	997 834 417,77	73,01	1 079 706 460,86	79,00	1 366 679 125,00
M10.1	O5 - Obszar całkowity (ha)	2014-2020			1 146 923,99	101,05	1 135 000,00
M11	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	396 979 574,33	56,72	414 298 775,47	59,19	699 942 890,00
M11.1	O5 - Obszar całkowity (ha)	2014-2020			83 583,48	77,18	108 300,00
M11.2	O5 - Obszar całkowity (ha)	2014-2020			314 203,45	118,34	265 500,00
M13	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	1 701 568 539,45	85,80	1 871 374 464,26	94,36	1 983 293 170,00
M13.1	O5 - Obszar całkowity (ha)	2014-2020			152 511,56	96,42	158 181,00
M13.2	O5 - Obszar całkowity (ha)	2014-2020			6 532 032,55	93,41	6 993 038,00
M13.3	O5 - Obszar całkowity (ha)	2014-2020			1 140 488,76	90,57	1 259 265,00

Cel szczegółowy 5E							
FA/M	Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
5E	T19: procent gruntów rolnych i leśnych objętych umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do pochłaniania dwutlenku węgla i ochrony węgla (cel szczegółowy 5E)	2014-2020			0,02	99,03	0,02
		2014-2019			0,02	99,03	
		2014-2018			0,01	49,51	
		2014-2017			0,32	1 584,42	
		2014-2016			0,30	1 485,39	
		2014-2015			0,01	49,51	
FA/M	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
5E	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	130 262 031,29	48,07	138 097 912,16	50,96	270 989 060,00
M08	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	130 262 031,29	48,07	138 097 912,16	50,96	270 989 060,00
M08.1	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020			138 097 912,16	50,96	270 989 060,00
M08.1	O5 - Obszar całkowity (ha)	2014-2020			4 138,35	86,22	4 800,00

Cel szczegółowy 6A							
FA/M	Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
6A	T20: miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (cel szczegółowy 6A)	2014-2020			656,00	3,96	16 550,00
		2014-2019			320,00	1,93	
		2014-2018			130,00	0,79	
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					
FA/M	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
6A	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	266 432 916,45	78,51	128 668 863,42	37,92	339 359 101,00
M06	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	266 432 916,45	78,51	128 668 863,42	37,92	339 359 101,00
M06	O2 - Inwestycje ogółem	2014-2020			128 668 863,42	37,92	339 359 101,00
M06.2 M06.4	O4 - Liczba gospodarstw rolnych/beneficjentów otrzymujących wsparcie	2014-2020			4 692,00	55,41	8 468,00

Cel szczegółowy 6B							
FA/M	Nazwa wskaźnika celu	Okres	Na podstawie zatwierdzonych (w stosownych przypadkach)	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Cel 2023
6B	T23: miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (LEADER) (cel szczegółowy 6B)	2014-2020			9 622,00	161,90	5 943,00
		2014-2019			6 499,00	109,36	
		2014-2018			3 089,00	51,98	
		2014-2017			278,00	4,68	
		2014-2016					
		2014-2015					
	T22: procent ludności wiejskiej korzystającej z ulepszonych usług/infrastruktury (cel szczegółowy 6B)	2014-2020			12,10	223,46	5,41
		2014-2019			9,34	172,49	
		2014-2018			6,69	123,55	
		2014-2017			3,37	62,24	
		2014-2016			0,10	1,85	
		2014-2015					
	T21: procent ludności wiejskiej objętej strategiami lokalnego rozwoju (cel szczegółowy 6B)	2014-2020			72,65	124,84	58,19
		2014-2019			72,65	124,84	
		2014-2018			72,77	125,05	
		2014-2017			72,77	125,05	
		2014-2016			72,38	124,38	
		2014-2015					
FA/M	Wskaźnik produktu	Okres	Przeznaczone	Absorpcja (%)	Zrealizowane	Absorpcja (%)	Zaplanowane na 2023 r.
6B	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	1 969 060 422,22	93,29	1 289 195 534,65	61,08	2 110 669 853,00
M07	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	1 338 378 200,36	101,11	827 176 805,32	62,49	1 323 689 498,00
M07.1 M07.2 M07.4 M07.5 M07.6 M07.7 M07.8	O15 - Liczba ludności korzystającej z ulepszonych usług / infrastruktury (w obszarze IT lub w innym obszarze)	2014-2020			3 352 332,00	223,49	1 500 000,00
M07.2	O3 - Liczba wspieranych działań/operacji	2014-2020			2 851,00	88,27	3 230,00
M07.4	O3 - Liczba wspieranych działań/operacji	2014-2020			455,00	74,59	610,00
M07.6	O3 - Liczba wspieranych działań/operacji	2014-2020			70,00	64,22	109,00
M19	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020	630 682 221,86	80,14	462 018 729,33	58,71	786 980 355,00
M19	O18 - Liczba ludności na obszarze lokalnej grupy	2014-2020			20 126 294,00	124,85	16 120 000,00

	działania						
M19	O19 - Liczba wybranych lokalnych grup działania	2014-2020			291,00	113,67	256,00
M19.1	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020			8 641 728,55	101,67	8 499 774,00
M19.2	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020			353 032 562,58	54,62	646 284 099,00
M19.3	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020			5 988 105,65	39,92	14 999 601,00
M19.4	O1 - Wydatki ze środków publicznych ogółem	2014-2020			94 356 332,55	80,51	117 196 881,00

Dokumenty

Tytuł dokumentu	Typ dokumentu	Data dokumentu	Lokalny nr referencyjny	Nr referencyjny Komisji	Liczba kontrolna	Pliki	Data wysłania	Wysłane przez
AIR Financial Annex 2014PL06RDNP001	Załącznik finansowy (System)	05-05-2021			3099428730	AIRfinancialAnnex2014PL06RDNP001_pl.pdf		
Streszczenie sprawozdania rocznego z realizacji PROW 2014-2020 za 2020 rok	Streszczenie podawane do wiadomości publicznej	22-06-2021			3253215370	Streszczenie sprawozdania rocznego z realizacji PROW 2014-2020 za 2020 rok		

